

Ilmastohätätilan julistaminen Suomen kunnissa

Tarkastelussa ilmastohätätilan julistamiseen liittyvä turvallisuuspuhe ja tavoitteet
kunnanvaltuustoissa

Viola Luukkala
Pro Gradu -tutkielma
Turun yliopisto
Valtio-oppi
Kesä 2023

TURUN YLIOPISTO

Filosofian, poliittisen historian ja valtio-opin laitos/Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
LUOKKALA, VIOLA: Ilmastohätätilan julistaminen Suomen kunnissa: tarkastelussa
ilmastohätätilan julistamiseen liittyvä turvallisuuspuhe ja tavoitteen kunnanvaltuustoissa.

Pro gradu -tutkielma, 72 sivua

Valtio-oppi

Kesäkuu 2023

Pro gradu -tutkielmassa tutkitaan ilmastohätätilan julistamista kuntatasolla Suomessa. Yleisesti ilmastohätätilalla tarkoitetaan tilannetta, jossa tarvitaan kiireellisiä toimia ihmisen aiheuttaman ilmastomuutoksen pysäyttämiseksi ja hillitsemiseksi, jotta vältytään mahdollisilta peruuttamattomilta muutoksilta, jotka uhkaavat elämää maapallolla. Yli kaksi tuhatta paikallishallintoa ja valtiota on julistanut ilmastohätätilan ympäri maailmaa, ja aktiivisimpina ovat olleet kaupungit.

Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä toimii turvallistamisteoria ja ilmastohätätila nähdään osana ilmastoturvallisuusdiskurssia. Teorian mukaan asia voidaan kehystää turvallisuuskysymykseksi puhetoimin, ja turvallisuuskysymyksenä sitä käsitellään päiväpolitiikan yläpuolella saaden prioriteettia ja mahdollistaen poikkeustoimia, joita ei muuten hyväksyttäisi. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaista turvallisuuspuhetta esiintyy ilmastohätätilan julistamisen käsittelyssä sekä millaisia perusteluja ja tavoitteita julistamiselle annetaan.

Tutkimuksessa analysoidaan sisällönanalyysillä yhdeksää valtuustoaloitetta ilmastohätätilan julistamisen puolesta, kahta aloitevastausta, Helsingin ilmastohätätilan julistusta sekä Helsingin ja Tampereen valtuustokeskustelua ilmastohätätilan julistamiseen liittyen. Analyysi osoittaa, että ilmastohätätilaan liittyen on havaittavissa jonkin verran turvallisuuspuhetta ja esimerkiksi kiireellisyyden korostamista, mutta siihen ei suoraan liity (häätä)toimenpiteiden ajamista. Diskurssissa ilmastomuutos esitetään selkeästi eksistentiaalisena uhkana ihmiskunnalle suhteellisen harvoin. Lisäksi valtuustokeskusteluissa hätätilan julistamista vastustavissa puheenvuoroissa hätätilajulistus esitetään uhkana Suomen taloudelle, nuorten mielenterveydelle ja ympäristölle.

Vaikka ilmastohätätilalla halutaan korostaa ilmastotoimien kiireellisyyttä, se nähdään jatkona nykyisille ilmastotoimille. Lisäksi julistamista perustellaan erityisesti sen viestinnällisellä roolilla niin tiedon lisääjänä kuin imagon vahvistajana.

Avainsanat: ilmastomuutos, ilmastohätätila, turvallistaminen, ilmastoturvallisuus, kaupungit

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Ilmastonmuutos globaalina ongelmana	9
2.1	Päästöt ja ilmastonmuutoksen kehittyminen	9
2.2	Hillitsemis- ja sopeutumistoimet	12
3	Turvallistaminen teoreettisena viitekehyksenä	16
3.1	Turvallistamisteoria: turvallisuuskysymys luodaan diskurssissa	17
3.2	Ympäristö- ja ilmastoturvallisuus	21
3.3	Uhka, riski ja kriisi	29
3.4	Ilmastonmuutoksen turvallistaminen ja hätätilajulistukset	32
4	Menetelmät ja aineisto	37
4.1	Puheakti-lähestymistapa ja sisällönanalyysi	37
4.2	Aineisto	41
4.2.1	Kaupunginvaltuustojen asiakirjat	42
4.2.2	Valtuustokeskustelut	44
5	Ilmastoturvallisuuskurssi Suomen kuntien ilmastohätätilan julistamisessa	46
5.1	Kuntien valtuustoaloitteet, hallitusten vastausesitykset ja Helsingin ilmastohätätilan julistus	47
5.1.1	Turvallisuuspuhe	49
5.1.2	Tavoitellut seuraukset	52
5.2	Kaupunginvaltuustojen kokousten keskustelut ilmastohätätilasta	53
5.2.1	Helsingin valtuustokeskustelu	54
5.2.2	Tampereen valtuustokeskustelu	57
5.2.3	Valtuustokeskusteluiden yhteinen tarkastelu	61
5.3	Yhteenveto	65
6	Johtopäätökset	70
	Lähteet	73
	Liitteet	78
	Liite 1. Valtuustoaloitteet, aloitevastaukset ja julistus	78

Liite 2. Helsingin kaupunginvaltuuston keskustelupöytäkirja	79
Liite 3. Tampereen kaupunginvaltuuston keskustelu	79

1 Johdanto

Kun on hätätilanne, hälytyskellot soivat: terveys, henki tai ympäristö on välittömässä vaarassa. Tilanne on odottamaton, kiireellinen ja vaarallinen, sekä avuntarve suuri. Silloin täytyy toimia välittömästi, sillä kyse on elämästä ja kuolemasta. Tuhoiset tulvat, laajat metsäpalot ja pitkittyvät kuivuusjaksot uhkaavat ihmiselämää ja ympäristöä - ilmastonmuutoksen seuraukset näkyvät jo nyt ympäri maailmaa. Mitä enemmän keskilämpötila nousee, sitä tuhoisemmat ovat seuraukset. Nyt on hätätila. Niin julisti Darebinin kaupunki Australiassa jo vuonna 2016 ja sitä ovat seuranneet jo yli kaksi tuhatta paikallishallintoa, valtiota ja Euroopan unioni (Climate Emergency Declaration 2023a).

Ilmastohätätila on Oxford'n sanakirjan määritelmän mukaan ”tilanne, jossa tarvitaan kiireellisiä toimia ilmastonmuutoksen vähentämiseksi tai pysäyttämiseksi, jotta vältettäisiin mahdollisesti peruuttamattomat ympäristövauriot” (Oxford Languages 2023). Myös kaupunkien ilmastohätätilajulistusliikkeen alullepanija Darebinin kaupunginvaltuusto määrittelee sen samalla tavalla: Ilmastohätätilan määritelmä sisältää sekä ihmisen aiheuttaman ilmastonmuutoksen uhkaavuuden elämälle että hätätilatoimet, joilla pyritään puuttumaan ilmastonmuutokseen sellaisilla nopeilla ja laajoilla toimenpiteillä, jotka palauttavat ilmaston turvalliselle tasolle mahdollisimman pienellä vahingolla ja menetyksellä (City of Darebin 2019, 1).

Climate Emergency Declaration -verkkosivu kokoaa tietoa julistuksen tehneistä kaupungeista, valtioista ja muista toimijoista sekä jakaa tietoa ja materiaalia hätätilan julistamiseen liittyen. Verkkosivun mukaan ilmastohätätilan julistaminen on globaali liike, johon ovat liittyneet tuhannet paikallishallinnot, yliopistot, yritykset ja muut organisaatiot. Ilmastohätätilan julistamista vaativalla kampanjalla on nettisivun mukaan kolme keskeistä tavoitetta: 1. Tietoisuuden lisääminen ilmastohätätilasta, 2. Vaatimukset siitä, että hallitukset julistavat ilmastohätätilan osoitukseksi siitä, että yhteiskunta siirtyy toimimaan hätätilassa (*emergency mode*), kunnes tilanne on ohi; sekä 3. Vaatimukset nopean ja laajan ilmastomobilisaation toteuttamisesta suojellaksemme ympäristöä, yhteiskuntia, taloutta, ihmisiä ja ekosysteemejä. Viimeiseen tavoitteeseen liittyy ajatus sota-ajan tehokkaasta mobilisoinnissa eksistentiaalisen uhkan edessä. (Climate Emergency Declaration 2023b.) Kuten aiemmat tutkimukset ja tämä tutkimus myöhemmin kuitenkin esittävät, ilmastohätätilan julistukset voivat olla sisällöltään erilaisia ja niille esitetään erilaisia perusteluja ja tavoitteita. Vaikka julistuksilla halutaan korostaa kiireellisyyttä ja ilmastonmuutoksen uhkaavuutta, julistus ei ole signaali siirtymistä

toimimaan hätätilan mukaisesti. Suoraan ilmastohätätilan julistamiseen ei liity mitään tiettyjä velvoitteita tai sitoumuksia, vaan eri valtuustoaloitteissa ja julistuksissa sisällön määrittelevät sen tekijät.

Suomessa monessa kunnanvaltuustossa on tehty aloite ilmastohätätilan julistamisesta ja Helsingin kaupunki julisti ilmastohätätilan vuonna 2020. Vaikka valtuustokeskustelua on käyty muuallakin, muut kunnat eivät ole julistusta tehneet. Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan ilmastohätätilan julistamiseen liittyvää keskustelua vastaamalla kahteen tutkimuskysymykseen: (1) millaista turvallisuuspuhetta käytetään ilmastohätätilan julistamiseen liittyen kuntatasolla Suomessa?, ja (2) millaisia perusteluja ja tavoitteita ilmastohätätilan julistamiselle annetaan? Aineistona käytetään yhdeksää valtuustoaloitetta, kahta aloitevastausta, kahta valtuustokeskustelua ja Helsingin ilmastohätätilan julistusta. Ilmastohätätilan julistaminen on yleistynyt globaalisti kaupunkien toiminnassa, ja siksi niitä on tärkeä tutkia.

Ilmastonmuutos on parin vuosikymmenen aikana muuttunut tulevaisuuden uhkasta nykypäivän kriisiksi. Samalla ilmastonmuutos on siirtynyt ympäristöasioista politiikan kaikille sektoreille. Ilmastohätätila ja ilmastokriisi ovat vakiinnuttaneet paikkansa kuvaamaan nykyistä asiantilaa, jossa ilmastonmuutoksen seuraukset uhkaavat ihmisten terveyttä, ruokaturvaa ja ympäristöä (katso esim. Oxford Languages 2023; UNEP 2021; UN 2023). YK:n nettisivuilla ilmastohätätilan yhteydessä myös viitataan, että hätätilanteessa tarvitaan hätätoimia (katso esim. UNEP 2021). Hätätila ja kriisi sanoina ymmärretään perinteisesti osana turvallisuusdiskurssia. Teoreettisena viitekehyksenä toimii turvallistamisteoria, jonka mukaan asiasta luodaan turvallisuuskysymys puhetoimin, eli se on diskurssiivisesti rakennettu. Turvallisuuskysymyksenä asia nousee päiväpolitiikan yläpuolelle prioriteetiksi, ja turvallistamisen avulla voidaan oikeuttaa epädemokraattisia toimia, kun vaihtoehtojen punninnan sijaan esitetään vain yksi vaihtoehto välttämättömyytenä selviämisen kannalta. Tässä tutkimuksessa turvallistamisteoriaa käytetään diskurssin ja retoriikan tarkasteluun, eli tunnistamaan turvallisuuspuheen rakentamista ja sen tavoitteita. Kiinnostavaa on tarkastella ilmastohätätilan julistamisen taustalla olevaa poliittista prosessia ja uhkan muodostumista diskurssissa.

Ensimmäiseksi tutkimusta taustoitetaan käsittelemällä ilmastonmuutosta erityisesti kansainvälisen ilmastopaneelin IPCC:n raporttien pohjalta. Sen jälkeen esitellään turvallistamisteoria teoreettisena viitekehyksenä. Se koostuu neljästä alaluvusta: ensiksi

turvallistamisteoria esitellään yleisesti Kööpenhaminan koulukunnan pohjalta sitä laajentaen, sen jälkeen keskitytään ympäristö- ja ilmastoturvallisuuteen, kolmannessa tarkastellaan ilmastomuutoksen kehittymistä riskistä uhkaksi ja uhkasta kriisiksi ilmastoturvallisuuskysymyksissä ja lopuksi kavennetaan katse ilmastomuutoksen turvallistamista ja ilmastohätätiladiskurssia käsittelevään aikaisempaan tutkimukseen. Teoriaosuuden jälkeen käydään läpi puheakti-lähestymistapa ja metodina toimiva sisällönanalyysi sekä esitellään aineisto. Puheakti-lähestymistapa on sidoksissa turvallistamisteoriaan, ja sen ydinajatus on, että puhetekoon kuuluu sanomisen lisäksi sanomisesta seuraava vaikutus. Aineiston analysointiin käytetään teoriaohjaavaa ja teorialähtöistä sisällönanalyysia. Neljäntenä esitellään analyysi ja tulokset. Johtopäätöksissä tulkitaan tuloksia turvallistamisteorian ja turvallisuuspuheen näkökulmista sekä peilaten aiempaan tutkimukseen ilmastohätätilan julistusten tavoitteista. Lopuksi vielä tuodaan esille jatkotutkimuskysymyksiä ja tutkimuksen merkitys.

Kuten tutkimus myöhemmin osoittaa, valtuustoaloitteista, aloitevastauksista, ilmastohätätilan julistuksesta ja valtuustokeskusteluista on löydettävissä jonkin verran turvallisuuspuhetta. Ilmastomuutos nähdään eksistentiaalisena uhkana yhteiskunnalle ja ihmiselämälle, minkä lisäksi kiireellisyyttä korostetaan. Turvallistamisen elementtejä on hätätilajulistukseen myötämielisesti sekä kielteisesti suhtautuvissa puheenvuoroissa. Keskusteluissa ilmastohätätilan julistusta vastustavat kehystävät julistuksen ja ilmastotoimet uhkaksi Suomen taloudelle, mielenterveydelle ja ympäristölle. Hätätilan julistamiseen ei kuitenkaan näytä liittyvän (hätä)toimenpiteiden ajamista, vaan julistus toimii jatkona nykyisille toimille ja sopii jo olemassa olevaan strategiaan. Ilmastohätätilan julistamisen perusteluiksi on löydettävissä muun muassa tiedon lisääminen, myönteisen julkisuuden ja imagon parantaminen sekä ilmastotoimien vauhdittaminen. Ilmastomuutos kehystetään aineistossa turvallisuuskysymykseksi ja ilmastohätätila voidaan nähdä osana ilmastoturvallisuuskysymyksiä. Koska julistuksilla ei pyritä tutkimuksen mukaan erityisiin (hätä)toimenpiteisiin tai demokratiaa heikentäviin muutoksiin, turvallistamisesta ei siinä mielessä ole julistuksissa kyse. Toisaalta ilmastohätätila voidaan nähdä osana ilmastoturvallisuuskysymyksiä, ja ilmastomuutos kehystetään turvallisuuskysymykseksi.

Tähän tutkimukseen liittyen on huomioitava, että vaikka tiede on lähes yksimielinen ilmastomuutoksen syistä, seurauksista ja ratkaisuista, päättäjien keskuudessa poliittisella kentällä tilanne on toinen. Ilmastomuutoksen vähättelyn lisäksi ilmastomuutoksen hillitsemistä hidastavat eri näkemykset kunnianhimon tasosta ja tarpeellisista toimista. Koska

ongelma on globaali, kukaan ei voi yksin pysäyttää ilmastonmuutosta, mutta kaikkia tarvitaan. Erilaisia näkemyksiä on myös siitä, miten vastuunkanto tulisi jakaa, sillä ilmastonmuutoksen seuraukset vaikuttavat eniten alueilla, jotka ovat vähiten ilmastonmuutosta aiheuttaneet.

2 Ilmastonmuutos globaalina ongelmana

Ilmastonmuutoksella viitataan maapallon lämpötilan nousuun: nousevat lämpötilat siirtävät maan uuteen ilmastoon, joka eroaa nykyisestä ihmiselämää tukevasta ilmastosta: ennusteiden mukaan ääriolosuhteet, kuten voimakkaat myrskyt ja kuumuus, lisääntyvät. Ilmastonmuutos uhkaa niin maailmanlaajuista ruoantuotantoa, lajien olemassaoloa kuin asutusta monissa osissa maailmaa vedenpinnan nousun seurauksena. Tämä ennennäkemätön lämpötilojen nousu johtuu kasvihuonekaasujen määrän lisääntymisestä ilmakehässä. (Sachs 2015, 185.) Ihmisen aiheutama ilmastonmuutos on seurausta kestävästä energiankäytöstä, elämäntavoista, maankäytöstä sekä kulutus- ja tuotantotottumuksista johtuvista kasvihuonekaasupäästöistä. Ilman kiireellisiä, oikeudenmukaisia ja tehokkaita hillitsemistomia ilmastonmuutos uhkaa yhä enemmän ihmisten terveyttä ja toimeentuloa, biodiversiteettiä sekä ekosysteemien terveyttä ympäri maailmaa. (IPCC 2022, 52) Ilmastonmuutoksen hillitsemisen tärkeystä on laaja kansainvälinen yhteisymmärrys, ja kasvihuonekaasupäästöjen lisääntymisen ehkäisemiseksi on ryhdyttävä vaikuttaviin ja ripeisiin toimiin (katso esim. Sachs 2015, 415).

2.1 Päästöt ja ilmastonmuutoksen kehittyminen

Kasvihuonekaasuja sisältävät esimerkiksi hiilidioksidi, metaani ja muutama muu teollisuuskemikaali. Mitä korkeampi kasvihuonekaasujen pitoisuus on ilmakehässä, sitä keskimäärin lämpimämpi Maa on. (Sachs 2015, 185.) Kasvihuonekaasut vangitsevat Auringon infrapunasäteilyn ilmakehään, minkä seurauksena säteet eivät heijastu takaisin avaruuteen, vaan lämmittävät maapalloa. Ilman kasvihuonekaasuja Maa olisi kylmä ja eloton, mutta niitä ollessa liikaa se olisi kuuma ja myrkyllinen. (Weiss & Thakur 2010, 228.) Kasvihuonekaasupäästöistä merkittävin on hiilidioksidi, ja ihmisten aiheuttaman hiilidioksidin päälähde tulee hiilen, kaasun ja öljyn poltosta. Nämä fossiiliset polttoaineet ovat modernin talouden keskiössä, ja ilman niitä maailma olisi köyhä kuten ennen teollista vallankumousta. Kuitenkin nyt näiden fossiilisten polttoaineiden poltto aiheuttaa ennennäkemättömän uhan. (Sachs 2015, 185.)

Vuonna 2019 globaaleista ihmisen aiheuttamasta päästöistä noin 34 prosenttia tuli energiantuotannosta, 24 prosenttia teollisuudesta, 22 prosenttia maataloudesta, metsätaloudesta ja muusta maankäytöstä, 15 prosenttia liikenteestä ja 6 prosenttia rakennuksista. (IPCC 2022, 7.) Toisaalta jotkin valtiot ja alueet käyttävät jo nyt pääosin vain

uusiutuvaa energiaa. Vaikka pääasiassa uusiutuvilla energialähteillä toimivat sähköjärjestelmät ovat yhä kannattavimpia, koko energiajärjestelmän muuttaminen uusiutuvaan energiaan on haastavaa. Haasteet ovat niin teknologisia, toiminnallisia, lainsäädännöllisiä, taloudellisia kuin sosiaalisiaakin. (IPCC 2022, 36.)

Ihmisten aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen merkitys ilmaston lämpenemisessä on kiistaton (Weiss & Thakur 2010, 28), ja teollisen toiminnan seurauksena kasvihuonekaasupitoisuudet ovat nousseet ilmakehässä viime vuosisadan aikana merkittävästi. Tutkimusten mukaan nykyisen toiminnan jatkuessa Maa lämpenee useita celsiusasteita 2000-luvun loppuun mennessä. (Sachs 2015, 185.) Tarkastellessa kehitystä vuodesta 1990 lähtien huomataan, että ihmisten aiheuttamat päästöt ovat jatkaneet kasvuaan kaikissa suurimmissa kasvihuonekaasuryhmissä. Vuoteen 2019 mennessä suurin absoluuttinen kasvu tapahtui fossiilisten polttoaineiden ja teollisuuden hiilidioksidipäästöissä ja toiseksi suurin kasvu metaanissa. Suurin suhteellinen kasvu taas tapahtui fluoratuissa kaasuissa, joiden taso vuonna 1990 oli vielä alhainen. (IPCC 2022, 4.)

Vaikka tietoisuus ilmastonmuutoksesta ja sen aiheuttamista uhkista on lisääntynyt, ihmisten aiheuttamat kasvihuonekaasujen kokonaisnettopäästöt ovat jatkaneet kasvuaan vuosina 2010–2019. Keskimääräiset vuotuiset kasvihuonekaasupäästöt vuosina 2010–2019 olivat korkeammat kuin millään aikaisemmalla vuosikymmenellä, mutta toisaalta kasvuvauhti vuosina 2010–2019 oli pienempi kuin sitä edeltävänä vuosikymmenenä. (IPCC 2022, 4.)

Ennusteiden mukaan hiilidioksidipitoisuuden nousun vaikutukset ilmastoon ovat laajat ja merkittävät: suuret myrskyt yleistyvät, merenpinta nousee, tulvat ja kuivuus lisääntyvät ja ruoan tuotannolle kriittinen maaperän kosteus vähenee. Lisäksi valtameret happamoituvat, kun ilmakehän hiilidioksidipitoisuudet kasvavat. Valtamerien happamoitumisesta seuraa monien eläinluokkien, kuten äyriäisten, rapujen, planktonien ja meren ekosysteemille tärkeiden koralliriuttojen massakuoleminen. (Sachs 2015, 414.) Jo yhden asteen muutokset maapallon keskilämpötilassa aiheuttavat merkittäviä muuutoksia, ja nykyilmasto on jo nyt yhden asteen lämpimämpi esiteolliseen aikaan verrattuna (IPCC 2021, 18).

Ennusteiden mukaan ilmaston lämpenemisen edetessä ilmaston ja sään ääri-ilmiöt yleistyvät ja voimistuvat mitä useammasta asteen noususta on kyse. Hallitustenvälisen ilmastopaneelin IPCC (2021) skenaariot lämpötilojen noususta tulevaisuudessa koskevat puolentoista, kahden ja neljän celsiusasteen nousua. Esimerkiksi ennusteiden mukaan äärimmäisen kuumat lämpötilat maa-alueilla yleistyvät niin, että ennen ihmisten aiheuttamaa ilmastonmuutosta

(esiteollisena aikana) kerran kymmenessä vuodessa esiintyneet korkeat lämpötilat esiintyvät 4,1 kertaa ilmaston lämmitessä puolitoista astetta, 5,6 kertaa ilmaston lämmitessä kaksi astetta ja 9,4 kertaa kymmenessä vuodessa ilmaston lämmitessä neljä celsiusastetta. Yhtä lailla tämä kuumuus lisääntyy jopa reilu viisi celsiusastetta. Vieläkin harvinaisempi, keskimäärin kerran 50 vuodessa esiintynyt, äärimmäinen kuumuus tulee ennusteiden mukaan yleistymään merkittävästi lämpötilan nousun myötä (IPCC 2021, 18). Lisäksi kansainvälisen ilmastopaneeli IPCC:n raportin (2021) mukaan rankkasateet, joita esiteollisena aikana esiintyi keskimäärin kerran kymmenessä vuodessa, yleistyvät ja voimistuvat ilmaston lämmitessä: Puolenoista asteen nousu ilmaston lämpötilassa johtaa sen mukaan rankkasateiden esiintymiseen 1,5 kertaan kymmenessä vuodessa ja voimakkuuden 10,5 prosentin kasvuun. Raportin mukaan neljän asteen lämpeneminen kasvattaa rankkasateen voimakkuutta jo reilu 30 prosenttia ja esiintyvyyttä 2,7 kertaan kymmenessä vuodessa. Raportin mukaan lisäksi luontoa ja maataloutta vaivaavat kuivuusjaksot kuivilla alueilla voimistuvat ja yleistyvät: kun esiteollisena aikana äärimmäistä kuivuutta on esiintynyt kerran kymmenessä vuodessa, nousee esiintyminen 1,5 asteen nousussa kahteen kertaan, kahden asteen nousussa 2,4 kertaan ja neljän asteen nousussa 4,1 kertaan. (IPCC 2021, 18.)

Jos nykyistä päästökäyttäytymistä ei muuteta ja toimitaan kuten ennenkin (business as usual, BAU), ennusteiden mukaan maailman talous kasvaa nopeasti ja se käyttää yhä enemmän fossiilisia polttoaineita kasvaessaan. Globaalien hiilidioksidipäästöjen ennustetaan kasvavan 60 miljardiin tonniin vuoteen 2040 mennessä. Tällainen kehityskulku johtaisi lämpötilojen isoon nousuun vuoteen 2100 mennessä, luultavasti neljästä seitsemään asteen nousuun esiteolliseen aikaan verrattuna. (Sachs 2015, 417.)

Valtioiden sopimat kansalliset päästövähennystoimet (Nationally Determined Contributions, NDC) ovat ennusteiden mukaan riittämättömiä: on todennäköistä, että niihin liittyvät globaalien kasvihuonekaasupäästöjen aiheuttama lämpeneminen ylittää 1,5 asteen 2000-luvulla. Lämpenemisen rajoittaminen alle kahteen asteeseen on todennäköistä vain, jos hillitsemistoimia lisätään nopeasti vuoden 2030 jälkeen. Vuoden 2020 loppuun mennessä toteutettujen päätösten ja politiikkojen ennustetaan johtavan korkeampiin kasvihuonekaasupäästöihin kuin valtioiden tekemien päästövähennystoimien (NDCs). (IPCC 2022, 15.)

Hallitusten välinen ilmastopaneeli IPCC on mallintanut kaksi globaalia reittiä, jotka rajoittavat lämpenemisen puoleentoista tai kahteen asteeseen. Molemmat reitit vaativat toimia

välittömästi, ja niissä globaalien kasvihuonekaasupäästöjen ennustetaan saavuttavan huippunsa vuoden 2020 ja 2025 välillä. Päästöt vähenisivät nopeasti ja jyrkästi vuosina 2030, 2040 ja 2050. Jos vuoden 2020 loppuun mennessä tehtyjen päätösten ja politiikkojen lisäksi toimia ei vahvisteta tai tehosteta, kasvihuonekaasupäästöjen ennustetaan nousevan vuoden 2025 jälkeen, ja se johtaa 3,2 asteen mediaanilämpötilan nousuun vuoteen 2100. (IPCC 2022, 17.)

Jos lämpeneminen halutaan rajoittaa kahteen celsiusasteeseen, globaalien kasvihuonekaasujen nettopäästöjen tulisi laskea ennusteiden mukaan vuoden 2019 tasosta 27 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja 63 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Tämä edellyttäisi välittömiä toimia. Jos lämpeneminen halutaan rajoittaa puoleentoista asteeseen, tulisi päästöjen vähentyä 43 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja 84 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. (IPCC 2022, 21.) IPCC:n raportin mukaan lämpenemisen rajoittaminen puoleentoista asteeseen vaatisi hiilen, öljyn ja kaasun maailmanlaajuisen käytön laskua vuoteen 2050 mennessä 95 prosenttia, 60 prosenttia ja 45 prosenttia vuoteen 2019 verrattuna. (ibid., 32.)

Ilmastonmuutokseen liittyy läheisesti yläilmakehän otsonikerroksen heikkeneminen, mikä herätti ensi kerran suurta huomiota vuonna 1973, kun CFC-yhdisteiden vaikutuksia maan ilmakehässä tutkittiin (Sachs 2015, 186; Weiss & Thakur 2010, 230). Otsonikerroksen heikkenemiseen vaikutti se, kun tietyt teollisuuskemikaalit nousivat yläilmakehään, jakautuivat pienempiin molekyyliin, ja näissä CFC-yhdisteissä oleva kloori hyökkäsi otsoniin. 1980-luvulla avaruudesta otetut kuvat osoittivat otsonikerroksessa olevan suuren aukon. Otsonikerros suojaa ihmisiä saamasta liikaa ultraviolettisäteilyä auringosta, joten sillä on suuri merkitys ihmisten selviytymisen kannalta. (Sachs 2015, 186-187.) Otsonikerroksen heikkenemisen huomaaminen ja siihen ryhdytyt ripeät toimet ovat hyvä esimerkki siitä, kuinka prosessi on saatu palautettua takaisin planeetan turvallisen rajan sisälle (Steffen ym. 2015).

2.2 Hillitsemis- ja sopeutumistoimet

Ilmastonmuutos nousi merkittäväksi kansainväliseksi poliittiseksi kysymykseksi 1980-luvulla, kun tiede ilmastonmuutokseen liittyen alkoi vakiintua (McDonald 2013, 43). Huoli ilmastonmuutoksesta johti Hallitustenvälisen ilmastopaneelin (IPCC) perustamiseen vuonna 1988 sekä ilmastonmuutosta koskevan YK:n puitesopimuksen (UNFCCC) allekirjoittamiseen Riossa vuonna 1992 (Trombetta 2008, 591). Tämä puitesopimus perustui IPCC:n arvioihin (McDonald 2013, 43). Neuvottelut ilmastonmuutoksesta osoittautuivat kuitenkin vaikeaksi,

koska toimet vaativat koko talousjärjestelmän ja elämäntavan muutosta (Trombetta 2008, 591), sillä koko kasvihuonepäästöjen ongelma liittyy nykyaikaisen talouden ytimeen: modernin talouskasvun menestys johtuu kyvystä hyödyntää fossiilisten polttoaineiden energiaa (Sachs 2015, 395). Sachs (2015, 394) esittää yhdeksi haasteeksi sen, että puitesopimuksen allekirjoittaneet 195 maata ja Euroopan Unioni eroavat toisistaan paljon: jotkut ovat fossiilisten polttoaineiden viejiä, toiset tuojia; toiset käyttävät paljon uusiutuvaa energiaa, toiset eivät lähes ollenkaan; jotkut maat ovat hyvin rikkaita ja jotkut hyvin köyhiä; jotkut ovat demokratioita ja toiset eivät ole; toiset ovat hyvin herkkiä ilmastonmuutokselle, kuten saarivaltiot, toiset vähemmän herkkiä. Nämä erilaisuudet aiheuttavat jyrkkiä intressi- ja mielipide-eroja. (Sachs 2015, 394.) Ilmastonmuutos marginalisoituikin ympäristöturvallisuuskurssissa. 2000-luvulla huoli ilmastonmuutoksesta on voimistunut, kun esimerkiksi yksimielisyys ihmistoiminnan vaikutuksista ilmastoon on kasvanut. (Trombetta 2008, 591, 594.) Vuonna 2015 allekirjoitettiin Pariisin ilmastopöytäkirja, joka täydentää YK:n ilmastomuutosta koskevaa puitesopimusta vuodelta 1992, ja se astui voimaan vuonna 2016. Pariisin sopimuksen tavoitteena on rajoittaa lämpötilan nousu selvästi alle kahteen asteeseen esiteolliseen aikaan verrattuna ja pyrkiä toimenpiteisiin, joilla lämpötila rajattaisiin 1,5 asteeseen (Artikla 2). Sopimuksen on allekirjoittanut 196 valtiota ja se on oikeudellisesti sitova kansainvälinen sopimus ilmastonmuutoksesta (Ympäristöministeriö; UNFCCC).

Ilmastonmuutokseen liittyvät toimet voidaan jakaa hillitsemis- ja sopeutumistoimiin. Hillitseminen tarkoittaa ihmisen aiheuttamaa ilmastonmuutosta aiheuttavien kasvihuonekaasujen vähentämistä. Maailma onkin useaan otteeseen sopinut yrittävänsä rajoittaa maapallon keskilämpötilan nousua enintään kahteen celsiusasteeseen esiteolliseen aikaan verrattuna erilaisin sopimuksin. (Sachs 2015, 414-415.) Sopeutuminen sen sijaan tarkoittaa valmistautumista elämään ilmastonmuutoksen seurausten kanssa mahdollisimman turvallisesti. Sopeutumiseen sisältyy esimerkiksi kaupunkien turvaaminen tulvilta, kasvien suojaaminen kuivuudelta ja korkeilta lämpötiloilta sekä maatalouden teknologian kehittäminen vastaamaan paremmin kuivuuden, kuumuuden ja tulvien aiheuttamiin haasteisiin. (Sachs 2015, 414-415.) Rajalliset taloudelliset, institutionaaliset ja sosiaaliset resurssit johtavat usein heikentyneeseen sopeutumiskykyyn ja suureen haavoittuvuuteen erityisesti globaalissa etelässä (IPCC 2022, 55). Sopeutumiskyvyllä on kuitenkin rajansa: Jos muutokset ovat niin dramaattisia, että korkeammat lämpötilat ja kuivuus uhkaavat syvästi globaalia ruoantuotantoa, tai merenpinta nousee useita metrejä, massiivisten ja

maailmanlaajuisten kriisien seurauksia voi olla mahdotonta hallita. Ilmastonmuutoksen lieventäminen onkin välttämätöntä. Samalla on tärkeää sopeutua, sillä ilmastonmuutosta ei voida täysin pysäyttää onnistuneista lieventämistoimista huolimatta, ja globaalisti kasvihuonekaasupäästöjen saaminen hallintaan vie huomattavasti aikaa. (Sachs 2015, 415.)

Noin kolme neljäsosaa ihmisen aiheuttamista kasvihuonekaasujen lisääntymisestä johtuu hiilidioksidista, ja suurin osa hiilidioksidipäästöistä tulee fossiilisten polttoaineiden polttamisesta (Sachs 2015, 415.) Energiantuotannon osuus onkin suurin, 34 prosenttia, päästöistä (IPCC 2022, 7). Energiaan liittyvien päästöjen vähentäminen on merkittävä keino ilmastonmuutoksen hillitsemisessä (Sachs 2015, 415). Hiilidioksidipitoisuudet kasvavat myös maankäytön muutosten seurauksena, ja metsäkadon pysäyttäminen voisi olla tässä keskeisessä asemassa. Kolmas tärkeä asia hillitsemiseen liittyen on vähentää metaanipäästöjä, joita syntyy esimerkiksi maatalouden eri prosesseista. (Sachs 2015, 415.)

Kansainvälinen yhteistyö on keskeisessä asemassa kunnianhimoisten ilmastonmuutoksen hillitsemistavoitteiden saavuttamisessa. YK:n ilmastonmuutosta koskeva puitesopimus (UNFCCC), sitä täydentävä Kioton pöytäkirja vuodelta 1997 ja Pariisin ilmastopopimus vuodelta 2015 tukevat kansallisen ilmastopolitiikan kehittämistä ja toteuttamista sekä kunnianhimon kasvua, vaikka puutteita onkin edelleen. Eri tasoilla toimivat ja useita toimijoita kiinnostavat kumppanuudet, sopimukset, instituutiot ja aloitteet tukevat hillitsemistoimia eri voimakkuuksilla. (IPCC 2022, 62.)

Kansainvälisesti – esimerkiksi YK:n puitesopimuksessa, Kioton pöytäkirjassa ja Pariisin sopimuksessa – sovitut tavoitteet ja prosessit tehostavat kansallista kunnianhimoa, kansainvälistä yhteistyötä ja politiikan kehittämistä. Tähän kuuluvat myös avoimuusvaatimukset kansalliselle raportoinnille liittyen päästöihin, toimiin ja tukeen sekä edistymisen seuranta kansallisesti sovittujen tavoitteiden saavuttamisessa. Kansainvälinen rahoitus-, teknologia- ja valmiuksien kehittämistuki kehittyville maille mahdollistaisi IPCC:n raportin mukaan tehokkaamman täytäntöönpanon ja rohkaisee kunnianhimoisiin kansallisiin päästövähennyksiin. (IPCC 2022, 62.)

Kioton pöytäkirja johti päästöjen vähenemiseen joissakin maissa ja auttoi rakentamaan kansainvälistä ja kansallista järjestelmää kasvihuonekaasujen raportointiin, päästömarkkinoihin ja laskentaan. Ainakin 18 maata, joilla oli Kioton tavoitteet ensimmäiselle sitoutumiskaudelle, on saavuttanut päästövähennyksiä vähintään kymmenen vuoden ajan vuodesta 2005. Pariisin ilmastopopimus, johon ovat sitoutuneet lähes kaikki

maailman valtiot, on johtanut politiikan kehittämiseen ja tavoitteiden asettamiseen alueellisella ja kansallisella tasolla erityisesti lieventämisen osalta sekä ilmastotoimien ja -avoimuuden lisäämiseen. (IPCC 2022, 14.)

3 Turvallistaminen teoreettisena viitekehyksenä

Tässä tutkielmassa käytetään turvallistamisteoriaa teoreettisena viitekehyksenä. Teorian perusajatus on, että turvallisuuskysymykset luodaan puheen avulla ja turvallisuuskysymyksiä aiheita käsitellään politiikassa ja yhteiskunnassa eri tavalla päiväpolitiikan yläpuolella saaden prioriteettia (Buzan et al 1998). Ilmastoturvallisuuteen liittyvillä diskursseilla on merkitystä, sillä ne määrittelevät esimerkiksi, kuka tarvitsee suojelua ilmastonmuutoksen aiheuttamalta uhkalta, kuka pystyy tarjoamaan tätä suojelua ja miten tähän uhkaan vastataan (McDonald 2013, 49).

Turvallistamisteoria nojautuu tässä tutkimuksessa paljolti Kööpenhaminan koulukuntaan, mutta tarkastelua ja tulkintaa on laajennettu esimerkiksi Trombetan (2008) ja Vuoren (2016) näkemyksillä. Turvallistamisteoria on teoriana yleinen ja se mahdollistaa eri näkemysten ja teorian jalostamisen kehittämisen. Jotkut argumentoivat, että Kööpenhaminan turvallistamisteorian mukaan ajatuksena on epädemokraattisten ja autoritääristen siirtojen oikeuttaminen turvallistamisen avulla (katso esim. Warner ja Boas 2017), toisille turvallistamisen onnistumista kuvaavat jo politiikan muutokset ja asian siirtyminen agendalla prioriteetiksi (esim. Dupont 2019; Diez ym. 2016). Joka tapauksessa tässä tutkielmassa turvallistamisteoriaa käytetään retoriikan ja puheen tarkasteluun eli tunnistamaan turvallisuuspuheen rakentamista ja sen tavoitteita. Kiinnostavaa on se, miten asiasta rakennetaan turvallisuuskysymys, millaisin väittämin turvallistamista perustellaan ja millaisia seurauksia prosessilla on. Tutkielmassa ei kiinnitetä huomiota siihen, onnistuuko turvallistaminen.

Monenlaisten ilmastoturvallisuusdiskurssien tunnistaminen on poliittisessa mielessä tärkeää. Kun tiettyjä diskursseja kehitetään ja käytetään erityisesti poliittisten instituutioiden edustajien toimesta, nämä diskurssit legitimoivat joitakin käytäntöjä marginalisoimalla toisia. Ilmastoturvallisuuden erilaisten diskurssien ominaisuuksien ymmärtäminen on tärkeää ilmastonmuutoksen laajemman politiikan ymmärtämiseksi. (McDonald 2013, 43.) Koska Suomessa muun maailman tavoin käydään keskustelua ilmastohäättilästä, on julistusten tarkastelu turvallistamisteorian kautta ajankohtaista.

Aluksi käydään läpi yleisesti turvallistamisteoriaa sekä ympäristö- ja ilmastoturvallisuutta. Kuten tutkimuksessa tuodaan ilmi, ilmastonmuutos ja ilmastohäätätilä voidaan nähdä osana

ilmastoturvallisuuskysymyksiä. Sen jälkeen tarkastellaan teorian kehitystä ilmastonmuutoksen kontekstissa, kun ilmastonmuutos on siirtynyt tulevaisuuden uhkasta nykypäivän kriisiin.

3.1 Turvallistamisteoria: turvallisuuskysymys luodaan diskurssissa

Turvallistaminen tarkoittaa sitä, että jokin asia siirretään päiväpoliittisesta (tai epäpoliittisesta) kehyksestä turvallisuuskysymykseksi retoriikan keinoin. Kun ongelma tai asia esitetään eksistentiaalisena uhkana, se mahdollistaa poikkeukselliset toimet tämän tunnustetun uhan torjumiseksi. Turvallistaminen vie asian päiväpolitiikan yläpuolelle niin, että kriisiksi nimeäminen voi antaa viranomaisille poikkeuksellisia valtuuksia ja toimia, joita ei muutoin sallittaisi. (Buzan ym. 1998, 24.) Toisin sanoen turvallistamisteoria on teoria siitä, milloin ongelman statusfunktio muuttuu, eli se on teoria siitä tapahtumasta, jossa turvallisuusstatus syntyy (Vuori 2016, 69). Turvallistamisen kautta asia nostetaan prioriteetiksi: ”jos emme nyt ratkaise tätä ongelmaa, kaikki muu on merkityksetöntä” (Buzan ym. 1998, 24). Sillä, määritelläänkö asia eksistentiaaliseksi kriisiksi, on siis vaikutusta siihen, miten asiaa käsitellään politiikassa (Warner & Boas 2017, 205).

Buzan ym. (1998, 24) esittävät, että asiasta tulee turvallisuuskysymys, kun se esitetään uhkana - vaikka se ei välttämättä sitä oikeasti olisi. Turvallistaminen kuuluu konstruktivistiseen perinteeseen, jossa uhkia ei nähdä objektiivisina ilmiöinä vaan konstruktioina, jotka syntyvät päättäjien ja yleisön mielessä. ”Kriisi” on siis diskursiivinen konstruktio, ja se, luokitellaanko asia kriisiksi, on sosiaalinen päätös; kaikkia vaikuttavia tapahtumia tai tilanteita ei nähdä katastrofeina, ja toisaalta kaikki, jotka julistetaan katastrofeiksi, eivät ole näitä vaikuttavia tapahtumia. (Warner & Boas 2017, 204-205.) Toisin sanoen turvallistaminen on sosiaalisesti rakennettu: se, nähdäänkö asia, jota kohtaan uhka esitetään (esimerkiksi valtio, sivilisaatio, ympäristö) selviytymisen ja suojelemisen arvoisena ja näin oikeuttaen erityisiä toimia sen suojelemiseksi, ei ole objektiivista, vaan osa diskursiivisesti ja sosiaalisesti rakennettua aluetta (Buzan ym. 1998, 31).

Turvallistaminen on puhetoimi: toimija esittää jonkin asian eksistentiaalisena kriisinä, joka uhkaa jotain viitekohdetta. Buzanin ym. (1998) mukaan turvallistaminen onnistuu, jos yleisö hyväksyy sen - muuten kyseessä on vain turvallistamisliike. Toisin sanoen on oltava kollektiivinen ymmärrys ja hyväksyntä uhasta. Turvallistaminen tapahtuu turvallistajan ja yleisön välisessä neuvottelussa (sisäisesti), mutta jos turvallistaminen hyväksytään, voi sillä olla vaikutuksia laajemminkin, kun turvallistaja saa luvan rikkoa sääntöjä, jotka muuten sitoisivat toimia. Toisaalta turvallistamisen toteutuminen ei vaadi yleisöltä yksimielisyyttä ja

hyväksyntää joitain hätätoimenpiteitä kohtaan, vaan siihen riittää uhan ja kriisin sekä toimenpiteiden tarpeen tunnustaminen. (Buzan ym. 1998, 25-26.) Tämä turvallisuuskysymyksen luonti eli statusfunktion muuttuminen voi olla hyvin pitkäaikainen ja asteittainen prosessi (Vuori 2016, 69). Turvallistajaa ei ole syytä ymmärtää vain yksittäisenä toimijana, vaan muun muassa medialla on vaikutusta siihen, miten se käsittelee yhteiskunnallisia ilmiöitä ja asioita; esimerkiksi käsitteleekö se maahanmuuttoa maahanmuuttokriisinä tai ilmastonmuutosta ilmastokriisinä. Median tapa nähdä jokin asia turvallisuuskysymyksenä tai uhkana vaikuttaa yhteiskunnalliseen ilmapiiriin ja toisaalta myös siihen, miten niitä käsitellään politiikassa.

Turvallistamisteoria on yleinen siinä mielessä, että se ei määrittele tiettyjä turvallisuustasoja tai -sektoreita, poliittisen toimijan (turvallistajan) tyyppejä eikä kriteerejä sille, milloin turvallistaminen käytännössä toteutuisi (Vuori 2016, 70). Buzan ym. (1998) esittävät, että onnistunut turvallistaminen koostuu kolmesta osasta: 1) eksistentiaalinen uhka, josta seuraa 2) hätätoimenpiteet, ja 3) sääntöjen rikkomisesta seuraavat vaikutukset yksiköiden välisiin suhteisiin. Tulee huomioida, että turvallistaminen ei tapahdu pelkästään eksistentiaalisilla uhkilla (jotka eivät välttämättä johda mihinkään) tai vain sääntöjen rikkomisella, vaan kyse on eksistentiaalisista uhkista, jotka oikeuttavat sääntöjen rikkomisen. (Buzan ym. 1998, 25-26.) Sen sijaan esimerkiksi Trombetan (2008, 598) mukaan jo turvallisuuteen vetoamisesta seuraavat toimet ovat merkki turvallistamisen onnistumisesta. Vuori (2016, 68) esittää, että turvallistamisella voidaan tarkoittaa kysymyksen nostamista agendalle, menneiden tai tulevien toimien legitimointia, valvontaa tai pelottelua. Käytännössä tällaisten toimien onnistuminen ja epäonnistuminen on aina osa jatkumoa, sillä on hyvin epätodennäköistä, että kokonaiset yleisöt tulisivat koskaan yhdenmukaisesti ja täysin vakuuttuneiksi mistään poliittisesta puhetoimesta turvallistaminen mukaan luettuna (Vuori 2016, 68). Siten asian näkeminen turvallisuuskysymyksenä ja uhkana voi vaihdella eri ajanjaksoina ja eri yleisöiden keskuudessa ja välillä.

Turvallisuus nähdään yleensä ”hyvänä” asiana, turvassa olemisena, mikä viittaa sen positiiviseen arvoon. Paradoksaalisestikin kansainvälisessä politiikassa turvallisuus on kuitenkin tapana nähdä negatiivisena huolenaiheena, koska siinä on kyse ei-toivotun kehityksen estämisestä. Lisäksi turvallisuusargumentit lupaavat enemmän kuin mitä voivat tarjota, sillä ne tietyllä tapaa toistavat epävarmuutta. (Vuori 2016, 66.) Turvallisuus – ja turvallistaminen – ovat kytköksissä selviytymiseen: ”jos ongelmaan ei nyt puututa, on se liian myöhäistä, sillä emme voi korjata epäonnistumistamme myöhemmin”. Tätä retorista

rakennetta voidaan käyttää työkaluna tunnistamaan turvallisuustoimijoita ja -ilmiöitä. (Buzan ym. 1998, 21, 26.) Turvallisuusargumentti sisältää yleensä kaksi ennustetta: mitä tapahtuu, jos teemme turvallisuustoimia, ja mitä tapahtuu, jos emme tee niitä. On huomioitava, että kyse ei ole pelkästään tieteellisten seurausten esiin tuomisesta, vaan siitä, teemmekö asiasta turvallisuuskysymyksen: päättäjät voivat valita, käsitelläänkö seurauksia ”normaaleina”, muuten kuin turvallisuuskysymyksinä. (ibid., 32)

Turvallisuusanalyysistä voidaan puheakti-lähestymistavan avulla erottaa kolme yksikköä: viitekohde (*referent object*), turvallistaja (*securitizer*) ja funktionaaliset toimijat (*functional actors*). Viitekohde tarkoittaa asiaa, joka nähdään uhattuna, ja jolla on tunnistettu legitiimi tarve selviytyä. Esimerkiksi sotilassektorilla viitekohteena nähdään yleensä valtio. Poliittisella sektorilla uhattuna nähdään perinteisesti valtion (tai toimijan) suvereniteetti tai muu perustavanlaatuinen periaate, kuten ideologia. Esimerkiksi Euroopan Unionia uhkaa eksistentiaalisesti tapahtumat, jotka haittaavat sen integraatiota, ja kansainvälistä yhteisöä tilanteet, jotka heikentävät järjestelmän normeja, sääntöjä ja instituutioita. Yhteiskuntien tasolla viitekohteena voidaan nähdä selviytymisen näkökulmasta esimerkiksi kieli, tietynlaiset toimintatavat ja kulttuuri sekä myös tietynlainen etnisyys. (Buzan ym. 1998, 21-23.)

Ympäristösektorilla viitekohteiden kirjo on laaja: toisaalta kyseessä voi olla esimerkiksi jokin uhanalainen laji tai sademetsä, toisaalta koko ihmiskunta tai sivilisaation taso (Buzan ym. 1998, 36, 38). Ympäristösektorin viitekohteita yhdistää usein taustalla oleva huoli ihmisen ja muun biosfäärin välisestä suhteesta ja siitä, voidaanko tätä suhdetta ylläpitää vaarantamatta saavutettua sivilisaation tasoa tai aiheuttamatta vakavia häiriöitä planeetan ympäristölle (Buzan ym. 1998, 23). Funktionaaliset toimijat ovat toimijoita, joilla on keskeinen rooli käsiteltävässä turvallisuuskysymyksessä (ibid., 36).

Kun lähtökohdaksi otetaan turvallisuuskysymysten muodostuminen diskursiivisesti, se tarjoaa uuden näkökulman analysoida esimerkiksi ympäristöturvallisuuskysymyksiä. Se mahdollistaa uhkan muodostumisen taustalla olevan poliittisen prosessin tarkastelun eli esimerkiksi sen, miksi jotkut asiat nähdään kiireellisempinä kuin toiset ja mitkä asiat nähdään tarpeellisena suojeluun ja kenen toimesta. (Trombetta 2008, 588.) Turvallistamisen tutkimuksessa kiinnitetään huomiota siihen, kuka turvallistaa, millaisista asioista, eli uhkista ja mihin tämä uhka kohdistuu (viitekohde), miksi ja mitä siitä seuraa ja millaisissa olosuhteissa (Buzan ym. 1998, 32).

Lisäksi diskurssista voidaan tunnistaa turvallistamista vastustavia toimijoita sekä helpottavia ehtoja. Helpottavat ehdot ovat asioita, joita yleisesti pidetään uhkaavina, esimerkiksi saastuneita vesiä ja tankkeja, ja joihin viittaamalla turvallisuusuhka on helpompi luoda. Nämä asiat eivät itsessään tee turvallistamista tai turvaamista tarpeelliseksi. Turvallistamisen tutkimuksessa pyritään ymmärtämään sen mekanismit – pitämällä etäisyyttä ajatukseen, että turvallisuutta olisi hyvä levittää muille sektoreille. (Buzan ym. 1998, 33-34, 77.) Siten jo puhetekojen ja diskurssien tutkiminen on hedelmällistä, vaikka tutkimuksen ulkopuolelle jäisikin sen seurausten ja uusien toimien tarkastelu eli se, kuinka onnistunut tai tehokas turvallistaminen on.

Turvallistaminen voidaan nähdä toisaalta politisoinnin äärimmäisenä muotona, toisaalta sen vastakohtana. Samalla tavoin kuin jokin asia voidaan politisoida, voidaan se myös turvallistaa. Asian politisointi tarkoittaa, että asia siirretään ei-poliittisesta alueelta osaksi julkista politiikkaa ja päätöksentekoa ja taas turvallistamisessa se siirretään osaksi turvallisuusdiskurssia oikeuttaen erityisiä toimia. Toisin sanoen siinä missä politisoinnin kautta asia nostetaan julkiseen päätöksentekoon, turvallistamisessa asia halutaan ottaa normaalista päiväpolitiikasta pois ja neuvottelun ulottumattomiin. (Buzan ym. 1998, 23-24, 29.) Vaihtoehtojen punninnan sijaan esitetään vain yksi mahdollinen ratkaisu välttämättömyytenä, joten neuvotteluvara viedään pois. Buzan ym. (1998, 29) suhtautuvat turvallistamiseen yleensä negatiivisesti, sillä asiat tulisi pystyä hoitamaan julkisen keskustelun ja päätöksenteon kautta normaalin “päiväpolitiikan” alueella. Turvallisuus on kiireellisyyttä, hätätilaa ja selviytymistä, ja sana “turvallisuus” sisältää tietyn logiikan, joka on riippumaton puhujan aikomuksista tai kontekstista. Se mahdollistaa poikkeukselliset toimenpiteet demokraattisten päätösten sijaan. (Trombetta 2008, 588.) Toisaalta turvallistaminen voi olla myös taktista sen priorisoivan ominaisuuden takia, minkä ansiosta esimerkiksi ympäristöongelmat saavat riittävän huomion ja merkityksen. Joka tapauksessa turvallistaminen ja sen hyväksyminen on aina poliittinen siirto. (Buzan ym. 1998, 29.)

Ongelman rakentaminen ja tunnustaminen uhkaksi merkitsee suojelun ansaitsevan poliittisen yhteisön tunnistamista, turvallisuuden takaavien keinojen legitimoitua ja lopulta niiden insitutionalisointia. Jotkin näistä ovat vakiintuneempia kuin toiset, samoin kuin myös erilaiset turvallisuuslogiikat, kuten Kööpenhaminan koulukunnan hätätilanteisiin ja viholliskuviin perustuva logiikka. Nämä kehittyivät, sillä tietyissä tilanteissa ne olivat tehokkaita vastauksia

tiettyihin uhkiin. Toisaalta se ei kuitenkaan tarkoita, etteivätkö ne voisi muuttua ja jalostua uusien uhkien ja ympäristöjen haastaessa. (Trombetta 2008, 599.) Turvallistamisteoriaa ei kannata ymmärtää liian sidottuna perinteiseen (militaristiseen) turvallisuustulkintaan, sillä se voi jättää huomiotta erilaisia tapoja hyödyntää ja käyttää turvallisuusdiskursseja. Myös McDonald (2013) nostaa esille, että vaikka ekologinen turvallisuus on sinänsä luonteeltaan normatiivinen, sen välttämättömyyden ymmärtäminen voi myös haastaa ja uudelleenmääritellä tapamme ymmärtää turvallisuus ja ympäristö käytännössä. Ympäristön turvallistamisen haasteiden sijaan voidaan keskittyä sen tuomaan mahdollisuuteen muuttaa turvallisuuskäsityksiä ja -käytäntöjä, jotka liittyvät tarpeeseen ottaa huomioon ympäristön muutos. (McDonald 2013, 49.)

3.2 Ympäristö- ja ilmastoturvallisuus

Ympäristöturvallisuuden keskeinen huolenaihe on huoli olemassa olevan sivilisaation tason säilyttämisestä – sisältäen ympäristökatastrofeista vapaan kehitysnäkökulman (Buzan ym. 1998, 75). Tähän liittyen ympäristöturvallisuuden rinnalla on alettu käyttää myös termiä ilmastoturvallisuus. Ilmastoturvallisuuden tarkoitus on turvata ilmastosta riippuvia ihmisiä ja yhteiskuntia. Kuten ympäristöturvallisuus, ilmastoturvallisuuden tarkoitus on säilyttää sivilisaation nykyiset tasot, ja ilmastoturvallisuusdiskurssissa ilmastonmuutos on määritelty eksistentiaaliseksi uhkaksi, joka vaatii välittömiä toimia. (Trombetta 2008, 595.)

Ympäristöturvallisuudessa keskeistä on Buzanin ym. (1998, 80) mukaan ymmärtää, että ongelma syntyy ihmiskunnan ja sen omien kulttuurien välisessä dynamiikassa, jolla on vaikutusta ympäristöön. Ihminen voi toiminnallaan muuttaa kehityksen suunnan. Nämä kulttuurit näkyvät esimerkiksi taloudellisella ulottuvuudella jatkuvan voiton tavoitteluna. Ympäristöturvallisuuden perusviesti on, että ihmiskunta elää yli maapallon kantokyvyn rajojen (Buzan ym. 1998, 80-81).

Ympäristösektorin turvallisuuteen (ja turvallistamiseen) liittyen on eroteltavissa tieteellinen ja poliittinen agenda. Tieteellinen agenda rakentuu (luonnon)tieteellisestä tutkimuksesta politiikkakentän ulkopuolella ja tarjoaa listan olemassaolevista ja/tai mahdollisista ympäristöongelmista. Poliittinen agenda sen sijaan koostuu hallitusten ja hallitustenvälisistä julkisista päätöksentekoprosesseista, jotka käsittelevät ympäristöongelmia ja -aiheita. Poliittinen agenda voi sellaisenaan heijastella aiheen politisointia ja turvallistamista. Siinä missä tieteellisen agenda muotoutuu tieteellisen tutkimuksen menetelmien vaatimusten mukaisesti, poliittinen agenda muotoutuu ja muokkautuu hallituksen, median ja julkisen

keskustelun vaatimusten mukaan. Ratkaisevaa ei ole se, ovatko tietyt ympäristöuhhat todellisia, vaan se, onko niiden oletettu kiireellisyys poliittinen kysymys. Nämä kaksi agendaa esitetään mediassa ja julkisessa keskustelussa usein päällekkäisinä. (Buzan ym. 1998, 71-73.)

Kuitenkin se, miten hallitukset päättävät toimia tai olla toimimatta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, on poliittinen päätös.

Molemmat agendat ovat sosiaalisesti rakennettuja. Tieteellinen agenda on uhan tieteellistä, näyttöönperustuvaa ja arvovaltaista arviointia turvallistamisliikkeitä (tai epäturvallistamisliikkeitä) varten ja tueksi. Poliittinen agenda sen sijaan muodostaa julkisen näkemyksen näistä liikkeistä ja keinojen kohdentamisesta esille nostettuihin asioihin liittyen. (Buzan ym. 1998, 72.) Keskeistä ympäristöturvallisuudelle on, että valtiot, paikallishallinnot ja isot taloudelliset toimijat hyväksyvät tieteellisen agendan (ibid., 91). Päättäjät ja toimijat voivat halutessaan myös vähätellä tieteellistä agendaa ja sen merkitystä päätöksenteossa. Buzan ym. (1998) esittävät, että ympäristöturvallisuuteen liittyy erityinen riippuvuus tieteellisestä auktoriteetista johtuen vaikeudesta käsitellä globaaleja ja ylisukupolvisia vaikutuksia: Tutkijoiden näkemyksiä tulevista luonnonkatastrofeista ei ole syytä kyseenalaistaa, vaan suuri yleisö (*general public*) ei voi tehdä muuta kuin luottaa (tai olla luottamatta) ammattilaisiin ja tehdä poliittiset valintansa intuitiivisesti. Tilanne on sama, vaikka parin vuoden päästä tutkijat esittäisivätkin eriävän näkökulman - sitä ei silti ole tarpeen sinänsä kyseenalaistaa. Toisin sanoen neuvotteluvaraa ei ole. (Buzan ym. 1998, 72) Sen sijaan poliittisesti voidaan neuvotella toimista ja kiireellisyydestä esimerkiksi siinä mielessä, mihin vuoteen hiilineutraaliustavoite asetetaan. Keskusteluissa tieteellinen agenda pysyy muuttumattomana: vahingot kasvavat, mitä pidemmälle tavoite asetetaan. Toisaalta Buzanin ym. (1998) näkemystä voidaan haastaa siinä mielessä, että tutkimustulosten ja tieteen auktoriteetin kiistäminen on lisääntynyt niin sanottuna totuuden jälkeisenä aikana (katso esim. Hautamäki 2020).

Mike Hulmen (2011) analyysiin viitaten McDonald (2013, 45) esittää, ettei ilmastonmuutosta tule ymmärtää ainoastaan tieteellisenä tai fyysisenä "ongelmana", vaan myös kilpapaikkana eri toimijoiden näkemysten välillä. Koska ilmastonmuutoksen haasteisiin liitetään enenevässä määrin "turvallisuus", ilmastoturvallisuuden merkitysten ymmärtäminen on tärkeää. Näin voidaan ymmärtää niitä monia keinoja ja tekijöitä, joita on suunniteltu vastaamaan ilmastonmuutokseen. (McDonald 2013, 45.) Uhkien tunnistaminen diskurssissa paljastaa sekä intressit, arvot ja identiteetit, joita halutaan suojella, että turvallisuuteen liittyviä käytäntöjä ja logiikkaa. Onkin tärkeää tutkia, millaisia näkökulmia ilmastoturvallisuusdiskurssissa

tunnistetaan, jotta voidaan arvioida sen potentiaalia muutosprosessissa. Uhkat voivat liittyä esimerkiksi talouteen, ruokaturvaan, konflikteihin ja maahanmuuttoon. (Trombetta 2008, 597.) Lisäksi ilmastoturvallistamisessa voi tarkastella merkityksen siirtämistä: yleensä ilmastonmuutos nähdään uhkana, mutta joissain tapauksissa uhkana pidetäänkin ilmastopolitiikkaa. Esimerkiksi Yhdysvallat vetäytyi Kiiton sopimuksesta, jonka se näki uhkana maansa taloudelle. Samanlaista turvallistamista on havaittavissa joissakin globaalien etelän maissa, joissa vastustetaan sellaisia sopimuksia, joiden tarkoituksena on pakottaa maat vähentämään päästöjään. Nämä sopimukset voidaan nähdä uhkaavan maiden kehitysprosessia. (Trombetta 2008, 596.) Myös valtioiden strategiat, kuten Yhdysvaltain Pentagonin turvallisuusraportissa vuonna 2003 viitattiin, voivat tähän uhkaan vastatakin ilmastonmuutoksen syiden sijaan tavalla, jossa se näkee ilmastonmuutoksesta eniten kärsivät ihmiset (ns. ilmastopakolaiset) uhkana valtion turvallisuudelle ja ratkaisuna valtioiden rajavalvonnan tehostamisen. (McDonald 2013, 45-46.)

Buzan ym. (1998) esittävät, että ympäristöuhkat viittaavat usein määrittelemättömään tulevaisuuteen ja siksi harvoin johtavat turvallistamiseen. Koska sinänsä ei ole väliä, toimitaanko tänään vai huomenna, “kiireellisyydestä” tulee osa päiväpolitiikkaa. Ympäristöliikkeet ovat jo kauan kyseenalaistaneet tämän näkemyksen ja käyttäneet turvallistamisretoriikkaa: pian on liian myöhäistä, jos emme nyt tee toimia, joita uhkan luonne vaatii, vaikka ne olisivat epämiellyttäviä toimia. (Buzan ym. 1998, 82-83.) Viime vuosina samanlainen retoriikka on siirtynyt hallitusten ja kansainvälisten toimijoiden puheeseen, kun tieteellisen agendan mukaan kyse ei enää ole epämääräisestä tulevaisuudesta, vaan toimia tarvitaan heti katastrofin ehkäisemiseksi. Lisäksi Trombetta (2008, 589-590) mukaan yksi olennainen huomio ilmastoturvallisuuskurssissa on, että turvallistetut uhkat voivat olla epävarmoja ja niiden vaikutus voi olla vaikeaa mitata. Siksi epävarmuus voi altistaa myös jatkuvalla epäilyllä ja epäturvallistamiselle.

Buzanin ym. (1997, 79-81) mukaan ympäristöturvallisuudessa voidaan tunnistaa kolme erilaista uhkatyyppiä. Ensimmäinen uhkatyyppi sisältää luonnon aiheuttamat uhkat ihmisen sivilisaatiolle, missä nämä uhkat eivät ole ihmisten aiheuttamia, kuten esimerkiksi meteoriitin osuminen maahan tai luonnon aiheuttamat tsunamit. Toinen uhkatyyppi koostuu ihmisten toiminnan aiheuttavista uhkista planeetan luonnollisiin rakenteisiin ja järjestelmiin, kun nämä tehdyt muutokset näyttävät aiheuttavan eksistentiaalisia uhkia sivilisaatiolle. Tästä esimerkkinä ovat kasvihuonepäästöt. Kolmas uhkatyyppi sisältää ihmisten toiminnasta aiheutuvat uhkat planeetan luonnollisiin rakenteisiin, kun nämä toiminnat eivät näytä

aiheuttavat eksistentiaalista uhkaa sivilisaatiolle, kuten mineraalien ehtyminen. Näistä kolmesta uhkatyypistä keskimmaisella on suuri rooli ympäristöturvallisuuskeskusteluissa. Toisaalta ero luonnollisten ja ihmisten aiheuttamien vaarojen välillä on hämärtynyt ihmisten toiminnan ja “luonnonkatastrofien” välisten epäiltyjen yhteyksien vuoksi. (Buzan ym. 1997, 79-81.)

Ilmastoturvallisuusdiskursseja voidaan tarkastella myös viitekohteen mukaan, eli sen, kenen turvallisuudesta on kyse. McDonald (2013) jakaa ilmastoturvallisuusdiskurssit neljään ryhmään: viitekohteenä voidaan nähdä ihmiset (inhimillinen turvallisuus), kansallisvaltiot (kansallinen turvallisuus), kansainvälinen yhteisö (kansainvälinen turvallisuus) tai ekosysteemi (ekologinen turvallisuus). (McDonald 2013, 44.) Ekologinen turvallisuusdiskurssi keskittyy ihmisen ja luonnonympäristön suhteen tasapainoittamisen tarpeeseen ja viitekohteenä on biosfääri. Siihen liittyvä haaste on, ettei se ole onnistunut luomaan valta-asemassa olevien keskuudesta selvää kannatusjoukkoa, joka harjoittaisi politiikkaa edistäen ekologisen turvallisuuden mukaisia päämääriä. Ekologisen turvallisuuden diskurssi haastaa globaalin politiikan keskeiset rakenteet ja diskurssit. Onkin epäselvää, mitä ekologisen turvallisuuden saavuttaminen vaatisi. Ilmastonmuutos ja luontokato ovat seurausta vallitsevista moderneista kehityskäsityksistä ja nyky-yhteiskuntien perustavanlaatuisista toimintatavoista, joten ekologisen turvallisuuden takaaminen vaatisi koko järjestelmän tarkastelua ja muokkaamista. Ekologinen turvallisuusdiskurssi käsittelee systemaattisesti nykyajan ekologisen kriisin luonnetta ja ilmastonmuutos on tämän kriisin viimeisin kehityssuunta. (McDonald 2013, 49.)

Näkyvin ilmastoturvallisuuden diskurssi on McDonaldin (2013, 45) mukaan se, joka keskittyy ilmastonmuutoksen aiheuttamaan uhkaan kansallisvaltion turvallisuudelle. Toisaalta ilmastonmuutoksen seuraukset juuri haastavat aluerajojen merkityksen (McDonald 2013, 45). Seuraukset ovat kuitenkin paikallisia, ja niihin, kuten tulviin ja myrskyihin, vastataan paikallistasolla. Trombetta (2008) varoittaaakin, että jos turvallistaminen ymmärretään perinteisen turvallisuuslogiikan tapaan, ympäristön tapauksessa olisi mahdollista, että ilmastonmuutoksen turvallistaminen johtaisi vastakkainasettelupolitiikkaan, jossa valtiot toteuttavat politiikkaa suojellakseen alueitaan merenpinnan nousulta ja maahanmuutolta; valvontajärjestelmä seuraisi yksilöiden päästöjä sekä turvallisuusneuvosto hyväksyisi päätöslausemia päästötavoitteista ja jopa sotilaallisista toimista saastuttavia tehtaita vastaan. Tämä mahdollisuus riippuu siitä, otetaanko viholliskuviin ja poikkeuksellisiin toimenpiteisiin perustuva turvallisuuslogiikka itsestäänselvyytenä. (Trombetta 2008, 599.) Toisaalta nykyajan

globaalin politiikan realiteetit ovat sellaisia, että keskittyminen alueen säilyttämiseen ja valtion suvereniteettiin ei heijasta nykyisten turvallisuushaasteiden luonnetta eikä useimpien ihmisten turvallisuushuolia (McDonald 2013, 46).

Inhimillisen turvallisuuden (*human security*) diskurssissa turvallisuus liittyy valtioiden sijaan ihmisten hyvinvointiin. Ilmastonmuutoksen aiheuttamiin uhkiin inhimilliselle turvallisuudelle esitetään vastaukseksi monenlaisia käytäntöjä, kuten aineellisten resurssien uudelleenjakoa ilmastonmuutokselle alttiiden väestöjen turvallisuuden takaamiseksi. (McDonald 2013, 46.)

Inhimillisen turvallisuuden ja ilmastonmuutoksen välisen yhteyden kannattajat pyrkivät mobilisoimaan ympäristötoimia niin, ettei se kuitenkaan laiminlyö valtiota turvallisuusreferenttinä ja -takaajana. Alunperin inhimillinen turvallisuus nähtiin keinona siirtää valtion prioriteetteja, käytäntöjä ja rahoitusta sotilaallisesta valmiudesta globaalin eriarvoisuuden korjaamiseksi. Inhimillisen turvallisuuden konsepti turvallistamisessa ei ole kuitenkaan tarjonnut selkeitä ideoita toimijuudesta. (McDonald 2013, 46-47.)

Diskurssissa, jossa ilmastonmuutos nähdään kansainvälisenä turvallisuusuhkana, viitekohteena on kansainvälinen yhteisö, ja ilmastonmuutos nähdään uhkaavan tämän kansainvälisen yhteisön sääntöjä ja normeja, erityisesti liittyen globaaliin järjestykseen. Keskeisinä toimijoina turvallisuuden tarjoajina nähdään kansainväliset järjestöt, ja kansainvälinen yhteistyö ilmastonmuutoksen sopeutumis- ja lieventämistoimien osalta nähdään keskeisenä uhkaan vastaamisessa. Tämä diskurssi asettuu ikään kuin inhimillisen ja kansallisen turvallisuusdiskurssien väliin: samalla korostetaan ilmastonmuutoksen aiheuttamia vaaroja valtioiden vakaudelle ja tarvetta kansainvälisyydelle ilmastonmuutokseen vastaamisessa. Ilmastonmuutoksen ja kansainvälisen turvallisuuden välistä yhteyttä ovat vahviten ajaneet kansainvälisten järjestöt, kuten YK. (McDonald 2013, 47.)

Kansainvälinen turvallisuusdiskurssi keskittyy yleensä kansainvälisten instituutioiden vahvistamiseen, kansainvälisen yhteistyön lisäämiseen sekä globaalisti hallitsemaan itse ongelmaa (lieventämiskeinoin) ja sen vaikutusta paikallistasolla (sopeutumiskeinoin) (McDonald 2013, 48). Kansainväliset järjestöt toimivat turvallisuuden takaajina ja tekijöinä, ja ilmastonmuutoksen aiheuttama uhka kohdistuu sekä ihmisiin että valtioihin osana laajempaa kansainvälistä yhteiskuntaa. Diskurssi siis suuntautuu nykyisenlaisen kansainvälisen järjestelmän ylläpitämiseen ja säilyttämiseen ilmastonmuutoksen aiheuttamasta uhasta kansainväliselle järjestykselle. (McDonald 2013, 48.)

Nämä esitetyt diskurssit tarjoavat myös filosofisen näkökulman siihen, miten ilmastonmuutokseen tulisi vastata ja kuka on vastuussa ja kykenevä toimimaan ilmastoturvallisuuden puolesta. Diskurssien analyysi on tästäkin syystä tärkeää, sillä se paljastaa, miten erilaiset tulkinnat ilmastonmuutoksesta ja sen suhteesta turvallisuuteen kannustavat tiettyihin poliittisiin toimiin sekä legitimoivat toimijat, jotka ryhtyvät näihin toimiin ja määrittelevät aiheesta käytettävät termit. (McDonald 2013, 44.) Lisäksi turvallistamisteoria voi olla relevantti tutkittaessa, miten erilaiset ympäristökysymykset saavat aikaan yhteiskunnallisia toimia ja prioriteettia, sillä se keskittyy uhkia määrittelevään sosiaaliseen prosessiin. Kööpenhaminan koulukunta tunnistaa turvallisuuden tietyllä realistisen tradition loogikalla, jolla se pyrkii oleellistamaan historiallisen ja toimialakohtaisen käsityksen turvallisuudesta ja sen legitimoimista toimista. Vaikka logiikka voi olla edelleen toimiva, ilmastonmuutoksen turvallistamisen analyysi on osoittanut, että ilmastonmuutoksen kaltaisten kysymysten muuttaminen turvallisuuskysymykseksi ei ole turvallisuuden ja siihen liittyvien käytöntöjen jäykän merkityksen soveltamista. Pikemminkin se on “reflektiivinen ja kontekstualisoitu prosessi, joka luo merkityksiä ja käytäntöjä”. (Trombetta 2008, 600.)

Yksi erityispiirre turvallistamisen käyttämisessä ympäristöasioissa on, että vain harva vetoamus ympäristöturvallisuuteen on johtanut poikkeuksellisiin toimenpiteisiin tai vihollisten nimeämiseen (Trombetta 2008, 589). Buzan ym. (1998) esittävätkin, että kun keskustelu siirtyy aiheuttajista seurauksiin, turvallistamiskurssin kohde muuttuu. Esimerkiksi, kun vedenpinnan noususta saarivaltio jää veden alle, ympäristön turvallistaminen ei ole enää siinä vaiheessa hyödyllistä, vaan kyseeseen tulee yhteiskunnan hajoaminen, maastamuutto ja uuden asuinalueen löytäminen. Nämä eivät ole ympäristöturvallisuuden asioita. Jos ymmärrämme ympäristöturvallisuuden saavutetun sivilisaation tason säilyttämisenä, turvallisuuden epäonnistuessa konfliktit liittyvät ei-ympäristöllisiin arvoihin, kuten sosiopoliittiseen ja taloudelliseen elämään, jolle ympäristö asettaa edellytykset. (Buzan ym. 1998, 83-84.) Sen sijaan vetoamukset ilmastoturvallisuuteen ovat saaneet aikaan toimia, vaikka hätätoimenpiteet eivät ole ylittäneet normaalia politiikkakeskustelua. Trombetta (2008) esittää, että näitä vetoamuksia voidaan pitää turvallistamisena eikä vain epäonnistuneina turvallisuusliikkeinä. Ilmastonmuutoksen turvallistaminen ei ole tunnistanut vihollisia ja on valtioiden lisäksi tuonut turvallistamisliikkeisiin mukaan myös muita toimijoita. (Trombetta 2008, 598.)

Ympäristöturvallisuuden analysointiin liittyen yksi haaste on, että haittaa aiheuttavat toimijat ovat eri toimijoita kuin he, joihin tämä haitta erityisesti vaikuttaa. Ilmastonmuutoksella on maailmanlaajuisia syitä, mutta negatiiviset vaikutukset ovat paikallisia. Lisäksi vaikka huoli ja ongelma on globaali, sen poliittinen merkityksellisyys päätetään paikallistasolla. (Buzan ym. 1998, 91-92.) Vaikutusten erilaisten dynamiikkojen ja niiden välisten yhteyksien ymmärtäminen auttaa käsittelemään niitä. Ensinnäkin se osoittaa, että ympäristöturvallisuus vaatii sekä kansallista että kansainvälistä lähestymistapaa. Vaikka paikallisiin vaikutuksiin voi monessa tapauksessa puuttua puhtaasti kansallisen politiikan kautta, geopoliittiset ja rakenteelliset vaikutukset edellyttävät ulkopoliittista sitoutumista ja kansainvälistä näkökulmaa. Ympäristöturvallisuus kaikilla tasoilla hyötyy kansainvälisestä koordinaatiosta ja yhteistyöstä. (Hakala ym. 2019, 11.) Maailmanlaajuisten ympäristöongelmien, kuten otsonikadon ja ilmaston lämpenemisen, myötä ympäristöä yritettiin turvallistaa ensimmäistä kertaa maailmanlaajuisesti. Lisäksi Yhdysvaltojen vetäytymisen Kioton sopimuksesta jälkeen on tehty monia turvallistamisliikkeitä, joiden tarkoituksena on ollut edistää ilmastonmuutoksen torjumista ja hillitsemistä. (Trombetta 2008, 591, 594.)

Uhkiin liittyen voidaan erottaa ainakin kolmenlaisia vaikutuksia: paikallisia, geopoliittisia ja rakenteellisia. Paikalliset vaikutukset, kuten tulvat ja myrskyt, tunnustetaan nykyään sekä teoriassa että päätöksenteossa. Ympäristön muutoksen ja geopoliittisten tekijöiden välisen yhteyden vaikutuksista on myös yhä enenevässä määrin ymmärrystä, vaikka niitä onkin vaikeampi ennustaa. Sen sijaan ympäristönmuutoksen lieventämisen ja sopeutumisen vaikutuksia ei ole käsitelty riittävästi kirjallisuudessa ja niitä on suurelta osin laiminlyöty päätöksenteossa. (Hakala ym. 2019, 4)

Paikalliset vaikutukset johtuvat ympäristötekijöistä, kuten äärimmäisistä sääolosuhteista, ja kohdistuvat yksilöihin ja yhteiskuntaan vaikuttaen ihmisten hyvinvointiin suoraan ja yhteiskunnan toimintojen kautta. Geopoliittisia vaikutuksia ilmenee, kun ympäristön muutokset yhdistyvät kansainvälisiin ja poliittisiin tekijöihin. (Hakala ym. 2019, 5.)

Paikalliset vaikutukset voidaan usein ennakoida selkeän syy-seuraussuhteen kautta, vaikka niillä voi silti olla monialaisia ja laajoja seurauksia. Sen sijaan geopoliittiset vaikutukset ovat rajat ylittäviä ja edellyttävät eri sektoreiden ja maiden välisten yhteyksien ymmärtämistä.

Rakenteelliset vaikutukset viittaavat suurimmaksi osaksi muutoksiin, joita ei ole vielä toteutettu, ja siksi ne ovat analyttisesti hankalia. (ibid., 10.) Kaikille ympäristöturvallisuuden vaikutukselle on yhteistä, että vaikka ne vaikuttavat kiistatta yksilöiden ja yhteiskunnan turvallisuuteen, niitä ei voida ymmärtää vain tiukasti turvallisuuspoliittisena asiana suppeassa

merkityksessä. Ne vaativat ympäristönmuutoksen turvallisuusvaikutusten huomioon ottamista varautumisella ja riskiarvioinneilla sekä taloudellisia, poliittisia ja yhteiskunnallisia näkökulmia. Toisin sanoen ympäristöturvallisuuden tulee olla jossain määrin inkluusiivista, toisin kuin perinteisesti turvallisuus ymmärrettynä rajoitettuna sektorina. (Hakala ym. 2019, 11.)

Päästöihin keskittymällä teollistuneet maat on asetettu keskeiseen rooliin ja vastuuseen – toisin kuin aiempi ympäristökonflikteja koskeva keskustelu, joka keskittyi globaaliin etelään ja sen riittämättömään valmiuteen ja vastuuseen. Lisäksi se yhdistää ilmastoturvallisuuden ja energiaturvallisuuden diskurssit toisiinsa. (Trombetta 2008, 597.) Päästöihin keskittymiseen liittyy kuitenkin kaksi ongelmaa. Ensinnäkin ympäristöongelmat ovat monimutkaisia ja laajoja, ja keskittymällä päästöihin sivuutetaan kestävyiden ja ylikulutuksen laajempi ongelma. Ilmastonmuutos on vain yksi osa ihmisten aiheuttamaa laajempaa ympäristönmuutosta ja planeetan kantokyvyn rajojen yli elämistä. Lisäksi ilmastonmuutoksen vaikutukset lisääntyvät erityisesti haavoittuvilla alueilla. Päästöjen vähentäminen ei ratkaise kaikkia muita ympäristöongelmia tai lisää haavoittuvan väestön kestävyttä. Toinen ongelma piilee ilmastoturvallisuuden ja energiavarmuuden välisessä jännitteessä: siinä missä energiavarmuus liitetään perinteisesti kansalliseen turvallisuuteen ja sen logiikkaan, ilmastoturvallisuuden tulisi edistää yhteistyökykyistä lähestymistapaa globaaleihin kysymyksiin. (ibid., 597.)

Turvallisuusmääräyksissä on tunnistettavissa kaksi vastakkaista lähestymistapaa. Häätötoimenpiteisiin tukeutuminen viittaa siihen, että on mahdotonta olla valmistautunut kaikkiin potentiaalisiin uhkiin, joten on parempi käsitellä hätätilanteita niiden ilmaantuessa. Toisaalta ennaltaehkäisevien toimenpiteiden kehittäminen varoittaa mahdollisista katastrofaalisista seurauksista. Tässä mielessä turvallistaminen on siirtymistä toisesta asemasta toiseen, ja tämä siirtyminen näkyy selvästi keskusteluissa siitä, millaisia uhkia ilmastonmuutos aiheuttaa. (Trombetta 2008, 595.) Hakala ym. (2019) esittävät, että ympäristönmuutoksen turvallisuusvaikutukset olisi tärkeää tunnustaa hyvissä ajoin ennen “kriisiytymistä”, jotta niihin voidaan puuttua demokraattisin toimin. Poliittisessa päätöksenteossa on ymmärrettävä muutoksen syvät poliittiset, sosiaaliset ja taloudelliset juuret ja yritettävä vaikuttaa niihin ennen niiden puhkeamista kriisiksi eikä nähdä näitä kriisejä irrallisina tapahtumina. Tämän ennakoitokyvyn parantamisen lisäksi on samanaikaisesti tuettava ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tarvittavaa laajaa yhteiskunnallista muutosta. (Hakala ym. 2019, 3.)

Ilmastonmuutoksen seurausten kärjistyessä ja ennaltaehkäisevien toimien kiireellisyyden takia uudenlaiset turvallisuusajattelut voivat olla liian myöhäisiä, jos niillä pyritään vahvistamaan demokraattisia menettelyjä eikä heikentämään niitä. Kiireellisyyden kasvaessa mahdollisuudet rajoitustoimiin ja voimankäyttöön kasvavat. Niin kauan kuin valtiot eivät ota ilmastonmuutoksen vaikutuksia riittävästi huomioon, ne eivät todennäköisesti sitoudu täysin niitä koskevaan politiikkaan ja sen implementointiin. Keskeistä on, miten ympäristöturvallisuus voidaan harkitusti ja vakaasti viedä osaksi politiikkaan. (Hakala ym. 2019, 4.)

Ilmastoturvallisuusdiskurssissa on kyse mahdollisuudesta ottaa käyttöön mekanismeja hätätilanteiden ehkäisemiseksi järjestelmässä, joka on taipuvainen toisaalta kompensaatioon ja vakuutuksiin, toisaalta ohjaamaan hätätilanteiden kautta. Ilmaston turvallistaminen voidaan nähdä yrityksenä herättää ennaltaehkäisyyn ja keskinäiseen riippuvuuteen perustuvan ympäristödiskurssin symbolista voimaa luoda puitteet turvallisuudelle ja energian hallinnalle globaalilla tasolla. Turvallistamisen vaikutukset riippuvat pitkälti siitä, mitä turvallistetaan ja mitä keinoja turvallisuuden takaamiseksi käytetään. (Trombetta 2008, 599.)

3.3 Uhka, riski ja kriisi

Ilmastonmuutoksen turvallistamiseen Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteorian avulla liittyy joitakin haasteita. Warner ja Boas (2017) nostavat esille esimerkiksi ilmastonmuutoksen ja kriisin todistamisen taakan, aikahorisontin sekä pelastajan puuttumisen: siinä, missä armeija voi pysäyttää hyökkäävän vastustajan, kukaan yksittäinen toimija ei voi pysäyttää ilmastonmuutosta (Warner & Boas 2017, 207, 216). Lisäksi ilmastonmuutoksen turvallistamisdiskurssista puuttuu vihollinen tai ulkoinen hyökkääjä. Ilmastoja itsessään ei pidetä uhkana, eivätkä kasvihuonekaasupäästöt hyökkää kimppuumme. Koska perimmäisesti vaara sijaitsee sisäisesti ”meidän” toiminnassamme, kyse ei ole puolustautumisesta ilmastonmuutosta vastaan. (Cory 2012, 251-252.) Toisaalta kritiikki näyttää kohdistuvan perinteiseen (valtioiden väliseen) turvallisuusajatteluun, eikä uhkan muodostumiseen diskurssiivisesti. Koska ilmastonmuutos on globaali ilmiö, tarvitaan kansainvälistä yhteistyötä ja kaikkia tasoja. Vaikka ei voida nimetä yksittäistä pelastajaa, on kaikilla toimijoilla vastuu. Myös Trombetta (2008) esittää, että reaktiiviset toimet ja turvallisuuden ymmärtäminen vihollisnäkökulmasta eivät ole parhaita tapoja käsitellä ympäristöuhkia. Sen sijaan tulisikin keskittyä ennaltaehkäiseviin toimiin. Koska nykyaikaiset uhkat ovat monimutkaisia ja epävarmoja, monet tutkijat ja poliittiset päättäjät ovat ehdottaneet riskin käsitteen käyttöä

nykyisen turvallisuusdynamiikan käsitteellistämiseen. Ennaltaehkäisevät lähestymistavat ja riskienhallinta ovatkin nousseet yhä tärkeämmiksi turvallisuuskeskusteluissa. (Trombetta 2008, 589-590.)

Riski-yhteiskuntateorian mukaan moderneja yhteiskuntia muovaavat uudenlaiset globaalit riskit sekä epävarmuus (Beck 2006, 333, 336). Nämä nykyajan riskit ovat rajattomia ja potentiaalisesti katastrofaalisia. Ne voivat vaikuttaa maapallon toisella puolella sieltä, josta ne ovat peräisin. (Trombetta 2008, 590). Lisäksi nykyajan riskeille on ominaista laskelmoinnin haasteellisuus ja arvaamattomuus sekä kompensoimattomuus. Ennen riskien nähtiin olevan hallittavissa: onnettomuuksia voi tapahtua, kunhan ne olivat korjattavissa. Nyt uusiin riskeihin liittyvä kompensoimattomuus viittaa siihen, että esimerkiksi ilmaston muuttuessa peruuttamattomasti mitään ei ole enää tehtävissä vaan on jo liian myöhäistä. (Beck 2006, 334.) Korjaamiseen sijaan muutokseen on sopeuduttava. Lisäksi esimerkiksi ydin- ja kemialliset teknologiat voivat aiheuttaa niin laajan tuhon, ettei mikään korjaava toimenpide voi korvata aiheutettuja tuhoja (Trombetta 2008, 590). Globaalit riskit edustavat uudenlaista globaalia keskinäisriippuvuutta, johon ei voi puuttua riittävästi käytettävissä olevilla kansainvälisen yhteistyön muodoilla eikä kansallisella politiikalla. (Beck 2006, 336.) Beck esittää, että nykyisten uhkien luonteen takia tulisi työskennellä katastrofien ehkäisemiseksi eikä pelkästään niiden hallitsemiseksi (Trombetta 2008, 591).

Cory (2012) esittää, että ilmastonmuutokseen liittyvässä keskustelussa uhkien sijasta tulisi puhua riskeistä ja turvallistamisen sijaan riskifikaatiosta. Ilmastoriskisuunnitelmissa pyritään vahvistamaan heikkoa kansainvälistä ja valtion hallintoa, neuvottelemaan niukoista resursseista, luomaan parempi hallinto epäonnistuneissa ja heikoissa yhteiskunnissa sekä hallitsemaan muuttoliikettä. Kuten uhkadiskurssit, myös riskifikaatio liittyy mahdolliseen haittaan, mutta ero on siinä, että riskifikaatiossa keskitytään syy-seuraussuhteisiin ja mahdollisten haittojen olosuhteisiin eikä haittojen välittömiin syihin. (Cory 2012, 256.)

Diez, Lucke ja Wellmann (2016) käyttävät myös riskifikaatio-termiä soveltaessaan ja laajentaessaan Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteoriaa, jota he pitävät sellaisenaan liian kapeana käsittelemään ei-perinteisiä turvallisuuskysymyksiä, kuten ympäristöä. He tekevät eron uhkafikaation (*threatification*) ja riskifikaation (*riskification*) sekä vaaran (*danger*) ja riskin välille. Riskiin ja vaaraan liittyy molempiin uhka, mutta riskien uhka nähdään heikompana ja vähemmän kiireisenä kuin vaaran aiheuttama uhka. Riski ja vaara

ovat sidoksissa toisiinsa siten, että vaara voi muuttua riskiksi ja riski vaaraksi. (Diez ym. 2016, 14.)

Vaara ja riski voivat olla läsnä ilmastonmuutokseen liittyvässä toiminnassa – niin hillitsemis- kuin sopeutumisstrategiassa. Kyse on riskiin vastaamisesta, jos sopeutumisella tarkoitetaan sen laskemista, kuinka pitkälle voimme mennä väestön kestävyuden lisäämiseksi tietäen, että uhka toteutuu. Kyse on taas vaaraan vastaamisesta, jos sopeutuminen tarkoittaa valmistautumista puolustautumaan uhkaa vastaan esimerkiksi muuttamalla sotilaallisia strategioita estämään konfliktien leviämistä tai muuttovirtoja. Kun hillitsemisstrategialla halutaan vähentää uhkan vaikutuksia laskennallisilla toimenpiteillä, kuten päästökaupalla, kyse on riskiin vastaamisesta. Jos taas hillitsemisstrategian tarkoituksena on poistaa uhka kaikin keinoin, se on vastaus vaaran uhkaan. Mikään näistä ei kuitenkaan olisi mahdollinen tai legitiimi ilman tehokasta turvallistamisen diskurssia. (Diez ym. 2016, 17.) Riski- ja vaaradiskurssit eroavat siis merkittävästi toisistaan, ja Diez ym. (2016, 32) esittävätkin, että riskipohjainen turvallistaminen johtaa ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, joilla pystytään vastaamaan ongelman juurisyihin, sekä lieventäviin toimenpiteisiin. Siten sitä voidaan pitää myönteisenä keinona globaalin ilmaston vakauttamisen kannalta (ibid., 32). Nyt riskiperusteisen hallinnon lähestymistavan dominanssi ilmastonmuutosturvallistamisessa on haastettu, kun ilmastonmuutos kehystetään yhä useammin kriisiksi. Ilmastohätätilajulistukset ja esimerkiksi suuret metsäpalot, korallien vaaleneminen ja jäätiköiden sulaminen muuttavat ihmisten käsitystä ilmastonmuutoksesta ”tulevaisuuden riskeistä” ”nykyiseen kriisiin”. (McHugh, Lemos & Morrison 2021.)

Vuonna 2019 ilmastonmuutosdiskurssin kehys koki muutoksen ilmastohätätiladiskurssin myötä: aikaisemmin käytetty ”ilmastoriski” viittasi tulevaisuuteen, kun taas hätätila- ja kriisidiskurssit kuvastavat välitöntä tämänhetkistä vaaraa ja uhkaa ihmisille, ekosysteemeille ja luonnonvaroille (McHugh, Lemos & Morrison 2021). Hätätiladiskurssi voi vaikuttaa hallintaan juuri turvallistamisen kautta ja ilmastohätätila-terminologialla pyritään kehystämään ilmastonmuutoskysymys niin, että se vaikuttaa kollektiiviseen toimintaan ja politiikkaan. Toisin sanoen hätätiladiskurssi on sosiaalisesti rakennettu, ja se voi vaikuttaa politiikan muutoksiin tai säilyttää status quo. Hätätilat ja kriisit voivat toimia politiikkaikkunana toimille, kun uhka aiheuttaa päättäjille painetta toimia. Joillekin hallituksille hätätiladiskurssi luo mahdollisuuksia puuttua tehokkaasti ongelmaan järein ”hoitopolitiikan” keinoin. Toisaalta hallitukset voivat myös luoda ”placebo-politiikan”, jolloin he julistaessaan kriisin tai hätätilan esittävät tekevänsä ongelmalle jotain symbolisia keinoja.

Placebo-politiikka on hyödyllinen päättäjille esimerkiksi silloin, kun resurssit eivät riitä ongelmaan puuttumiseen, mutta paine tunnustaa ongelma on suuri. (McHugh, Lemos & Morrison 2021.) Koska ilmastonmuutos on monen toimijan summa, voi olla, että monet turvautuvat placebo-politiikkaan, sillä kukaan ei pysty yksin resursseillaan koko tilannetta ratkaisemaan. Toisaalta niin valtiot, kaupungit ja yritysmaailma tekevät myös toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Ei ole kuitenkaan aina selvää, kuinka vaikuttavia toimenpiteet ovat isossa kuvassa.

3.4 Ilmastonmuutoksen turvallistaminen ja hätätilajulistukset

Vaikka ilmastonmuutoksen turvallistamista on tutkittu jo pitkään, ilmastohätätiladiskurssi on melko uusi. Ilmastohätätilan julistamisen juuret ovat ilmastoaktivismissa, mutta nykyään se nähdään symbolina vakaville ilmastotoimille. (McHugh, Lemos & Morrison 2021.)

Kansainvälisessä ilmastopolitiikassa ilmastohätätilan käyttö ulottuu parin vuosikymmenen taakse: entinen YK:n pääsihteeri Ban Ki-Moon sanoi vuonna 2007, että ilmastonmuutos on hätätilanne, joka vaatii kiireellisiä toimia (Ruiz-Cambillo ym. 2021, 18; BBC News 2007). Vuodesta 2016 lähtien termiä alettiin käyttämään valtaviestintämedioissa ja siitä lähtien tutkijat ja hallitukset ympäri maailmaa ovat julistaneet tai tukeneet ilmastohätätilan julistamista (McHugh, Lemos & Morrison 2021). McHugh, Lemos ja Morrison (2021) esittävät Rippleen ym. viitaten, että monet poliitikot, aktivistit ja tutkijat tukevat ilmastohätätilan kehystämistä, koska se nähdään tehokkaana ja rehellisenä viestinä poliittisten toimien käynnistämiseksi. Voidaankin todeta, että ilmastohätätilakehyksestä on tullut globaali ilmiö aivan viime vuosina (McHugh, Lemos & Morrison 2021). Ilmastohätätilajulistusten ja ilmastonmuutoksen turvallistamisen tutkimus antaa kuvan siitä, millaisia motiiveja, tavoitteita ja seurauksia turvallisuusdiskurssin käytössä on löydettävissä.

Aikaisempi tutkimus osoittaa, että ilmastonmuutos on yhdistetty ilmastoturvallisuusdiskurssiin, ja sitä on käytetty kunnianhimoisemman ilmastopolitiikan edistämiseksi. Turvallistamisliikkeistä ja ilmastohätätilan julistuksista huolimatta ei olla ryhdytty tai tavoiteltu ryhtymistä erityisiin ”normaalista poikkeaviin” toimiin tai siirrytty autoritääriisiin hallintamuotoihin (Warner & Boas 2017, 208; Ruiz-Campillo et al 2021, 24). Toisaalta turvallisuusdiskurssin avulla ilmastonmuutos on asiakysymyksenä siirretty ympäristökysymyksestä turvallisuus- ja laajaksi politiikan prioriteettikysymykseksi sekä saatu aikaan tehokkaita toimia. Esimerkiksi Dupont (2019, 385) esittää, että Euroopan unionissa kollektiivisen turvallistamisen avulla ilmastonmuutos on siirtynyt 1990-luvun puolivälistä

komission ympäristöasioista ja ympäristöministeriöiden neuvostosta asiaksi, joka koskee niin komissiota, parlamenttia, neuvostoa ja Eurooppa-neuvostoa. 1990-luvun puolivälistä lähtien ilmastonmuutosta on turvallistettu Euroopan unionissa, kun jatkuvasti puhetoimien kautta se on määritelty nimenomaan uhkaksi. Siitä seurasi erilaiset politiikat 2000-luvulla ja 2000-luvun puolesta välistä lähtien ilmastonmuutos on ollut turvallistettuna Eurooppa-neuvoston agendalla (Dupont 2019, 385). Dupont (2019, 370) esittää Diezin ym. (2016) ja monen muun tavoin, että tämä politiikan muutos ja politiikkojen omaksumisen tapa ovat osoitus onnistuneesta turvallistamisesta, vaikka se ei tarkoitakaan autoritäärisen hallintoon tai epätavallisiin toimiin siirtymistä.

Myös Warner ja Boas (2017) tarkastelevat tutkimuksessaan ilmastonmuutoksen turvallistamista Euroopassa Iso-Britannian ja Hollannin tapauksien kautta. He argumentoivat, että molemmissa tapauksissa on tunnistettavissa vahva turvallistamisliike, kun ilmastonmuutos kehystetään ison potentiaalisen kriisin aiheuttajaksi. Tämä kriisi vaikuttaa negatiivisesti kaikkiin, ellei kiireesti ryhdytä lieventämiseen ja sopeutumiseen tähtääviin toimiin. Lisäksi turvallistamisteorian mukaisesti molemmissa tapauksissa esitetään ratkaisuna usean vaihtoehdon sijasta vain yksi mahdollinen tie ulospääsyyn välttämättömyytenä. Tutkimuksen mukaan Ison-Britannian ja Hollannin tapauksissa ilmastonmuutos on onnistuttu siirtämään prioriteettien joukkoon, mutta siihen liittyvät ”kiireelliset toimenpiteet” kuuluvat arkipäiväiseen, normaaliin ilmastopolitiikkaan, kuten kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen hiilimarkkinoiden avulla. (Warner & Boas 2017, 214-215.)

Warnerin ja Boasin (2017) sekä Dupontin (2019) tutkimukset esittävät, että vaikka ilmastonmuutoksen kehystäminen turvallisuuskysymykseksi ja eksistentiaaliseksi uhkaksi on onnistunut, ovat puhetoimien seuraukset olleet laimeita. Esimerkiksi EU:n ilmastotoimia koskeva kunnianhimo alkoi heikentyä vuoden 2008 jälkeen, ja ilmastonmuutoksen kiihtyessä saman tietyn tavoitetaso säilyttäminen ei enää riitä. (Dupont 2019, 385.) Lisäksi Warner ja Boas (2017, 215) huomauttavat, että turvallisuuspuhe ei välttämättä auta tehostamaan ilmastotoimien kiireellisyyttä, vaan päinvastoin: Turvallisuuspuheen apokalyptiset diskurssit voivat johtaa kiireellisten toimien sijaan uskottavuuden menettämiseen ja skeptismiin kohdeyleisössä. Pitkällä aikavälillä tämä taas voi vaikuttaa populistisen ilmastonmuutoksen kieltämisen kasvuun ja ilmastonmuutoksen merkityksen häivyttämiseen ja vähentämiseen, kuten Ison-Britannian ja Hollannin tapauksessa. (Warner ja Boas 2017, 214-2015.)

Tosiaankin vaikuttaa siltä, että uhkakuvilla argumentoiminen voi luoda kasvuolosuhteet

ilmastonmuutoksen kieltämiselle, kun hätätila- ja kiirediskurssista huolimatta aikajänteet ovat pitkiä eikä välittömiä vaikutuksia toimien toteutuessa tai laiminlyödessä ole nähtävissä.

Dupont (2019, 373) argumentoi puhetekojen olevan turvallistamista, jos ne johtavat politiikan muutokseen ja toimiin, ja turvallistamisen pysähtyneen sen jälkeen. Warner ja Boas (2017) sen sijaan näkevät puheteot turvallistamissiirtoina, jotka eivät johda kiireellisten, autoritääristen ja *erityisten* toimien puutteen johdosta turvallistamiseen. Vaikka turvallistamisteoria on sovellettavissa molempiin tulkintoihin, eli siihen, onko turvallistamisen onnistumisen kriteerinä autoritääriseen hallintoon siirtyminen ja *erityiset* toimet, on tutkimusten arvo siinä, että ne tarkastelevat turvallisuusdiskurssin rakentamista ja käyttöä politiikassa (Warner ja Boas 2017, 208; Dupont 2019, 385).

Joka tapauksessa turvallistamisen hiipumiseen tai turvallistamisen epäonnistumiseen tutkimuksissa esitetään useita syitä. Ensinnäkin yleisön suhtautuminen kielteisesti turvallistamiseen estää sen onnistumisen. EU:n tapauksessa on tunnistettavissa sisäinen ja ulkoinen yleisö. Sisäinen yleisö koostuu jäsenvaltioista, niiden kansalaisista ja instituutioista ja se tulee saada vakuutetuksi poliittisista toimenpiteistä. Ulkoinen yleisö koostuu kansainvälisestä yhteisöstä ja sen on tullut hyväksyä EU ilmastojohtajana. 2000-luvulla EU:n ja sen yleisöjen vuorovaikutus kehittyi jatkuvasti, kun turvallistamistoimilla oikeutettiin poliittisia toimia. Turvallistamispuhe vahvistui ja ilmastonmuutoksesta tehtiin kiireellinen asia, kun aikaisemmat politiikat todettiin riittämättömiksi. EU:n ilmastotoimia koskeva kunnianhimo alkoi heikentyä vuoden 2008 jälkeen. (Dupont 2019, 373, 382.) Yleisö voi olla vaikea vakuuttaa uhkan kiireellisyydestä, jos kyse on tulevaisuudessa tapahtuvista muutoksista. Diskurssin tulisi resonoida antaen viitteitä siitä, että uhkakuvat ja tuomion skenaario saattavat toteutua. Toisin sanoen välittömän uhkan puuttuminen voi pitkällä aikavälillä tehdä turvallistamisesta vaikeampaa. (Warner ja Boas 2017, 215-216.) Lisäksi turvallistamisen epäonnistumiseen vaikuttaa myös se, että ilmastonmuutoksesta on tullut yksi prioriteetti ja turvallistettu kysymys monista aiheista (Warner ja Boas 2017, 216; Dupont 2019, 374). Esimerkiksi talouskriisi, Iso-Britannian ero Euroopan unionista ja terrorismi ovat nousseet asialistoilla EU:ssa kiireellisiksi (turvallisuus)asioiksi, jotka tarvitsevat ilmastonmuutosta kiireellisempää toimintaa lyhyellä aikavälillä (Dupont 2019, 380). Toisaalta on syytä muistaa, että Euroopan parlamentti julisti ilmastohätätilan vuonna 2019 ja vuonna 2021 EU sitoutui hiilineutraaliuteen vuoteen 2050 mennessä ja julkisti siihen tiekartan The European Green Deal (Euroopan parlamentti 2019; Euroopan parlamentti 2023).

Myös ilmastohätätilajulistuksia tutkineet Ruiz-Cambillo, Broto ja Westman (2021) esittävät, ettei ilmastonmuutosta ole onnistuneesti turvallistettu ilmastohätätilajulistuksista huolimatta, sillä vain 11 prosenttia julistuksista pyrkii institutionaalisiin muutoksiin, kuten rajoittamaan aluehallinnon päätöksiä. Mikään näistä ei kuitenkaan viittaa epädemokraattiseen autoritaariseen toimintaan siirtymiseen, joka olisi edennyt hätätiladiskurssin myötä (Ruiz-Cambillo et al 2021, 24). Ruiz-Cambillo ym. (2021) viittaavat Warnerin ja Boasin (2017) näkemykseen siitä, että ilmastohätätilan julistaminen ei ole merkki turvallistamisesta varsinkaan ilman todisteita erityisestä toiminnasta. Toisin sanoen ilmastohätätilan julistamisesta ei seuraa turvallistaminen (Ruiz-Cambillo ym. 2021, 24).

Sen sijaan ilmastohätätilan julistusten motiivit liittyvät poliittiseen asemointiin, kansalaisyhteiskunnan painostukseen sekä paikallisten huolenaiheiden ilmaisuun (Ruiz-Campillo ym. 2021, 22). Kolmanneksella julistuksista on ainakin yhtenä motivaationa poliittinen asemoituminen viitaten samalla kansainväliseen politiikkaan, kuten kestävän kehityksen tavoitteisiin ja Pariisin ilmastososopimukseen. Lisäksi poliittista asemoitumista kuvastaa esimerkiksi julistusten esittäminen vaikuttamiskeinona vaatien ilmastotoimia ja korostaen ylempien tahojen, kuten valtioiden, toimetttömyyttä. (Ruiz-Campillo ym. 2021, 22.) Kansalaisyhteiskunnan painostus näkyy reilu viidenneksellä motivaationa. Monet julistukset viittaavat mielenosoitusten ja paikallisryhmien aiheuttamaan paineeseen sekä kansalaisten vetoomuksiin. Kolmas motivaatioryhmä, paikallinen huolenaiheiden ilmaiseminen, koostuu ympäristösitoumusten historiasta ja roolista kestävyteen sitoutumisesta, ilmastoriskien tietoisuudesta sekä ilmastonmuutoksen yhteydestä sosiaaliseen vaikutukseen. (Ruiz-Campillo ym. 2021, 22-23.)

Ruiz-Campillo ym. (2021, 23) esittävät analyysinsä perusteella, että monista julistuksista on löydettävissä sekä symbolisia että toiminnallisia elementtejä. Toisaalta 17 prosenttia tarkastelluista kolmestasadasta julistuksesta ei sisällä mitään selkeää tavoitetta. Sen sijaan lähes puolet osoittavat tavoitteita, jotka liittyvät käsitykseen paikallishallinnosta aktiivisena toimijana ilmastonmuutostoimissa, ajatukseen tämän olevan oikea hetki osoittaa näkemyksiä sekä tarve osoittaa johtajuutta. Jotkut julistukset on tarkoituksellisesti mukautettu meneillään oleviin strategioihin kestävyuden saavuttamiseksi. (ibid., 22.) Vain yhdeksän prosenttia julistuksista asetti erityisiä tavoitteita omalle kaupungilleen, mutta monet paikallishallinnot yhtyivät korkeampien hallintotasojen tavoitteisiin. Lisäksi kolmannes julistuksista ehdottaa erityistoimia muokatakseen nykyisiä hallintoprosesseja, kuten ilmastotoimintasuunnitelman tekemisen sekä ilmastonmuutoksen valtavirtaistamisen esimerkiksi käyttämällä

ilmastovaikutusten arviointeja uusissa hankkeissa. Hyvin harva kaupunki otti käyttöön taloudellisia resursseja ilmastotoimiin. (ibid., 23.) Myös Davidson ym. (2020) esittää, että vaikka paikallishallinnot näkevät ilmastonmuutoksen kompleksisena hätätilana, niillä on tapana vastata siihen liittyviin haasteisiin tavalliseen tapaan, eikä se näin ollen ota huomioon asioiden moniulotteisuutta.

Tutkimuksen mukaan julistusten päätarkoituksena näyttää olevan paikallishallintojen uudelleenmäärittely, johon kuuluu kaupunkien rooli ilmastotoimien koordinoijana ja pyrkimys luoda julistusten avulla horisontaalista hallintoa kansalaisyhteiskunnan mukaanottamisella sekä kannustaa muita hallintotasoja ilmastotoimiin. Lisäksi reilu 11 prosenttia julistuksista sisältää yrityksiä rajoittaa tulevaisuuden toimia esimerkiksi sisällyttämällä ilmastonmuutos kuntien toimintakehykseen niin, että ilmastohuolet vaikuttavat tuleviin päätöksiin. Muutamassa julistuksessa sitoudutaan irtautumaan fossiilisista polttoaineista. Ei ole selvää, kuinka onnistuneesti paikallishallintojen uudelleenmäärittely on tapahtunut. (Ruiz-Cambillo ym. 2021, 24.)

Davidsonin ym. (2020) mukaan ilmastohätätilajulistukset ovat yksi hallitusten voimakkaimmista lausunnoista ilmaston lämpenemiseen liittyen. Esimerkiksi Euroopan parlamentti julisti ilmastohätätilan vuonna 2019 (Euroopan parlamentti 2019) ja Helsingin kaupunginvaltuusto vuonna 2020 (Helsingin kaupunki 2020). Lisäksi muun muassa presidentti Sauli Niinistö ja kansainväliset hahmot, kuten Paavi Francis, ovat puhuneet ilmastohätätilasta (Presidentin kanslia 2021; McHugh, Lemos & Morrison 2021). Jos ilmastohätätilan julistaminen ymmärretään vahvimpana lausuntona ilmastonmuutokseen liittyen, tulisi sillä olla myös vaikuttavia seurauksia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Tämä pro gradu -tutkielma kiinnittyy osaksi kansainvälistä tieteellisestä keskustelua tuoden siihen Suomen kuntatason mukaan. Tutkimuksen tuloksia verrataan tässä esiteltyihin tutkimuksiin, minkä lisäksi tässä esiteltyt tutkimukset luovat kontekstia omalle tutkimukselle.

4 Menetelmät ja aineisto

4.1 Puheakti-lähestymistapa ja sisällönanalyysi

Tässä tutkielmassa tarkastellaan turvallisuuspuhetta puheaktilähestymistavan kautta, mikä on ominaista turvallistamisteorialle. Turvallistamisteorian sitoutuminen puheaktiin on saanut inspiraation suurelta osin Austinilta ja Searlelta, jotka ovat luultavasti merkittävimmät hahmot kielen performatiivisuuden kehittämisessä. (Balzacq 2011, 3.) Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan erityisesti Austinin tulkintaa puheaktiteoriasta. Kuten edellä on mainittu, turvallistaminen tarkoittaa aiheen siirtämistä turvallisuuskysymykseksi puheen keinoin. Metodina tässä tutkimuksessa käytetään teorialähtöistä ja teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysin avulla tarkastellaan valtuustoaloitteita ilmastohätätilan julistamiseksi, kahta aloitevastausta, kahdessa kaupunginvaltuustossa pidettyjä puheenvuoroja liittyen ilmastohätätilan julistamiseen sekä Helsingin ilmastohätätilan julistusta. Analyysin avulla voidaan tunnistaa turvallisuus- ja turvallistamissanastoa sekä hätätilan julistamiseen tai julistamattomuuteen liittyviä tavoitteita sekä ryhmitellä niitä.

Puheaktiteorian mukaan ihmiset ovat vuorovaikutuksessa käyttämänsä kielen kanssa. Puheeseen sisällytetään illokutionaarisia voimia, joilla tuotetaan perlokutionaarisia vaikutuksia muissa ihmisissä. Nämä voivat vaikuttaa kuulijan asenteisiin, tunteisiin ja käyttäytymiseen. (Vuori 2016, 66.) Puheteko sisältää Austinia mukaillen kolme aspektia: lokutionaarisen sisällön, illokutionäärisen voiman ja perlokutionaarisen vaikutuksen. Austin esittää, että lokutionaarinen teko tarkoittaa jonkin sanomista, ja lokutionaarinen aspekti on sidoksissa lausuman sisältöön – lokutionaarisella teolla on merkitys. Illokutionaarinen voima taas viittaa lausuman voimaan, eli illokutionaarinen aspekti on esimerkiksi kysymykseen vastaaminen tai informaation antaminen – illokutionaarisella teolla on voima, joka seuraa jonkin sanomisella. (Järvenkylä 2013, 83.) Nämä voimat ovat universaalimpia eri kielissä kuin tietyt verbit tietyssä kielessä (Vuori 2016, 66). Austinin mukaan lokutionaarinen teko voidaan kuvata ”sanomiseksi” ja illokutionaarinen teko ”sanomalla tekemiseksi” (Järvenkylä 2013, 83). Puheakti-käsite perustuu tietyllä tapaa juuri illokutionaarisiin tekoihin (Balzacq 2011, 5). Perlokutionaarinen teko tarkoittaa jonkin vaikutuksen aikaansaamista jonkin sanomisella (Järvenkylä 2013, 83). Turvallistamisessa, kuten muissakin intersubjektiivisissä prosesseissa, tarkoituksena on saada toisessa aikaan perlokutionaarinen vaikutus eli jonkinlainen vastaus, ja jos vastausta ei tule, turvallistamista ei tapahdu. Perlokuutio on siis

avainasemassa, kun halutaan ymmärtää, miten jostain asiasta tulee turvallisuuskysymys. (Balzacq 2011, 5-6.)

Keskeistä on Austinin mukaan erottaa illokutionaariset puheteot lokutionaarisista ja perlokutionaarisista, sillä illokutionaariset aktit huomioivat ne kielelliset erot, joihin totuuden ja epätotuuden käsitteet eivät sovellu. Illokutionaarinen teko ei voi epäonnistua, toisin kuin perlokutionaarinen teko. Joku voi onnistua tai epäonnistua saamaan toisen tekemään jotain käskynsä avulla, mutta itse käskyn antaminen ei sinänsä voi epäonnistua. Olisi ainakin vaikea ajatella epäonnistumisen johtuvan muusta kuin siitä, onnistuuko käskyn antaja tekemään itsensä selväksi. (Järvenkylä 2013, 84.)

Austin jakaa puhetekojen epäonnistumiset kahteen pääryhmään: väärinkäyttöön ja toteutumattomuuteen. Väärinkäyttöön liittyviä epäonnistumisia ovat Austinin mukaan vilpilliset puheteot, joissa tunteet, aikomukset tai ajatukset ovat ristiriidassa suoritettun teon kanssa. Tällaisia ovat esimerkiksi valheelliset lauseet, kuten ”lupaan maksaa velkani”, vaikka aikomuksena ei ole velan maksaminen tai ”otan osaa” olematta yhtään myötäsurrullinen. Epäonnistuminen voidaan täten nähdä perlokutionaarisen aktin ja aikomuksen ristiriitana. Toteutumattomat puheteot taas ovat puhetekoja, jotka jollain tavalla rikkovat kyseisen toiminnan edellyttämiä konventionaalaisia sääntöjä. Esimerkiksi, jos valepappi julistaa parin aviopariksi, ei vihkiminen onnistu ja aiottu teko jää toteutumatta. Näissä epäonnistuminen nähdään perlokutionaarisen aktin epäonnistumisena. Austin kuitenkin muistuttaa, että totuus ja epätotuus on vain yksi osa kaikkien mahdollisten puhetekojen epäonnistumisien joukkoa. (Järvenkylä 2013, 85-86.)

Puheakti-lähestymistavalla voidaan tutkia, miten erilaiset identiteetit syntyvät turvallistamisprosesseissa, ja miten turvallistaminen toimii resurssien jaon byrokraattisissa ja poliittisissa taisteluissa. Koska turvallistamistutkimusten teoreettisen viitekehyksen tavoitteet ja elementit vaihtelevat, kaikki tällaiset elementit on otettava tarkasti huomioon tutkimusta suunniteltaessa. Tällaisten tutkimusten ja viitekehysten on ilmaistava moninaisuutta, koska yksi teoria ei voi vastata kaikkiin turvallisuuteen liittyviin kriittisiin ja kiinnostaviin kysymyksiin. (Vuori 2016, 71.)

Tutkimuksen aineiston, eli kaupunginvaltuustojen aloitteiden, kokouksen keskusteluiden, aloitevastausten ja hätätilajulistuksen käsittelyyn käytetään sisällönanalyysia. Sisällönanalyysin menetelmä sopii hyvin kirjallisten aineistojen analysointiin systemaattisesti ja objektiivisesti (Tuomi ja Sarajärvi 2018). Sisällönanalyysin lähtökohta on, että tutkimuksen

aineisto, tässä tapauksessa aloitteet, aloitevastaukset, valtuustokeskustelut ja hätätilajulistus, kuvaa aina tutkittavaa ilmiötä. Analyysin tarkoitus on luoda selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä, mistä seuraa se, että ilmiöstä voidaan tehdä selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 108.) Sisällönanalyysillä saadaan aineisto järjestetyksi johtopäätöksiä varten, mutta pelkästään sen avulla johtopäätöksiä ei voi tehdä (Grönfors ja Vilkkä 2011, 94). Toisaalta sisällönanalyysia voidaankin kritisoida juuri tästä keskeneräisyydestä (Tuomi ja Sarajärvi 2018). Kyseessä on laadullinen tutkimus, ja laadulliset menetelmät on hyvä nähdä työkaluina, koska kyse on empiirisen ilmiön tutkimisesta (Eskola 1998). Laadullisen tutkimuksen analyysi seuraa yleensä tiettyä kaavaa. Ensimmäiseksi on valittava ja rajattava ilmiö, jota haluaa tutkia. Sen jälkeen aineisto käydään läpi ja sieltä merkitään ja kerätään ne tutkimukselle kiinnostavat asiat. Tätä vaihetta voidaan kutsua aineiston litteroinniksi tai koodaamiseksi. Kolmanneksi aineisto luokitellaan, teemoitellaan tai tyypitellään. Analyysia voidaan jatkaa luokittelun jälkeen kvantifioimalla aineisto, eli laskemalla, kuinka monta kertaa sama asia esiintyy aineistossa. Lopuksi kirjoitetaan yhteenveto. (Tuomi ja Sarajärvi 2018.)

Sisällönanalyysi voidaan jakaa aineistolähtöiseen, teoriaohjaavaan ja teorialähtöiseen (Tuomi ja Sarajärvi 2018). Sisällönanalyysi tuottaa ”raaka-aineet” teoreettiseen pohdintaan, joten itse pohdinta tapahtuu tutkijan järjellisen ajattelun kautta (Grönfors ja Vilkkä 2011, 94). Se, millainen lähestymistapa ilmiön tarkastelun ja teorian väliseen suhteeseen on, riippuu analyysin tyylistä. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä tarkastellaan, millaisia merkityksiä tekstistä löytyy, eli se on induktiivista: analyysin tarkoituksena ei ole testata mitään hypoteesia, vaan tarkastelu etenee yksittäisistä havainnoista yleiseen väitteeseen (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 108). Toisin sanoen teoria pyritään rakentamaan aineiston pohjalta (Eskola 2007, 162). Aineistosta valittavat tiedot, analyysiyksiköt, eivät ole etukäteen sovittuja, vaan ne valitaan aineistosta tutkimuksen tarkoituksen mukaisesti. Aineistolähtöisessä analyysissä siis aineiston hankinta on riippumaton suhteessa teoriaosan jo tiedettyyn tietoon tutkimuskohteesta. (Tuomi ja Sarajärvi 2018.) Koska tässä tutkimuksessa aineistoa tarkastellaan turvallistamisteorian asettamien raamien pohjalta ja poimitaan aineistosta turvallisuuspuhe, aineistolähtöinen sisällönanalyysi ei sovi tässä metodiksi.

Tutkimuksessa tarkastellaan, millaista turvallisuuspuhetta ilmastohätätilan julistamiseen liittyy ja millaisia motiiveja on tunnistettavissa, joten teoriaohjaava ja teorialähtöinen sisällönanalyysit ovat sopivat metodit. Teorialähtöinen analyysi nojaa johonkin malliin tai teoriaan ja tutkittava ilmiö ja tutkimuksen kohteena olevat käsitteet määritellään tämän mallin

tai teorian mukaisesti (Tuomi ja Sarajärvi 2018). Tässä tutkimuksessa aineistoa teemoitellaan turvallistamisteorian mukaisesti uhkiin (eli mitä halutaan turvallistaa), viitekohteisiin (mihin uhka kohdistuu) ja turvallistajiin (kuka turvallistaa), ja lisäksi miksi ja mitä siitä seuraa, eli pyritään tunnistamaan turvallisuuspuhetta. Lisäksi tarkastelussa pyritään tunnistamaan tarkoitus (motiivi) ja tavoitellut seuraukset. Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä aineisto suhteutetaan esimerkiksi teoriassa esitettyihin kategorioihin, eli päättelyn logiikka on siinä mielessä deduktiivinen (Tuomi ja Sarajärvi 2018). Deduktiivisessa analyysissä päättely etenee niin sanotusti yleiseltä tasolta, kuten teoreettiselta, yksityiseen (Grönfors ja Vilkkä 2011, 14). Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä aineistoa ohjaa valmis analyysirunko, joka on muodostettu aikaisemman tiedon perusteella (Tuomi ja Sarajärvi 2018), mikä sopii tähän tutkimukseen hyvin.

Toisaalta ilmastohätätilan julistamisen motiiveja ja tavoitteita kategorisoidaan aineistosta löytyvän tiedon perusteella. Siksi motiivien tarkasteluun sopii metodiksi teoriaohjaava sisällönanalyysi, jota voidaan kutsua myös teoriasidonnaiseksi analyysiksi. Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee aineistolähtöisen analyysin tavoin aineiston ehdoilla, mutta empiirinen aineisto liitetään teoreettisiin käsitteisiin analyysin edetessä. Toisin sanoen aineistoa lähestytään sen omilla ehdoilla ja sen jälkeen se asetetaan sopivaksi katsottuun teoriaan. (Tuomi ja Sarajärvi 2018.) Analyysi ei pohjautu suoraan teoriaan, mutta siinä on teoreettisia kytkentöjä (Eskola 2007). Teoria toimii siis analyysin apuna ja ohjaavana elementtinä – kyse on ikään kuin aineistolähtöisyyden ja valmiiden mallien sekoittamisesta ja yhdistelemisestä (Tuomi ja Sarajärvi 2018). Myös tässä tutkimuksessa tutkimuskysymyksen ”millaisia perusteluja ja tavoitteita ilmastohätätilan julistamiselle annetaan?” voitaisiin lähteä etsimään vastausta täysin aineistolähtöisesti, jolloin johtopäätökset ja tulkinta nousisi suoraan aineistosta. Koska tarkoitus on tarkastella, sopivatko motiivit ja tavoitteet turvallistamisteorian kanssa yhteen niin, että on analysoitavissa, tavoitellaanko julistuksilla ilmastonmuutoksen turvallistamista, teoriaohjaava analyysi sopii aineistolähtöistä metodia paremmin. Teorialähtöinen analyysi olisi taas liian suppea tavoitteiden ja motiivien tarkasteluun. Se voisi jättää tutkimuksen ulkopuolelle sellaista tietoa, joka ei mahdu teorian osoittamiin raameihin, mutta antaa merkittävää ja mielenkiintoista tietoa tarkasteltavasta ilmiöstä.

4.2 Aineisto

Tutkimuksen aineisto koostuu ilmastohätätilan julistukseen liittyvistä kunnanvaltuuston asiakirjoista (valtuustoaloitteista, aloitevastauksista ja yhdestä hätätilajulistuksesta) sekä kahdesta valtuustokeskustelusta. Analyysissa tarkastellaan ensin dokumenteista muodostuvaa kokonaisuutta ja sen jälkeen valtuustokeskusteluita. Kunnanvaltuusto käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa, ja valtuusto päättää siitä, julistaako kaupunki ilmastohätätilan vai ei. Valtuuston jäsenet ovat valtuutettuja, jotka valitaan kunnallisvaaleilla neljän vuoden välein (Anttiroiko ym. 2003, 59). Valtuutetut tai valtuutetuista koostuvat valtuustoryhmät ovat tehneet aloitteet ilmastohätätilan julistamisesta. Viime kunnallisvaalit pidettiin vuonna 2021. Kunnanhallitus käsittelee valtuustoaloitteet, sekä valmistelee ja toimeenpanee valtuustossa päätettävät ja päätetyt asiat (Anttiroiko ym. 2003, 59). Se esittää valtuustokokouksessa vastauksensa aloitteeseen, ja keskustelu käydään hallituksen esityksen pohjalta. Hallitusta johtaa kunnanjohtaja tai pormestari riippuen johtamismallista. (Jäntti, Haveri & Airaksinen 2021, 2.) Kunnallisvaltuusto käyttää strategista (ylintä) päätösvaltaa ja vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta, kun taas kunnanhallituksella on keskeinen rooli kunnan päivittäisessä johtamisessa (Anttiroiko ym. 2003, 60-61; Kuntalaki 10.4.2015/410, §14).

Tutkimuksessa käsitellään yhteensä yhdeksää valtuustoaloitetta, jotka on tehty Espoossa, Haminassa, Helsingissä, Jyväskylässä Kangasalla, Kouvolassa, Kuopiossa, Tampereella ja Turussa sekä Helsingin ja Tampereen aloitevastauksia ja Helsingin ilmastohätätilajulistusta. Lisäksi tarkastellaan kahta valtuustokeskustelua: Helsingin kaupunginvaltuuston 23. syyskuuta 2020 pidetyn kokouksen sekä Tampereen kaupunginvaltuuston 12.12.2022 pidetyn kokouksen keskustelua ilmastohätätilan julistamisesta. Yhdessä tämä aineisto antaa kuvan siitä, miten ilmastohätätilan julistaminen ymmärretään ja mitä sillä tavoitellaan Suomessa.

Valtuustokeskusteluissa käsitellään aloitteiden sijaan näitä aloitevastauksia, ja siksi Helsingin ja Tampereen kaupungin aloitevastaukset on myös tärkeää ottaa tässä tutkimuksessa huomioon keskustelujen ja aloitteiden lisäksi. Helsingin ja Tampereen valtuustokeskustelut laajentavat käsitystä ilmastohätätilan julistamiseen liittyvästä ilmiöstä, sillä puheenvuoroissa on sekä sitä kannattavia että vastustavia näkökulmia. Nämä kaupungit on valittu, koska toisessa käsittelyssä ilmastohätätilan julistaminen hyväksytään ja toisessa sitä ei hyväksytä. Lisäksi juuri näiden kahden kaupungin valintaan vaikutti kaupunkien suuri koko sekä aineiston helppo löydettävyys. Koska kyseessä on pro gradu -tutkielma, katsotaan aineisto tämän kokoisena riittäväksi.

Kaupunginvaltuustojen kokoukset ovat julkisia, ja kokousmateriaalit, pöytäkirjat ja yleensä myös kokouksen videotallenteet löytyvät kaupungin verkkosivuilta. Lisäksi Helsingin kaupungin verkkosivuilta löytyy kokousten keskustelupöytäkirjat (Helsingin kaupunki 2023). Tampereen valtuustokeskustelu litteroitiin itse verkkosivuilta löytyvästä videotallenteesta tätä tutkimusta varten (Tampereen kaupunki 2023). Aloitteiden ja keskusteluiden valikoitumiseen vaikutti niiden löydettävyys, ja aloitteita on kuntatasolla Suomessa tehty myös muita kuin tässä tarkasteltavat yhdeksän aloitetta. Esimerkiksi Porin kaupunginvaltuustossa on myös tehty aloite ilmastohätätilan julistamisesta, mutta aloitetta on vaikea löytää. Lisäksi suunnitellusta poiketen Espoon kaupunginvaltuuston keskustelua ei voida käsitellä, koska 16.6.2021 pidetyn kokouksen tallenne ei ole saatavilla.

4.2.1 Kaupunginvaltuustojen asiakirjat

Valtuustoaloitteita ilmastohätätilan julistamiseksi on tehty useassa Suomen kaupungin- tai kunnanvaltuustoissa, ja tässä tarkastellaan niistä yhdeksää aloitetta. Lisäksi tarkastellaan kahta aloitevastausta ja Helsingin ilmastohätätilajulistusta kahden valtuustokeskustelun lisäksi. Valtuustoaloitteet ilmastohätätilan julistamisesta on tehty vuosina 2019-2022, joista vuonna 2020 eniten, viisi kappaletta. Aloitteiden, aloitevastausten ja hätätilajulistuksen analysointi antaa tietoa siitä, millaista ilmastohätätila-keskustelu Suomessa on, millaista turvallisuuspuhetta siihen liittyy ja miksi ilmastohätätila halutaan julistaa.

Helsingin ja Tampereen valtuustojen aloitteiden lisäksi tarkastellaan Turun, Kuopion, Kouvolan, Jyväskylän, Kangasalan, Haminan ja Espoon valtuustoaloitetta ilmastohätätilan julistamisesta. Kuten taulukko 1 osoittaa, vihreiden valtuustoryhmän jäsenet ovat olleet tekemässä jokaista tarkasteltavaa aloitetta yhtä lukuun ottamatta. Helsinki julisti ainoana kaupunkina Suomessa ilmastohätätilan.

Taulukko 1 Kaupunkien valtuustoaloitteet

kaupunki	Aloitteen päivämäärä	Aloitteentekijä ja puoluekanta	lopputulos
Espoo	19.10.2020	Elo (vihr.) ja Hertell (vihr.) + 18 muuta	Ei julistettu
Hamina	28.9.2021	Vihreiden ja kokoomuksen valtuustoryhmät sekä Peltonen (sd.), Erkkilä (sd.), Muuri (sd.), Holopainen (sd.) ja Yildirim (sd.)	Ei julistettu
Helsinki	11.12.2019	Leo Stranius (vihr.) + 23 muuta	Julistettiin
Jyväskylä	21.11.2021	Savolainen (vihr.), Helle (vihr.), Käppi (vas.) ja Hirsjärvi (vas.) + 17 muuta	Ei julistettu
Kangasala	9.11.2020	Vihreä valtuustoryhmä	Ei julistettu
Kouvola	16.11.2020	Hyytiäinen (vihr.)	Ei julistettu
Kuopio	9.11.2020	Kantele (vihr.), Meriluoto (vas.), Sokka (sd.) ja Taskinen (kd.) + 15 muuta	Ei julistettu
Tampere	17.2.2020	Tynkkynen (vihr.), Salmi (sd.), Markkanen (kok.), Tapio (vas.) ja Hanhilahti (kesk.) + 23 muuta	Ei julistettu
Turku	16.5.2022	Mäkipää (vas.) + 16 muuta	Ei käsitelty

Valtuutetut ja valtuustoryhmät voivat jättää aloitteen valtuustokokouksessa, minkä jälkeen ne käsitellään hallituksen johdolla, ja hallitus tekee aloitevastauksen. Aloitevastaukset voidaan valmistella eri osastoilla tai palveluryhmissä. Näitä hallituksen esityksiä käsitellään sen jälkeen valtuustokeskustelussa. Jos valtuustossa ei esitetä vastaehdotusta eikä näin äänestystä synny, hallituksen esitys hyväksytään. Tämän takia käsitellään myös Helsingin ja Tampereen kaupunginhallitusten tekemiä aloitevastauksia, sillä myöhemmin analysoitavat valtuustokeskustelut pohjautuvat näihin aloitevastauksiin. Muiden kaupunkien aloitevastauksia ei käsitellä, sillä niiden valtuustokeskusteluja ei ole sisällytetty tutkimukseen

ja aloitteet katsotaan tässä tutkimuksessa riittäväksi aineistoksi antamaan kuvaa tämänhetkisestä Suomen ilmastohätätilan julistamisen käsittelystä. Lisäksi aineistona on Helsingin ilmastohätätilan julistus, jonka Helsingin pormestari Vapaavuori julisti 25.9.2020.

4.2.2 Valtuustokeskustelut

Kaupunginvaltuustojen dokumenttien lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan Helsingin ja Tampereen kaupunginvaltuustojen keskustelua ilmastohätätilan julistamisesta. Helsingin kaupunginvaltuuston kokous, jossa käsiteltiin ilmastohätätilajulistusta, pidettiin 23. syyskuuta 2020 ja Tampereen kokous 12.12.2022.

Helsingissä ilmastohätätilajulistuksen valmistelun valtuustoaloitteen teki Leo Stranius (vihreät) 12.11.2019 ja sen allekirjoitti 23 muuta valtuutettua. Allekirjoittaneet edustivat vihreitä (11 valtuutettua), vasemmistoa (neljä valtuutettua), sosiaalidemokraatteja (neljä valtuutettua), kokoomusta (kaksi valtuutettua) sekä feminististä puoluetta (yksi valtuutettu) ja Avointa puoluetta (yksi valtuutettu). Hallintosäännön mukaan kaupunginvaltuusto käsittelee kaupunginhallituksen esittämänä aloitteet, jotka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua. Käsittelyssä vastauksena valtuustoaloitteeseen kaupunginhallitus esitti kokouksessa, että Helsinki julistaa ilmastohätätilan.

Tämän keskustelun aikana pidettiin yhteensä 22 puheenvuoroa. Hallitus esitti pormestarin johdolla ilmastohätätilajulistusta. Keskustelussa Valtuutettu Mika Ebeling (kd.) teki pormestarin avauspuheenvuoron jälkeen palautusehdotuksen: ”kaupunginvaltuusto palauttaa aloitteen uudelleenvalmisteltavaksi siten, ettei ilmastohätätilajulistusta lähdetä valmistelemään”. Valtuustokeskustelu käsitteli siten sitä, kannattaako puheenvuoron pitäjä hallituksen esitystä vai vastaehdotusta. Keskustelua seurasi äänestys (JAA: asian käsittelyä jatketaan, eli ilmastohätätilajulistus valmistellaan; EI: valtuusto palauttaa aloitteen uudelleenvalmisteltavaksi siten, ettei ilmastohätätilajulistusta lähdetä valmistelemään). Ilmastohätätilajulistuksen valmistelu hyväksyttiin äänin 68-9. Tyhjää äänesti kuusi ja poissa kaksi. Pormestari Jan Vapaavuori julisti ilmastohätätilan 25.9.2020.

Helsingin keskustelussa eniten puheenvuoroja, kuusi kappaletta, piti kokoomuksen valtuustoryhmä, kun pormestari Jan Vapaavuoren kaksi puheenvuoroa lasketaan mukaan. Yksi edustajista piti kaksi puheenvuoroa. Perussuomalaiset ja vihreät pitivät molemmat yhteensä neljä puheenvuoroa, sosiaalidemokraatit ja vasemmistoliitto kaksi. Kristillisdemokraatit pitivät kolme puheenvuoroa, joista kaikki olivat valtuutettu Ebelingin.

Avoin puolue piti yhden puheenvuoron. Yhteensä keskusteluun osallistui täten 16 valtuutettua sekä pormestari.

Tampereella valtuustoaloitteen ilmastohätätilan julistamisesta tekivät Oras Tynkkynen (vihr.), Pekka Salmi (sd.), Jouni Markkunen (kok.), Noora Tapio (vas.) ja Vilhartin Hanhilahti (kesk.), ja sen on allekirjoittanut lisäksi 24 muuta valtuutettua. Kaupunginhallitus esitti kokouksessa käsitellyssä vastauksessaan, että ilmastohätätila tunnustetaan, mutta siitä ei tehdä erillistä julistusta. Valtuustokokouksessa hallituksen esitykseen ei tullut vastaehdotuksia, joten äänestystä ei toimitettu ja erillistä ilmastohätätilajulistusta ei tehty.

Tampereen keskustelussa pidettiin yhteensä 42 puheenvuoroa, jotka jakautuivat valtuustoryhmittäin seuraavasti: Perussuomalaiset pitivät yhteensä 18 puheenvuoroa, kokoomuksen ja Suomen ruotsalaisen kansanpuolueen yhteinen valtuustoryhmä kuusi (joista kaikki olivat kokoomuksen edustajien ja joista kaksi oli pormestarin puheenvuoroja), sosiaalidemokraatit viisi, vihreät neljä, keskusta ja vasemmistoliitto pitivät molemmat kolme ja kristillisdemokraatit yhden puheenvuoron. Lisäksi nuorisovaltuuston edustajat pitivät kaksi puheenvuoroa. Moni valtuutettu piti useamman puheenvuoron, ja keskusteluun osallistuikin yhteensä 27 valtuutettua sekä kaksi nuorisovaltuuston edustajaa. Eniten puheenvuoroja pitivät perussuomalaisen valtuutetut Vigelius (neljä puheenvuoroa), Kaleva (kolme puheenvuoroa) ja Vallin (kolme puheenvuoroa) sekä sosiaalidemokraattien valtuutettu Dündar-Järvinen (3 puheenvuoroa).

Vaikka tässä tutkimuksessa tarkastellaan vain kahta valtuustokeskustelua, niiden tarkastelu osoittaa, millaisia huolia ja aiheita ilmastohätätilan julistamiseen liittyy niin puolesta kuin vastaan.

5 Ilmastoturvallisuusdiskurssi Suomen kuntien ilmastohätätilan julistamisessa

Tässä tutkimuksessa analysoidaan ilmastohätätilajulistuksesta käytävää keskustelua turvallistamisteorian avulla Suomessa. Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteorian lähtökohtana on turvallisuuskysymysten muodostuminen diskurssiivisesti puhetoimin, ja siten valtuustoasiakirjojen ja -keskusteluiden tarkastelu sen avulla mahdollistaa uhkan muodostumisen taustalla olevan poliittisen prosessin tarkastelun. Keskeistä turvallistamisen tutkimuksessa on kiinnittää huomiota muodostettaviin uhkiin, viitekohteisiin, syihin, seurauksiin ja turvallistajiin (Buzan ym. 1998, 32). Näiden tarkastelu aloitteissa ja keskusteluissa antaa kuvan siitä, millaista turvallisuuspuhetta ja turvallistamisliikkeitä käytetään. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään, onko puheesta löydettävissä turvallistamista tukevia helpottavia ehtoja ja funktionaalisia toimijoita.

Tarkastelu toteutetaan kuntatasolla, koska globaalisti erityisesti kunnat ja kaupungit ovat julistaneet ilmastohätätilajulistuksen. Aineistona on yhdeksän tehtyä valtuustoaloitetta ja kaksi aloitevastausta, kahden kaupungin valtuustokeskustelut ilmastohätätilan julistamisesta sekä Helsingin ilmastohätätilajulistus. Keskustelujen tarkastelu valtuustoaloitteiden ja julistuksen lisäksi tarjoaa laajemman kuvan kaupunkien ilmastohätätilan julistamiseen liittyvästä ilmiöstä Suomessa ja sen ympärillä käydystä keskustelusta ja asenteista. Analyysin avulla vastataan kahteen tutkimuskysymykseen:

- 1) Millaista turvallisuuspuhetta käytetään ilmastohätätilajulistukseen liittyen kuntatasolla Suomessa?
- 2) Millaisia perusteluja ja tavoitteita ilmastohätätilan julistamiselle annetaan?

Turvallistamisteoriaa mukaillen hätätilan julistaminen ja ilmastohätätila-sanankäyttö on sosiaalinen päätös ja hätätila diskurssiivinen konstruktio (katso esim. Warner & Boas 2017, 204-205): Valtuustossa keskustellaan siitä, tulisiko nykyistä tilannetta kutsua hätätilaksi vai ei. Lisäksi turvallistamiseen kuuluu tavoite priorisoida, ja sitä voidaan käyttää siihen, että ympäristöongelmat saavat huomiota ja riittävän merkityksen – siksi turvallistaminen ja sen hyväksyminen ovat poliittisia siirtoja (Buzan ym. 1998, 32). Valtuustokokousten tarkoituksena on tehdä poliittisia päätöksiä tai linjauksia, ja siten hätätila-keskustelu eroaa tieteellisestä agendasta: sillä ei sinänsä ole tarkastelussa merkitystä, onko tiedeyhteisön mukaan ja tosiasiallisesti tieteen mukaan ilmastonmuutoksen seurausten ja ehkäisyn suhteen

hätätila. Keskeistä on sen sijaan tarkastella puhetekoja, joilla hätätila luodaan tai uhka muodostetaan diskurssissa. Kiinnostavaa on myös, luodaanko hätätilajulistuksesta tai ilmastoteoista uhkaa yhteiskunnalle.

Toiseen tutkimuskysymykseen vastataan tarkastelemalla, miksi valtuutettujen mielestä tulisi julistaa ilmastohätätila ja miten hätätilan julistamista perustellaan valtuustoaloitteissa ja keskusteluissa. Yhtä lailla on mielenkiintoista, miksi valtuutettujen mukaan ei tulisi julistaa ilmastohätätilaa. Hätätila, kiireellisyys ja kriisi kuuluvat jo itsessään turvallisuusdiskurssiin. McHughia ym. (2021) seuraten hätätiladiskurssilla pyritään vaikuttamaan hallintaan turvallistamisen kautta, ja se on sosiaalisesti rakennettu. Ilmastohätätila-terminologiaa käyttäen kehystetään ilmastonmuutoksikysymys niin, että sillä on vaikutusta politiikkaan ja kollektiiviseen toimintaan (McHugh ym. 2021). Tämä otetaan tutkimuksen lähtökohdaksi, mutta siten, että tarkastellaan sen sopivuutta aineistoon. Tavoitteet ja motiivit paljastavat, tavoitellaanko Suomen kunnissa hätätilan julistamisella turvallistamista Kööpenhaminan koulukunnan mukaan, eli oikeuttamaan (hätä)toimenpiteitä, joita ei muuten sallittaisi. Toisaalta ilmastohätätilan julistuksia käsittelevän kansainvälisen tutkimuksen (Ruiz-Cambillo ym. 2021, 24) mukaan ilmastohätätilan julistamisesta ei seuraa turvallistaminen, sillä julistuksilla ei ole pyritty eikä niistä ole seurannut poikkeuksellisia (epädemokraattisia) toimenpiteitä ja vain reilu kymmenen prosenttia pyrkii institutionaalisiin muutoksiin hätätila-terminologiasta huolimatta. Toisaalta esimerkiksi Vuori (2016) esittää, että turvallistaminen voi olla pitkäaikainen prosessi ja sillä voidaan tarkoittaa jo kysymysten nostamista agendalle tai toimien legitimointia.

5.1 Kuntien valtuustoaloitteet, hallitusten vastausesitykset ja Helsingin ilmastohätätilan julistus

Kuntien asiakirjojen osalta analyysi sisältää yhdeksän valtuustoaloitetta, kaksi aloitevastausta ja yhden ilmastohätätilan julistuksen. Tässä tarkasteltavat valtuustoaloitteet hätätilan julistamiseksi ovat melko samanlaisia ympäri Suomea. Aloitevastauksissa on paljon yhteneväisyyksiä, mutta ne eroavat siinä, että Helsingin kaupunginhallitus esittää ilmastohätätilan julistamista ja Tampereen hallitus julistamisen sijaan esittää sen toteamista.

Kaikissa käsiteltävissä aloitteissa tuodaan ilmi, että ilmastohätätilan ovat julistaneet useat valtiot ja kaupungit. Lisäksi Turku lukuunottamatta kaikissa julistuksissa viitataan kaupungin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, kuten ympäristö- ja ilmasto-ohjelmiin ja hiilineutraaliustavoitteisiin. Turun valtuustoaloitteessa sen sijaan annetaan toimenpide-

ehdotuksia siitä, miten toiminnassa ilmasto otetaan paremmin huomioon. Myös toisessa aloitteessa annetaan toimintaehdotuksia.

Aloitevastaukset ovat aloitteita tekstimääräisesti pidempiä, mutta ovat sisällöltään melko samanlaisia, vaikkakin yksityiskohtaisempia. Helsingin kaupunginhallituksen aloitevastauksessa kaupunginhallitus kehottaa valmistelemaan ilmastohätätilajulistuksen. Lisäksi vastauksessa aloitteen esittelyn lisäksi nostetaan esille julistukset ympäri maailmaa, erilaiset toimenpiteet ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja sopeutumiseksi, kuten Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman ja ilmastonmuutoksen sopeutumisen linjaukset, kaupunkistrategia sekä toimijuus kansainvälisillä areenoilla. Aloitevastauksessa myös mainitaan Euroopan parlamentin ilmastohätätilajulistus, ja sen tarkoituksena olevan vauhdittaa valtioiden välisiä korkean tason neuvotteluja keinoista torjua ilmastonmuutosta. Samassa todetaan, että valtioiden välillä yhteisymmärryksen saavuttaminen ilmastonmuutoksen vastaisista toimista on vaikeaa.

Tampereen aloitevastauksessa vastaukseksi aloitteeseen esitetään, että julistamisen sijaan ”kaupunki toteaa ilmastohätätilan lähtökohtana, joka vaatii toimia - -”. Helsingin tavoin aloitevastauksessa tuodaan ilmi useita Tampereen ilmastotoimia ja -ohjelmia, kuten energia-ilmasto-ohjelma ECO2, Hiilineutraali Tampere -tiekartta ja maankäytön energiatehokas suunnittelu, ilmastotyöhön liittyviä sitoumuksia ja kansainväliset verkostot sekä asukkaiden toimintamahdollisuuksien mahdollistaminen. Lisäksi aloitevastauksessa tuodaan esille ilmastonmuutoksen aiheuttamat seuraukset ja vaikutukset. Ilmastonmuutos kuvataan peruuttamattomaksi ja yhteiskunnalliseksi ongelmaksi, joka vaikuttaa merkittävästi esimerkiksi globalisaatioon ja moneen yhteiskunnan osa-alueeseen, kuten kansakuntien talouteen ja ihmisten hyvinvointiin. Vastauksessa myös kerrotaan IPCC:n tuloksista sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksista luonnon monimuotoisuuteen, jolle ihmiselämä perustuu. Aloitevastauksen mukaan ilmastohätätila perustuu juuri sen peruuttamattomuuteen. Lisäksi aloitteessa avataan YK:n määritelmää ilmastohätätilalle ja avataan ilmastohätätila-liikettä.

Seuraavaksi tarkastellaan ensin, millaista turvallisuuspuhetta aloitteet, aloitevastaukset ja Helsingin hätätilan julistus sisältävät, ja sen jälkeen, millaisia perusteluja julistukselle annetaan.

5.1.1 Turvallisuuspuhe

Turvallistamisteorian mukaisesti ilmastohätätilan julistusta käsittelevistä aloitteista pyritään tunnistamaan turvallisuuspuhe. Taulukossa 2 kuvataan aloitteiden, aloitevastausten ja julistuksen turvallisuuspuheen sisältöä. Se kertoo, kuvataanko aineistossa ilmastonmuutosta ”ilmastokriisinä”, nimitetäänkö ilmastonmuutos selkeästi uhkaksi, tuodaanko toimien kiireellisyys esille, kuvataanko uhkan toteutumisen seurauksia sekä tuodaanko esille tarvittavia toimenpiteitä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tai sopeutumiseksi. Kuten taulukossa 2 on kuvattu, aloitteiden elementtien määrä vaihtelee. Haminan valtuustoaloite on sisällöltään tarkin ja sisältää kaikki taulukossa listatut asiat. Ilmastonmuutos kehystetään selkeäksi turvallisuuskysymykseksi kuvaten, miten ilmastonmuutos uhkaa aluetta ja alueen säilymistä. Siinä myös nostetaan esille konkreettisia toimenpiteitä, joihin on ryhdyttävä selviytymisen kannalta.

Taulukko 2. Turvallisuuspuhe aloitteissa, aloitevastauksissa ja ilmastohätätilan julistuksessa

*-merkintä tarkoittaa, että aloitteessa sanotaan toimenpiteitä tarvittavan, muttei spesifioida, mitä.

Aineisto	”ilmastokriisi”	Selkeä uhka	Kiireellisyys	Kuvaus seurauksista	Tarvittavat toimenpiteet
Aloite Espoo	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei*
Aloite Hamina	kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	kyllä
Aloite Helsinki	Ei	Ei	Kyllä	Ei	Ei
Aloite Jyväskylä	Kyllä	Ei	Ei	Ei	Ei
Aloite Kangasala	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei*
Aloite Kouvola	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei*
Aloite Kuopio	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei	Ei
Aloite Tampere	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei	Ei*
Aloite Turku	Ei	Ei	Kyllä	Ei	Kyllä
Aloitevastaus Helsinki	Ei	Kyllä	kyllä	Ei	Ei
Aloitevastaus Tampere	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	kyllä
Ilmastohätätilan julistus	Ei	Kyllä	kyllä	Ei	Kyllä

Keskeinen huomio on, että kaikissa aloitteissa kahta lukuun ottamatta puhutaan ilmastokriisistä. Uhkana esitetään ilmastonmuutos tai ilmastokriisi, mutta kaikissa yhdeksässä aloitteessa sitä ei tuoda selkeästi esille. Kolmessa julistuksessa – Kouvolan, Kangasalan ja Espoon - ilmastonmuutos nimitään aikamme vakavimmaksi uhaksi, ja jos lämpenemistä ei

saada riittävästi hillittyä, sen vaikutukset ovat ihmisille, elinkeinoilla ja ekosysteemeille vakavat. Lisäksi näissä kolmessa aloitteessa lukee: ”Ilmastokriisin vaikutukset osuvat eniten jo valmiiksi heikossa asemassa oleviin ihmisiin niin meillä Suomessa kuin muualla maailmassa”.

Haminan valtuustoaloite kuvaa uhkaavutta tarkimmin ja sen vaikutuksia nimenomaan kaupungin alueelle. Aloitteessa mainitaan maailmaa koetelleet kestäättömät helteet ja tuhoisat metsäpalot sekä Kymenlaakson alueelle ennustetut rankkasateet ja tulvat ilmastonmuutoksen seurauksena. Näillä perustellaan sitä, että ilmaston lämpeneminen kolmella asteella vuoteen 2100 mennessä on hätätila. Haminan aloitteessa myös lukee, että ”Ilmastokriisi on täällä nyt ja meidän on tehtävä kaikkemme, jotta tulevilla polvilla olisi mahdollisuus saada perinnöksi elinkelpoinen kotiseutu ja ympäristö.” Ilmastonmuutos siis uhkaa alueen ja ympäristön elinkelpoisuutta, ja toimiin on ryhdyttävä heti.

Muissa aloitteissa kuvaus ei ole yhtä selkeä. Esimerkiksi Turun aloitteessa uhkaan viitataan vain siten, etteivät toimet ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi tule olemaan tutkijoiden mukaan riittäviä tai ajoissa. Useissa ilmastonmuutoksen vakavuus ja uhkaavuus tuodaan esille osana kaikkien maailman ilmastohätätilajulistusten esittelyä; julistusten viesti on, että ilmastokriisi on suuri uhka ja toimilla on kova kiire. Kuopion julistuksessa puhutaan ilmastokriisin vakavuudesta ja toimien kiireellisyydestä, mutta muuten turvallisuuspuhetta ei ole havaittavissa.

Ilmastonmuutoksen vastaisten toimien kiireellisyys tuodaan esille kahdeksassa aloitteessa: hätätilajulistus lisäisi tietoisuutta ilmastokriisin vakavuudesta ja kiireellisyydestä sekä vauhdittaisi nopeita toimia päästöjen vähentämiseksi. Selkeitä vaatimuksia toimiin on kuitenkin vain Turun ja Haminan aloitteissa. Turun aloitteessa vaaditaan ilmaston ottamista selkeämmin huomioon kaikessa päätöksenteossa, ilmastomittareiden ja -tavoitteiden lisäämistä konserniyhtiöiden tuloskortteihin sekä liikenteeseen liittyen tuottava lisää tietoa päästöistä. Haminan aloitteessa esitetään julistuksen lisäksi suunnitelman laatimista mahdollisiin rankkasateisiin ja tulviin.

Helsingin ilmastohätätilajulistuksessa ilmastonmuutos nimetään aikamme suurimmaksi haasteeksi, ja se uhkaa niin taloutta, ruoantuotantoa kuin ihmisten terveyttäkin. Julistuksessa myös todetaan, että ilmastohaasteen ratkaisemisella on kiire.

Helsingin ja Tampereen kaupunginhallitusten aloitevastauksissa turvallisuuspuheen määrä vaihtelee. Helsingin vastauksessa turvallisuuspuhetta ei ole erityisesti havaittavissa, mutta hätätilan julistamisella kaupunki haluaa korostaa ilmastotoimien välttämättömyyttä ja kiireellisyyttä. Tampereen valtuustoaloitteessa turvallisuuspuhetta on enemmän.

Ilmastonmuutoksen nähdään uhkaavan ihmisten elämää ja taloutta, sillä se vaikuttaa ja uhkaa merkittävästi luonnon monimuotoisuutta. Luonnon monimuotoisuus ja luontopääoma ovat perusta ihmiselämälle ja vastauksen mukaan noin puolet kaikesta taloudellisesta toiminnasta perustuu luontopääoman hyödyntämiselle. Ilmastonmuutos nimetään yhdeksi suurimmista tämänhetkisistä yhteiskunnallisista ongelmista, joka vaikuttaa merkittävästi globalisaatioon, kansakuntien talouteen, ihmisten liikkuvuuteen, valtioiden talouteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen. Ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi tulee toimia välittömästi, jotta vältetään mahdollinen peruuttamaton tuho ympäristölle. Aomitevastauksessa viitataan myös IPCC:n raportteihin, joiden mukaan ilmastonmuutos on uhka ihmisten hyvinvoinnille ja joissa käsitellään ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja seurauksia. Esille nostetaan esimerkiksi helleaaltojen, kuivuuden ja metsäpalojen yleistymisen. Lopuksi aloitevastauksessa vielä todetaan, että ”kaupunki korostaa ilmastotyön kiireellisyyttä”, ja että ilmastonmuutoksen vaikutukset muodostavat pitkävaikutteisen ja pitkäaikaisen hätätilan.

Espoon, Kangasalan ja Kouvolan aloitteet ovat sisällöltään melko samanlaisia. Niissä tunnustetaan niin uhka, kiireellisyys kuin seuraukset, mutta tarvittavien toimenpiteiden sisältöä ei spesifioida tarkemmin, vaikka tarve ”nopeille ja laajoille toimenpiteille” tuodaan esille. On huomionarvoista, että vain kahdessa aloitteessa kuvataan toimenpiteitä, joita hätätilan julistamisen myötä tulisi tehdä. Turvallistamisteorian mukaan asian luominen turvallisuuskysymykseksi mahdollistaa toimia, joihin ei muuten ryhdyttäisi, mutta tässä tapauksessa hätätilan julistamiseen ei vaikuta usein liittyvän mitään uusia toimenpiteitä. Lisäksi kahdessa aloitteessa mainitut tarvittavat toimenpiteet ovat sellaisia, jotka todennäköisesti voitaisiin tehdä ilman hätätilan julistamista tai painottamista. Toisaalta lähes kaikissa aloitteissa sekä aloitevastauksissa ja julistuksessa kerrotaan jo tehtävistä toimista ja toivotaan julistuksen vauhdittavan tekoja ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi. Tämä hätätilan ja turvallisuusnäkökulman symbolinen arvo siten tunnustetaan, vaikka turvallistamisesta ei täysin vaikuta olevan kyse.

Helsingin ja Jyväskylän aloitteissa turvallisuuselementtejä on tunnistettavissa hyvin vähän: Helsingin aloitteessa nostetaan esille vain kiireellisyys ja Jyväskylän aloitteessa puhutaan ilmastokriisistä, ja että se on vakava. Helsingin aloitteessa puhutaan riskeistä liittyen

ilmastonmuutokseen, mutta selkeästi sitä ei uhkaksi luoda. Vähäiset turvallisuuselementit tekstissä viittaavat siihen, ettei aloitteilla pyritä luomaan ilmastonmuutoksesta tässä turvallisuuskysymystä, vaikka hätätilan julistamisesta on kyse.

Kuten aiemmin on mainittu, myös aloitevastausten sisällöt eroavat toisistaan.

Turvallisuuspuheen analysoinnin perusteella on tulkittavissa, että Tampereen kaupunki kehystää aloitevastauksessaan ja ilmastohätätilan tunnistamisella ilmastonmuutoksen Helsinkiä vahvemmin turvallisuuskysymykseksi. Toisaalta myös Helsingin aloitevastauksessa korostetaan kiireellisyyttä ja uhkaavuutta, minkä lisäksi tuodaan esille Helsingin kaupungin nykyisiä ja tulevia toimia ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi. Helsingin ilmastohätätilan julistus on selkeä ja se sisältää aloitevastausta enemmän turvallisuuspuhetta. Siinä tunnistetaan uhka talouteen, ruoantuotantoon ja terveyteen, ja kerrotaan, miten Helsinki tähän uhkaan vastaa.

5.1.2 Tavoitellut seuraukset

Ilmastohätätilan julistamista perustellaan aloitteissa viidellä tavalla. Ensinnäkin sen nähtäisiin lisäävän kuntalaisten tietoisuutta ilmastokriisin vakavuudesta ja vauhdittavan ilmastotoimia kuudessa aloitteessa, sillä sen avulla kiinnitetään huomiota ilmastonmuutoksen vakavuuteen. Tässä nousee esille julistuksen symbolinen arvo. Tähän liittyen osassa aloitteista nostetaan esille myös selkeän viestinnän tärkeys ilmastokeskustelun kärjistymisen vähentämiseksi. Toiseksi hätätilan julistaminen nähdään luontevana jatkona kaupungin ilmastotyölle viidessä aloitteessa. Lisäksi julistus toimisi viestinä kuntalaisille ja muille sidosryhmille, että kaupunki ottaa ilmastokriisin vakavasti. Neljänneksi ilmastohätätilan julistamisen nähdään parantavan kaupungin julkisuuskuvaa ja imagoa neljässä aloitteessa niin Suomessa kuin kansainvälisestikin; kaupunki olisi edelläkävijä ilmastonmuutoksen torjumisessa ja kantaisi vastuunsa.

Turun ja Helsingin aloitteissa julistamiselle ei esitetä selkeitä perusteita. Näissä, kuten kaikissa muissakin aloitteissa, nostetaan esille ilmastohätätilan julistaminen globaalina ilmiönä: yli 2000 poliittista valtaelintä, eli useat valtiot ja kaupungit sekä Euroopan unioni ovat julistaneet ilmastohätätilan. Joissain aloitteissa mainitaan myös muut toimijat, kuten Lääkäriliitto. Tämä voidaan myös nähdä perusteluna ilmastohätätilan julistamiselle: Toisaalta olemme näin osa globaalista liikettä ja yhdymme mukaan tunnustamaan hätätilan, toisaalta kyse on tosiaan hätätilasta, sillä useat muutkin kaupungit ovat niin julistaneet.

Helsingin ja Tampereen aloitevastaukset poikkeavat toisistaan tavoiteltujen seurausten tarkastelun kohdalla siinä, että koska Tampere ei julistanut (vaikkakin toteaa) ilmastohätätilaa, ei siitä ole tunnistettavissa hätätilan julistamisen perusteluja. Helsingin aloitevastauksessa julistusta perustellaan sillä, että halutaan korostaa ilmastotoimien kiireellisyyttä ja välttämättömyyttä. Vastauksessa tuodaan myös esille valtioiden välisten neuvotteluiden vaikeus ilmastonmuutoksen vastaisiin toimiin liittyen ja kaupunkien mahdollisuuksista päättää konkreettista toimista.

Helsingin ilmastohätätilajulistuksessa lukee, että ”Helsinki haluaa olla maailman johtavia kaupunkeja ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa”. Lisäksi siinä Helsinki tunnustaa vastuunsa päästöjen pienentämisessä sekä toimien kiireellisyyden. Näiden linjaaminen voidaan nähdä julistuksen tarkoituksena ja motiivina. Siinä myös tuodaan esille Helsingin toimia ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi.

Aloitteiden, aloitevastausten ja julistuksen tarkastelu osoittaa, että julistuksella halutaan kasvattaa tietoisuutta tilanteen vakavuudesta ja siten kiirehtiä ja lisätä ilmastotoimia: on kriisi, ja meidän on toimittava pian, jotta selviämme. Nämä ovat linjassa sen kanssa, mitä turvallistamisella tavoitellaan. Toisaalta julistamiseen liittyy aloitteiden mukaan myös muita näkökulmia. Näitä ovat oman julkisuuskuvan parantaminen ja viestintä. On myös huomionarvoista, että vaikka aloitteissa julistuksen toivotaan vauhdittavan lisätoimia, suurimmassa osassa niistä mitään tiettyjä toimia ei vaadita tai sisällytetä julistukseen. Sen sijaan nostetaan esille jo tehtyä ja tehtävää työtä. Jos hätätilalla ymmärretään akuutti tarve toimia sen vakavuuden tähden, on pelkkä hätätilajulistus tietyllä tapaa tyhjä itsessään. Lisäksi aloitteissa turvallisuuspuhe on vähäistä.

5.2 Kaupunginvaltuustojen kokousten keskustelut ilmastohätätilasta

Aloitteiden, aloitevastausten ja ilmastohätätilan julistuksen lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan Helsingin ja Tampereen valtuustokokousten keskustelua ilmastohätätilan julistamisesta. Ensin käsitellään Helsingin valtuustokeskustelua, toiseksi Tampereen keskustelua ja sen jälkeen niitä analysoidaan kootusti yhdessä. Valtuustokeskusteluissa on tunnistettavissa jonkin verran turvallisuuspuhetta. Tutkimuksessa tarkastellaan turvallistamisteorian mukaisesti, millaisia uhkia ja viitekohteita keskusteluista löytyy, miksi sen nähdään uhkaavan jotain ja mitä uhkasta seuraa. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan, millaisia helpottavia ehtoja ja funktionaalisia toimijoita puheenvuoroista on löydettävissä, sekä miksi halutaan, tai ei haluta, julistaa ilmastohätätilaa. Turvallistamisteorian mukaisesti diskurssissa voidaan käyttää

helpottavia ehtoja, joihin viittamalla turvallisuusuhka on helpompi luoda (Buzan ym. 1998, 33-34). Funktionaaliset toimijat taas ovat sellaisia, joilla keskeinen rooli käsiteltävässä turvallisuuskysymyksessä (ibid., 36).

Helsingin ja Tampereen valtuustokeskustelut eroavat siinä, että Helsingin keskustelussa hallituksen esitystä vastaan tehdään vastaehdotus, kun taas Tampereen hallituksen esitys hyväksytään sellaisenaan. Helsinki päätyy julistamaan ilmastohätätilan, ja Tampere julistamisen sijaan toteaa sen.

Lisäksi on huomioitava, että valtuustokeskusteluiden aikaan julkinen keskustelu ja yhteiskunnallinen ilmapiiri oli eri: vuonna 2020 koronapandemia haastoi totuttua yhteiskunnan toimivuutta, ja vuonna 2022 julkisen keskustelun keskiössä olivat Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja huoli energian riittävydestä ja hinnasta.

5.2.1 Helsingin valtuustokeskustelu

Helsingin valtuustokeskustelussa 23.9.2020 pidettiin ilmastohätätilan julistamiseen liittyen yhteensä 22 puheenvuoroa. Näistä myönteisesti kaupunginhallituksen esitykseen, eli ilmastohätätilan julistamiseen, suhtauduttiin 13 puheenvuorossa, ja negatiivisesti kahdeksassa puheenvuorossa. Myötämielisiä puheenvuoroja pitivät yhteensä kymmenen valtuutettua, ja vastahakoisia yhteensä kuusi eri valtuutettua. Lisäksi yhdestä puheenvuorosta on vaikeasti tulkittavissa näkemys aiheesta. Ilmastohätätilan julistamista perusteltiin kymmenessä puheenvuorossa, joista pormestari piti kaksi. Kuudessa puheenvuorossa tuotiin ilmi, miksei julistusta kuuluisi tehdä.

Myötämielisiä puheenvuoroja pitivät kokoomuksen, vihreiden, sosiaalidemokraattien ja vasemmistoliiton valtuustoryhmien edustajat. Puheenvuoroja, jotka kannattivat ilmastohätätilan julistamattomuutta, pitivät kristillisdemokraattien ja perussuomalaisten valtuustoryhmien valtuutetut sekä yksi kokoomuksen valtuutettu. Yhden henkilön valtuustoryhmä, Avoin puolue, piti puheenvuoron, josta on vaikea päätellä hätätilan julistamisen kantaa. Valtuutettu oli allekirjoittanut aloitteen ja äänestyksessä hän äänesti hätätilan julistamisen puolesta.

Keskustelussa nousi useita perusteluja ilmastohätätilan julistamisen puolesta. Erityisesti julistamisen nähtiin korostavan ilmastotoimien kiireellisyyttä (3 puheenvuoroa) ja toimivan viestinä Suomen hallitukselle luoden painetta ilmastotoimien suhteen (3 puheenvuoroa). Lisäksi julistuksella nähtiin voivan korostaa ilmastotoimien välttämättömyyttä, haastaa muita

kaupunkeja toimintaan sekä innostaa uusia toimenpiteitä ja tavoitteita. Julistuksella voidaan myös saada aikaan sellaisia toimintoja, joita ei muuten tehtäisi sekä viestiä, että ilmastokriisiä ei ole unohdettu. Häätötilan julistamisesta ei suoraan seuraa tiukempia toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi, vaan sen tarkoitus on viestiä ilmastomuutoksen vakavuudesta, mikä johtaisi yhteiskunnassa vaikuttaviin ilmastotoimiin.

Valtuutetut, jotka eivät kannattaneet ilmastohäätötilajulistusta, kuvasivat puheenvuoroissaan sen olevan identiteettipoliittista poseerausta (3 puheenvuoroa) ja mielenterveysongelmien aiheuttamista nuorille (1 puheenvuoro). Kuudessa puheenvuorossa tuotiin ilmi näkökulmia, miksei ilmastohäätötilaa tulisi julistaa. Näitä puheenvuoroja pitivät perussuomalaisten valtuustoryhmän edustajat, yksi kristillisdemokraatti ja yksi kokoomuksen edustaja.

Hallituksen esitystä häätötilajulistuksesta kannattavissa ja palautusehdotusta vastustavista puheenvuoroja pidettiin yhteensä kolmesta, ja niistä kolmessa on tunnistettavissa uhkan luominen. Näissä uhkana nähdään ilmastomuutos, joka on ihmiskunnan suurin haaste ja joka aiheuttaa peruuttamattomia vahinkoja. Vain yhdessä, pormestarin aloituspuheenvuorossa, tuodaan esille viitekohde: ilmastokriisin vaikutukset ihmisten arkeen tulevat olemaan dramaattiset. Muissa puheenvuoroissa ei tuoda esille sen tarkemmin, mitä se uhkaa. Ei suoraan tuoda ilmi, uhkaako ilmastomuutos esimerkiksi ruoantuotantoa tai elinympäristöä – eli mihin kohdistuvat ne peruuttamattomat vahingot tai haasteet. Valtuutettu Pennanen (Ap) ei puheenvuorossaan ottanut selkeästi kantaa häätötilan julistamisen puolesta tai vastaan, mutta puheenvuorossaan käsitteli ilmastomuutosta: valtuutetun mukaan uhkan, eli ilmastomuutoksen pahentumisen, toteutumisesta seuraisi aavikoitumista Keski-Euroopasta etelään päin ja sietämätöntä kuumuutta. Muita selkeitä kuvauksia siitä, mitä ilmastomuutoksen pahentumisen toteutumisesta seuraisi, ei tuotu Helsingin valtuustokeskustelussa esille.

Häätötilajulistusta kannattavien kolmessa puheenvuorossa voidaan tunnistaa funktionaalisia toimijoita. Näiksi voidaan tulkita kaupungit, organisaatiot ja YK sekä hiilen käyttö energiantuotannossa. Kaupungeilla nähdään olevan rooli siinä, miten sen toimilla vähennetään päästöjä ja tehdään ilmastomuutokseen vaikuttavia energia- ja muita ratkaisuja. Myös YK nähdään toimijana ilmastomuutokseen liittyen. Hiilen käyttö Helsingin energiantuotannossa voidaan myös tulkita funktionaaliseksi toimijaksi, vaikka itse tekijä on passiivi.

Muissa julistukseen myötämielisesti suhtautuvissa puheenvuoroissa käsiteltiin ilmastomuutoksen turvallistamisen sijaan erityisesti itse häätötilajulistuksen roolia.

Julistuksella voidaan luoda painetta eduskuntaan ja hallitukseen, sillä näytetään esimerkkiä muille ja korostetaan tilanteen vakavuutta. Yhdessä puheenvuorossa julistusta puolustetaan sillä, että ” -- sillä, hyväksytäänkö vai hylätäänkö tämä, ei ole käytännössä merkitystä ilmastonmuutoksen vastaiseen työhön millään tavalla. Mutta myöskään sen takia, koska en koe, että sillä on mitään haittaakaan, en kannata tätä palautusta vaan kannatan, että tämä hyväksytään”. Puheenvuoroissa myös kiitettiin tiedeyhteisöä ja muita toimijoita ilmastonmuutoksen vastaisesta työstä sekä nostettiin esille erilaisia kriittisiä näkökulmia: esimerkiksi kauramaidon tarjoaminen koulussa ja ilmastonmuutoksen ”ilmaherruus” pääongelmana muiden uhkien kustannuksella nähtiin pulmallisina. Lisäksi kaksi julistusta kannattavaa puheenvuoroa keskittyi kommentoimaan aiempia puheenvuoroja ja valtuustokeskusteluja. Toinen repliikkipuheenvuoro sisälsi argumentteja julistusta vastustavien puheenvuoroja vastaan ja toisessa nostettiin esille Kiinan hiilineutraaliustavoitteita ja ilmastotoimien positiivista vaikutusta ihmisten hyvinvointiin ja liiketoimintaedellytyksiin Suomessa.

Ilmastohätätilan julistamista vastustavia puheenvuoroja oli keskustelussa yhteensä kahdeksan. Vastustajilla on havaittavissa kahdenlaista lähestymistapaa: toinen on ilmastonmuutoksen epäturvallistaminen ja toinen hätätila-sanankäytön tai julistamisen turvallistaminen. Epäturvallistaminen tässä tarkoittaa sitä, että ilmastonmuutoksen uhkaavuus ja sen ehkäisemiseksi tehtävän työn kiireellisyys ja välttämättömyys kiistetään. Esimerkiksi kristillisdemokraattien valtuutettu Ebelingin mukaan hiilidioksidi ei aiheuta ilmaston lämpenemistä, joten hätätilaa ei ole. Hätätilan turvallistaminen taas on sitä, että hätätila-sanankäyttö tai sen julistaminen nähdään uhkaavan jotakin. Valtuustokeskustelun analysointi osoittaa, että puheenvuoroissa itse ilmastonmuutoksen turvallistaminen on vähäistä, eikä esimerkiksi puheesta ole tunnistettavissa Helsingissä suoraan yhtään viitekohteita. Sen sijaan hätätilan julistamiselle ja hätätila-sanankäytölle esitetään useita viitekohteita, joita se uhkaa.

Viidessä puheenvuorossa, jotka vastustivat hätätilan julistamista ja kannattivat Ebelingin palautusehdotusta, kuvattiin hätätilajulistus tai kunnianhimoiset ilmastotavoitteet uhkaksi. Hätätilajulistusta luonnehdittiin taloudelliseksi katastrofiksi sekä sen voitiin nähdä johtavan ilmastovihamielisiin toimiin. Julistamisen sanottiin uhkaavan erityisesti suomalaista teollisuutta, taloutta ja tuotantoa, sillä siitä seuraisi suurtyöttömyys ja hyvinvointivaltion rapautuminen sekä tuotannon siirtyminen Kiinaan. Kiinalaisen tuotannon ja kuljetusten myötä päästöjen nähtiin kasvavan. Lisäksi julistuksen sanottiin uhkaavan nuorten mielenterveyttä, sillä hätätilan julistamisen sanottiin lisäävän nuorten kokemaa ahdistusta ja ”lietsovan

mielenterveysongelmia”. Julistamisen nähtiin myös uhkaavan ympäristöä ja ilmastoa sen ilmastolle haitallisten seurausten myötä. Julistamisesta seuraisi valtuutettujen mukaan taloudellinen hätätila, kun julistuksen ja päästövähennystavoitteiden myötä teollisuuden pelätään siirtyvän toisiin maihin. Yhteensä näitä viitekohteita oli tunnistettavissa neljässä puheenvuorossa. Ilmastohätätilan julistamista vastustavien puheenvuoroissa funktionaalisiksi toimijoiksi tunnistetaan kivihiihellä toimivat tehtaat Kiinassa sekä kivihiiilen ja ruskohiiilen poltto. Myös heidän puheenvuoroissa päättäjät voidaan nähdä funktionaalisina toimijoina, koska niiden nähdään voivan tehdä ilmastovihamielisiä päätöksiä.

Helsingin valtuustokeskustelussa helpottaviksi ehdoiksi on tunnistettavissa päästöt ja monimuotoisuuden heikkeneminen. Päästöt tulkitaan tässä helpottaviksi ehdoiksi, koska puheenvuoroissa – niin hätätilajulistusta kannattavissa kuin sitä vastustavissa – päästöihin viittaamisella turvallisuusuhkaa pyritään luomaan. Käyty ilmastokeskustelu, tietoisuuden lisääminen ja ilmastonmuutoksen hyväksytyt turvallistaminen julkisessa keskustelussa ovat vaikuttaneet siihen, että päästöt yhdistetään itsestään negatiiviseksi asiaksi, ja päästöjen syntymistä voidaan käyttää helpottavana ehtona – vaikka turvallistettaisiin muuta kuin ilmastonmuutosta, kuten hätätilajulistusta.

5.2.2 Tampereen valtuustokeskustelu

Tampereen valtuustokokouksessa 12.12.2022 ilmastohätätilan julistukseen liittyvässä keskustelussa pidettiin yhteensä 42 puheenvuoroa, ja keskustelu oli pelkkää hätätila-sanan käyttöä laajempi ilmastokeskustelu, jossa nostettiin huolia laajasti liittyen myös esimerkiksi liikenteeseen ja sähkön hintaan. Puheenvuorot voidaan karkeasti jakaa ilmastotoimiin positiivisesti ja vastahakoisesti suhtautuviin sekä sellaisiin, joissa tämä näkemys on vaikeasti tulkittavissa. Positiivisesti suhtautuvia puheenvuoroja pidettiin 19, negatiivisesti suhtautuvia 18 ja vaikeasti tulkittavia viisi puheenvuoroa. On huomioitava, että nämä luvut voivat sisältää jonkin verran tulkintaa, mutta antavat joka tapauksessa yleisen kuvan siitä, miten suhtautumiset jakautuivat valtuustokokouksessa.

Tampereen kaupunginvaltuuston valtuustoaloitteessa ehdotetaan ilmastohätätilan julistamista, ja siihen vastaukseksi kaupunginhallitus esittää julistamisen sijaan ilmastohätätilan toteamista. Kokouksessa keskustelu ja turvallisuuspuhe kietoutui pelkän julistamisen sijaan myös hätätila-sanan käyttöön: toiset näkivät hätätila-sanan kuvastavan nykyistä asiantilaa ja osa myös kannatti julistusta, toiset taas näkivät sen liioitteluna. Kukaan ei esittänyt

vastaehdotusta hallituksen esitykseen, joten keskustelun jälkeen hyväksyttiin ilmastohätätilan toteaminen.

Tampereen valtuustokeskustelussa yhdessätoista puheenvuorossa on tunnistettavissa hätätilesanaa tai julistamista puolustavia argumentteja. Julistus nähdään symbolisena, jonka avulla halutaan erityisesti vauhdittaa toimia ja lisätään tietoisuutta ja todetaan ilmastonmuutoksen uhkaavuus. Keskustelussa ilmastohätätilan julistamista perustellaan sillä, että sen avulla kiritetään lisätoimia ja tunnustetaan tosiasiat, lisätään tietoisuutta ja nostetaan globaali ympäristökriisi huomion keskipisteeksi sekä kytkeydytään kansainväliseen kokonaisuuteen. Yksi argumentti myös oli, että myöhemmin kaupungin toimia voidaan perustella tehdyllä julistuksella.

Hätätila-sanana käyttöön liittyvät argumentit ovat samansuuntaisia. Haasteen ja hätätilesana toteaminen ääneen auttaa löytämään parhaita ratkaisuja ja ripeitä toimenpiteitä, lisää tietoisuutta ja se kuvaa vakavaa asiantilaa. Lisäksi useissa puheenvuoroissa tuotiin esille, että hätätilesana toteaminen voi ehkäistä nuorten ahdistusta ja tiedon välittämällä lievitetään erityisesti nuorten ahdistusta ja osoitetaan, että kaupunki ottaa ilmastonmuutoksen tosissaan.

Ilmastohätätilan julistamista ja hätätilesana käyttöä vastustavien puheenvuoroissa neljässä hätätilesana julistaminen ja toteaminen nähtiin profiloitumisen keinona, pelolla ratsastamisena, moraaliposeerauksena ja ilmastopopulismina. Neljässätoista puheenvuorossa tuotiin esille, miksei hätätilesana tulisi julistaa tai todeta. Näistä kaksi on hätätilesanaa kannattavia, mutta julistukseen kriittisesti suhtautuvia. Esimerkiksi pormestari Ikonen sanoi, ettei haluta toimia pelottelumielessä julistuksellisesti. Muissa puheenvuoroissa kritisoiitiin hätätilesana käyttöä ja nykyistä ilmastokeskustelua. Huomionarvoista on, että perussuomalaiset pitivät nämä puheenvuorot yhtä lukuunottamatta. Hätätilaa vastustavat argumentit voidaan jakaa kolmeen näkökulmaan.

Ensinäkin huoli nuorten kokemasta ilmastoahdistuksesta nousi esille yhdeksässä, eli 75 prosentissa näissä puheenvuoroissa. Hätätila-sanana käyttö ja hätätilesana tietoisuuden lisääminen nähdään pelkoa lietsovana ilmastokeskusteluna, joka on syynä nuorten ilmastoahdistukseen. Valtuutettujen mukaan Suomessa ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tehdään jo paljon, ja silti Suomen nuoria ahdistaa eurooppalaisista eniten. Syyksi esitetään hätätilesana lietsomista ja ahdistus voi heidän mukaansa pahimmillaan lamaannuttaa. Toiseksi ilmastohätätilan ei nähdä kuvaavan nykyistä asiantilaa – varsinkaan Tampereella. Perusteluina esitetään, että Tampereen päästöt ovat hyvin pienet maailman mittakaavassa sekä se, ettei Tampereella asiaa

voida yksinään ratkaista. Häättilaa ei nähdä koronan kaltaisena häättilana ja häättila-sanana pelätään menettävän tehoaan, jos häättila-retoriikkaa käytetään tässä yhteydessä.

Kolmanneksi keskustelussa kritisoidaan häättila-sanana käyttöä tai pikemminkin siitä käytävää keskustelua sillä, että Tampereella nähdään olevan päällä monia muita häättiloja, jotka ovat akuutimpia hoitaa, ja joihin valtuusto voi suoraan vaikuttaa. Lisäksi häättila-sanana käytöllä lietsotaan pelkoa ja paniikkia ja ilmastohäättilan toteamisen sanotaan aiheuttavan ongelmia.

Helsingin valtuustokeskusteluun verrattuna Tampereen keskustelusta on analysoitavissa useita puheenvuoroja, joissa jokin asia esitetään uhkana. Yhdeksässä puheenvuorossa uhkaksi nimetään ilmastonmuutos ja ilmastokriisi, jota kuvataan myös aikamme suurimmaksi haasteeksi ja lohduttomaksi tulevaisuuden kuvaksi. Ilmastonmuutokseen liittyen valtuutettujen mukaan nuorten mielenterveyttä uhkaa päättäjien tekemättömyys ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi sekä maapallolle sietämätön ihmisten elämäntapa. Myös ilmastokriisiin vakavuus ja kiireellisyys sekä laajemmin globaali ympäristökriisi nähtiin uhkina. Näissä kaikissa yhdessätoista puheenvuorossa ilmastonmuutos on perimmäinen uhka. Näissä puheenvuoroissa suhtauduttiin myönteisesti ilmastotoimiin ja ilmastohäättilan toteamiseen tai julistamiseen. Näitä analysoituja puheenvuoroja pitivät kaksi vihreiden, kolme vasemmiston, kaksi kokoomuksen, yksi sosiaalidemokraattien ja yksi keskustan valtuutettu sekä kaksi nuorisovaltuusten edustajaa. Ilmastonmuutos ja globaali ympäristökriisi uhkaa näiden valtuutettujen mukaan ihmiskuntaa, tulevaisuutta, ympäristöä, nykyisten yhteiskuntien jatkuvuutta sekä erityisesti nuorten mielenterveyttä, jos tehokkaita toimia ei tehdä. Nämä asiat nähdään uhkana, koska niistä seuraisi puheenvuorojen mukaan lohduton tulevaisuus ja synkimpien skenaarioiden toteutuminen sekä monen maan jääminen merenpinnan alle. Ilmastonmuutoksen vaikutusten nähdään olevan niin pitkäkestoisia, ettei loppua ole näköpiirissä.

Toisaalta valtuustokeskustelussa pidettiin kaksitoista puheenvuoroa, joissa sisällönanalyysin avulla tarkasteltuna uhkaksi nimetään joko häättilajulistus, häättila-sanana käyttö, vihreä siirtymä ja Tampereen ilmastotoimet, häättilatietoisuuden lisääminen tai ilmastopaniikki ja ilmastonmuutoksella pelottelu. Häättilajulistus nostetaan uhkaksi viidessä puheenvuorossa, ja sen katsotaan uhkaavan erityisesti mielenterveyttä aiheuttaen ilmastoahdistusta. Yhdessä puheenvuorossa häättilajulistuksen katsomaan myös uhkaavan syntyvyyttä: valtuutetun mukaan ilmastonmuutoksella pelottelu on johtanut siihen, etteivät nuoret aikuiset halua hankkia lapsia. Ilmastotoimilla ja vihreällä siirtymällä uhataan valtuutettujen mukaan liikennettä, sähköntuotantoa ja edullista sähkön hintaa sekä kauppahallin yritysten toimintaa.

Valtuutettujen mukaan sähkön hinnan nousu ja tuotantovaikkeudet johtuvat vihreästä siirtymästä. Lisäksi liikenne vaikeutuu ja kauppahallin toiminta hankaloituu, jos ilmastotoimia tehdään. Häätätila-sanankäytön ilmastomuutoksen yhteydessä pelätään myös aiheuttavan inflaatiota häätätila-sanalle, jolloin nopeaa toimintaa vaativat hengenvaaralliset tilanteet voivat johtaa vakaviin seurauksiin. Neljässä puheenvuorossa, josta kolme on perussuomalaisten valtuutettu Kalevan pitämä ja yksi perussuomalaisten valtuutettu Grönroosin, ei käsitellä ilmastohätätilajulistusta tai sen toteamista ollenkaan, vaan keskitytään ilmastotoimiin, hiilineutraaliustavoitteisiin ja vihreään siirtymään. Häätätilajulistukseen ja -sanankäyttöön sekä ilmastotoimiin vastahakoisesti suhtautuvia puheenvuoroja pitivät perussuomalaisten valtuustoryhmän edustajat sekä yksi kristillisdemokraatti.

Sisällönanalyysin avulla valtuustokeskustelusta on tunnistettavissa joitakin helpottavia ehtoja, joiden avulla turvallisuusuhka on helpompi luoda. Ilmastohätätilajulistusta tai häätätilan toteamista kannattavissa puheenvuoroissa ilmastomuutos nähdään uhkana, ja helpottavina ehtoina diskurssissa käytetään arjessa näkyvät muutokset kalastuksesta, luonnonvarojen ylikulutusta sekä päästöjä ja hiilijalanjälkeä.

Nuorten kokema ilmastoahdistus nostetaan esille useissa puheenvuoroissa, ja sen voidaan tulkita helpottavaksi ehdoksi niin puolustajien kuin häätätilan toteamista ja julistamista vastustavien puheenvuoroissa. Ahdistusta käytetään helpottavana ehtona erityisesti häätätilan julistamista vastustavien puheenvuoroissa. Toisaalta ahdistuksen lääkkeeksi tarjotaan tiedon lisäämistä ja tehokkaita ilmastotoimia, toisaalta häätätila-sanasta luopumista ja ilmastomuutoksesta puhumattomuutta. Helpottavina ehtoina voidaan myös tunnistaa erityisesti sähköntuotanto ja energiakriisi, jonka häätätila-sanaa vastustavat nostavat esille ja näkevät sen johtuvan vihreästä siirtymästä. Myös ilmastopäästöt nostetaan yhdessä puheenvuorossa esille.

Turvallisuuspuhetta analysoitaessa diskurssista voidaan tunnistaa myös funktionaalisia toimijoita. Tampereen valtuustokeskustelussa ilmastomuutoksen turvallistamisessa funktionaalisiksi toimijoiksi nimettiin kaupungit ja kaupunkien verkosto, sähkölaitos ja ilmastolle haitalliset tuet. Valtuutettujen, jotka pitivät vihreää siirtymää, ilmastotoimia ja häätätilan julistamista uhkana, puheenvuoroissa media, Tampereen kaupunki ja hallitus sekä kivihiihivoimaloiden ja turvetuotannon purkaminen voidaan tulkita funktionaalisiksi toimijoiksi.

Tampereen valtuustokeskustelussa kolmessatoista puheenvuorossa ei ole tunnistettavissa turvallistamisteorian mukaista turvallisuuspuhetta tai turvallistamiselementtejä, kuten uhkan luomista. Näitä puheenvuoroja ei täten ole sisällytetty turvallisuuspuheen analysointiin. Nämä puheenvuorot käsittelivät muun muassa sähköntuotantoa ja huoltovarmuuskeskusta, Tampereen kaupungin toimia ilmastoasioissa ja erityisesti hiilineutraaliustiekarttaa, liikennesuunnittelua sekä nuorisoa. Lisäksi yksi puheenvuoro käytettiin analysoimaan keskustelua ja yksi käsitteli symboliikkaa ja termistöä.

5.2.3 Valtuustokeskusteluiden yhteinen tarkastelu

Helsingin ja Tampereen kaupunginvaltuustojen valtuustokeskustelut eroavat jonkin verran toisistaan. Helsingin valtuustokeskustelussa yhtä valtuutettua lukuun ottamatta ollaan melko yksimielisiä ilmastotoimien tarpeellisuudesta ja päästöjen vähentämisestä. Tampereella sen sijaan keskustelussa nousi vahvemmin esille vastakkaiset näkemykset ilmastotoimien tarpeellisuudesta ja niiden vaikutuksista. Helsingin valtuustokeskustelussa hätätilajulistuksen ja sitä seuraavien ilmastotoimien nähdään uhkaavan Suomen taloutta ja kotimaista tuotantoa, kun taas Tampereen keskustelussa puhutaan erityisesti nuorten ilmastoahdistuksesta. Voidaan ajatella, että ilmastohätätila-keskustelussa tunnistetaan yritys turvallistaa ja priorisoida ilmastonmuutos, ja jos turvallistamista ei halua, tartutaan hätätila-sanaan.

Yhteistä keskusteluissa on valtuustoryhmien jakautuminen ilmastohätätilan julistamisen tai toteamisen kannattajiin ja vastustajiin. Perussuomalaisten valtuustoryhmän kaikki puheenvuorot suhtautuivat kriittisesti hätätilajulistukseen. Turvallistamisteorian mukaisesti analysoidessa diskurssia on kiinnitettävä huomiota turvallistajiin, eli kuka turvallistaa, sekä yleisöön. Turvallistajiksi mielletään tässä tutkimuksessa ne, jotka puheellaan pyrkivät turvallistamaan jotain: oli se sitten ilmastonmuutos tai hätätilajulistus. Turvallistajat ovat (kahta nuorisovaltuusten edustajaa lukuunottamatta) kaupungin valtuutettuja, jotka edustavat valtuustoryhmiä. He ovat poliittisia toimijoita, joiden tavoitteena on tuoda omaa poliittista agenda esille. On oletettavaa, että turvallistamisen ja epäturvallistamisen taustalla vaikuttaa toimijoiden oma agenda ja intressit. Tätä kuvaa hyvin Tampereen valtuustokeskustelu, jossa puheenvuoroja pidettiin puolesta ja vastaan paljon, mutta vastaehdotuksia hallituksen esitykseen ei kuitenkaan tehty. Keskusteluissa pidettiin myös puheenvuoroja, joiden tarkoituksena vaikutti olevan puhuminen jostain muusta kuin hätätilajulistuksesta, kuten sähkön hinnasta tai liikennejärjestelyistä.

Turvallistamisen yleisönä ovat toisaalta muut valtuuston jäsenet, toisaalta kuntalaiset eli äänestäjät. Valtuutetut pyrkivät valtuustossa edistämään omia näkökantojaan ja vakuuttamaan toiset valtuutetut, jotta he onnistuvat vaikuttamaan ja päättämään kaupunginvaltuustossa päätettävistä asioista. Puhe myös yleensä kohdistuu toisiin valtuutettuihin, ja heidän vastaargumentointiin tai muuten vastauspuheenvuorotyylisesti. Toisaalta turvallistamisen yleisönä ovat kuntalaiset, joita valtuutetut edustavat ja joiden äänistä valtuutettujen jatkokaudet ovat riippuvaisia. Tästä syystä valtuutetut voivat puhua käsittelyssä myös niistä asioista, jotka heidän äänestäjät näkevät tärkeänä, vaikkei se liittyisikään suoraan esimerkiksi ilmastohätätilan julistamiseen. Esimerkiksi Tampereen valtuustokeskustelu oli ajoittain kiivastakin, mutta perussuomalaisten valtuutettu Puolimatka nostaa yhdessä puheenvuorossaan esille, että liiketoimikunnassa toimitaan sopuisasti ja yhdessä eri valtuustoryhmien kanssa.

Ilmastonmuutoksen turvallistaminen sinänsä ei ole uusi asia, ja sen uhkaavuus on yleisesti tunnustettu (katso esim. Dupont 2019). Tämä voi selittää sitä, miksi keskusteluissa – erityisesti Helsingin valtuustossa – ei tuoda esille tieteellisiä faktoja ilmastonmuutoksesta tai käytetä puheenvuoroja ilmastonmuutoksen ehkäisyn kiireellisten toimien perustelemiseen. Keskusteluissa puhutaan synkistä skenaarioista ja lohduttomasta tulevaisuudesta, ja luodaan näin turvallisuusuhkaa niitä sen enempää avaamatta. Toinen mielenkiintoinen näkökulma aiheeseen on pohtia, onko ilmastonmuutoksen turvallistaminen onnistunut jo niin, että päästöjä pidetään yleisesti uhkaavina. Valtuustokeskustelussa päästöjä käytetään argumentoinnissa sekä ilmastohätätilan julistamiseen myötämielisesti että negatiivisesti suhtautuvissa puheenvuoroissa. Päästöt nähdään ongelmana ja niiden vähentäminen tärkeänä. Valtuustokeskusteluissa hätätilan julistamista vastaan perustellaan sillä, että sen pelätään johtavan toimiin, jotka lisäävät päästöjä – erityisesti Helsingin valtuustossa jaettiin tämä huoli yli puoluerajojen. Toisaalta keskusteluissa Suomen ja kaupunkien päästöosuutta globaalilla tasolla pidetään niin pienenä, ettei sitä nähdä uhkana. Näitä puheenvuoroja voi tulkita niin, että ilmastonmuutoksen ehkäisemistä ei tule priorisoida eikä nostaa turvallisuuskysymykseksi, koska kaupunkien ja Suomen päästöosuus on niin vähäinen.

Molemmissa valtuustokeskusteluissa ilmastohätätilan julistamista perustellaan sillä, että se alleviivaa ilmastotoimien kiireellisyyttä ja välttämättömyyttä, luo painetta päättäjiin ja kannustaa lisäämään toimia. Julistuksen tarkoituksena on myös laittaa ilmastokriisi huomion keskiöön ja tunnustaa ilmastonmuutoksen todellinen uhkaavuus. Lisäksi julistamisella lisätään poliittista painetta eduskunnan suuntaan tehdä enemmän toimia, koska nyt on kiire ja

kriisitilanne. Häätätila-sanana käyttäminen itsessäänkin viittaa tarpeeseen priorisoida ja tehdä välittömiä toimenpiteitä ennen kuin on liian myöhäistä. Myös ilmastonmuutoksesta puhuminen kriisinä on tehty valinta. Keskustelussa nousseet perustelut ovat selkeitä turvallisuuspuheen ominaisuuksia. Toisaalta ilmastonmuutosta on turvallistettu aiemmin paljon ja uhkaavuus on tunnustettu, ja kaupunkien toimissa ilmastonäkökulma on huomioitu jo laajasti. Tampereen keskustelussa häätätilan julistamisen vastustamista perustellaan myös sillä, ettei häätätilajulistus nosta ilmastonmuutosta ensimmäistä kertaa huolen keskiöön, vaan sen uhkaavuus on tunnustettu jo aiemminkin. On totta, että julistamisen yhteydessä ei vaadita hätätoimenpiteitä suoraan, vaan viitataan jo tehtyyn ja tehtävään työhön. Poikkeuksen ilmastonmuutoksen hyväksytyyn uhkaavuuteen tekee Helsingin valtuustossa vastaehdotuksen tehnyt valtuutettu Ebeling, joka kyseenalaistaa ihmisen vaikutuksen ilmastonmuutoksessa.

Taulukko 3. Turvallistamisen elementtejä valtuustokeskusteluissa

Suhtautuminen	Uhka	Viitekohde	Seuraukset
Myötämielinen	Ilmastonmuutos ja - kriisi Globaali ympäristökriisi	Ihmiskunta Tulevaisuus Nuorten mielenterveys Yhteiskuntien jatkuvuus Ympäristö Maapallo	Nuorten ilmastoahdistus Monimuotoisuuden heikkeneminen Synkimpien skenaarioiden toteutuminen Valtioiden jääminen meren pinnan alle ja pakolaisuuden lisääntyminen Aavikoituminen Kalastuksen vaikeutuminen
Kielteinen	Hätätilajulistus Ilmastotoimet ja hiilineutraalitus- tavoitteet Tietoisuuden lisääminen Liian kunnianhimoiset ilmastotavoitteet (Ennenaikainen) Vihreä siirtymä	Mielenterveys Suomalainen tuotanto ja talous Kotimainen teollisuus Työllisyys Hyvinvointiyhteiskunta, ilmasto ja ympäristö Syntyvyys Liikenne Kauppahallin toiminta, Sähkön hinta ja saatavuus	Teollisuuden siirtyminen pois Suomesta Kiinaan Päästöjen lisääntyminen Ilmastoahdistus Sähkötuotannon vaikeutuminen Sähköpula ja hinnannousu Liikenteen ja autoilun vaikeuttaminen

Keskustelujen turvallisuuspuhe ja -elementit on jaoteltavissa ilmastohätätilajulistukseen tai -sanana käyttöön myötämielisesti suhtautuviin ja kielteisesti suhtautuviin. ”Hätätila” sanana

korostaa kiireellisyyttä ja välttämättömyyttä, ja voidaankin tulkita, että jakautuminen vastaa suhtautumista myös turvallisuuspuheeseen. Lisäksi ilmastonmuutokseen viitataan ilmastokriisinä muutamissa julistusta kannattavissa puheenvuoroissa: Helsingissä neljässä puheenvuorossa ja Tampereella viidessä. Taulukossa 3 analyysin tuloksia on jaoteltu ilmastohätätilan julistamisen tai hätätila-sanan käyttöön myötämielisesti ja kielteisesti suhtautuviin ja turvallisuuspuheen elementit turvallistamisteorian mukaisesti uhkiin, viitekohteisiin ja siihen, mitä uhka aiheuttaa, eli miksi se nähdään uhkana.

Myötämielisesti suhtautuvissa puheenvuoroissa uhkaksi nimetään erityisesti ilmastonmuutos (ja -kriisi), globaali ympäristökriisi ja päättäjien tekemättömyys ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Kaksi viimeisimpää kytkeytyvät ilmastonmuutoksen uhkaavuuteen. Uhka kohdistuu ihmiskuntaan, hyvään tulevaisuuteen, nuorten mielenterveyteen, maapalloon ja ympäristöön sekä yhteiskuntien jatkuvuuteen. Ilmastonmuutos nähdään uhkana, koska se aiheuttaa valtuutettujen mukaan toteutuessaan monimuotoisuuden heikkenemistä, synkän tulevaisuuden, merenpinnan nousua ja pakolaisuuden lisääntymisen, aavikoitumista ympäri maailmaa sekä vaikeuttaa kalastusta. Lisäksi päättäjien tekemättömyys ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja hillitsemiseksi aiheuttaa puheenvuorojen mukaan nuorten ilmastoahdistusta.

Kielteisesti suhtautuvissa puheenvuoroissa hätätilajulistus, ilmastotoimet ja -tavoitteet, tietoisuuden lisääminen ja (ennenaikainen) vihreä siirtymä voidaan tulkita uhkiksi. Ne uhkaavat kotimaista teollisuutta ja työllisyyttä, sähkön saatavuutta, hyvinvointiyhteiskuntaa, mielenterveyttä, ilmasto ja ympäristöä sekä autoliikennettä. Hätätilajulistus ja ilmastotoimet ovat uhka, koska niistä seuraisi puheenvuorojen mukaan teollisuuden siirtymistä pois Suomesta ja päästöjen lisääntymistä, ilmastoahdistusta erityisesti nuorille, sähköntuotannon vaikeutumista ja hinnan nousua sekä liikenteen ja autoilun vaikeutumista.

Kuten taulukossa 3 on kuvattu, uhkien laadussa ja luonteessa on havaittavissa joitakin eroja. Laadultaan vakavimmissa uhissa hätätilajulistusta tai hätätilan toteamista kannattavissa puheenvuoroissa ilmastonmuutos uhkaa ihmiskuntaa ja yhteiskuntien jatkuvuutta, ja kielteisesti suhtautuvissa puheenvuoroissa ilmastotoimet uhkaavat Suomen taloutta ja työllisyyttä. Näissä uhka voidaan nähdä tietyllä tapaa eksistentiaalisena, sillä kyse on joko yhteiskuntien ja ihmiselämän tai nykyisen hyvinvointivaltion ja Suomen hyvinvoinnin (johon talous liittyy) selviytymisestä. Tähän liittyy myös vastustavien yksi puheenvuoro, jossa julistamisella nähdään vaikutuksia lisääntymiseen. Myös kalastamisen vaikeutuminen

ilmastonmuutoksen seurauksena on nosto ruokaturvan heikkenemisestä ja esimerkki ihmiskuntaa uhkaavasta asiasta.

Lisäksi mielenterveys nostettiin molemmissa näkökulmissa esille. Terveys vaikuttaa kyllä ihmiselämään, mutta sitä ei voida pitää samalla tavalla eksistentiaalisena uhkana. Sähköön vedoten turvallisuusuhka voidaan sinänsä luoda, sillä sähköllä ja varsinkin sen puutteella kuvataan vaikutusta selviytymiseen. Toisaalta se voi myös liittyä sen hetkiseen yhteiskunnalliseen tilaan, jossa sähköön riittävyys ja hinnan nousu olivat politiikan keskiössä. Liikenteen vaikeutuminen sen sijaan on luonteeltaan sellainen, ettei sillä ole vaikutusta selviytymiseen, vaikkakin uhkakuvia siihen liittyen luodaan.

Keskusteluissa ilmastohätätilan julistamista vastustettiin usein sillä, että on olemassa muita hätätiloja, jotka ovat kiireellisempiä hoitaa. Tällaisiksi hätätiloiksi mainittiin esimerkiksi energiahätätila, mielenterveyspalveluiden hätätila ja julkisen velan hätätila. Muiden hätätilojen nostaminen esille ”akuutimpina” on selkeä epäturvallistamisliike: muut asiat ovat uhkaavampia ja niitä tulee priorisoida ilmastomuutoksen yli. Muihin hätätiloihin viittaaminen ja ilmastokeskustelun ilmaherruuden kyseenalaistaminen kertoo siitä, että keskustelussa ”hätätila” yhdistetään turvallistamiseen, jossa annetaan etusija ”turvallisuus”-kysymykselle. Lisäksi epäturvallistamiseksi voidaan katsoa Helsingin valtuuston valtuutettu Ebelingin puheenvuorot, joissa hän kieltää ihmisten aiheuttavan ilmastomuutosta.

Helpottavia ehtoja ja funktionaalisia toimijoita ei puheenvuoroissa nosteta vahvasti esille. Puheenvuoroissa, joissa ilmastohätätilaa ei haluttu julistaa tai nähtiin se muuten huonona, on löydettävissä epäturvallistamista sekä julistuksen turvallistamista niin, että itse julistaminen nähdään uhkana. Keskusteluista on tunnistettavissa erilaisia teemoja. Tampereen valtuustokeskustelussa ei tehty hallituksen esitykseen muutosehdotusta eikä siten äänestetty mistään, ja puheenvuoroissa nousi erilaisia aiheita, jotka kaikki eivät liittyneet tai liittyivät vain löyhästi ilmastohätätilan julistamiseen tai toteamiseen. Helsingin valtuustokeskustelu on siinä mielessä selkeämpi, että siinä keskustelun keskiössä oli se, kannattaako hallituksen esitystä hätätilan julistamisesta vai valtuutettu Ebelingin palautusehdotusta.

5.3 Yhteenveto

Kaupunkien ilmastohätätilan julistamiseen liittyvässä aineistossa (valtuustoaloitteet, aloitevastaukset, julistus ja valtuustokeskustelut) turvallisuuspuheen määrä ja perustelut eroavat jonkin verran aineistosta riippuen. Kaiken kaikkiaan aineistosta on tunnistettavissa

jotakin turvallisuuspuheen elementtejä, mutta suhteellisen vähän. Helsingin valtuustokeskustelussa pidettiin 13 julistamiseen positiivisesti suhtautuvaa puheenvuoroa, joista vain kolmessa on tunnistettavissa uhkan luominen. Vastaavasti Tampereella hätätilaan myötämielisesti suhtautuvia puheenvuoroja on 19, joista yhdeksässä uhkaksi kuvataan ilmastonmuutos. Uhka kohdistuu puheenvuorojen mukaan ihmiskuntaan, nykyistenkaltaisiin yhteiskuntiin ja ympäristöön, joten uhkaa voidaan siinä mielessä pitää eksistentiaalisena. Lisäksi erityisesti Tampereen keskustelussa esitettiin huoli nuorten mielenterveydestä, jos ilmastohätätilaa ei tunnusteta. Joissain aloitteissa turvallisuuspuheen elementtejä on tunnistettavissa paljon, kun taas osassa ei lähes yhtään.

Vaikka hätätila-sanana voidaan ajatella viittaavaan kiireelliseen turvallisuusuhkaan – ”nyt on hätä, nyt on kiire” – ja kiireellisyys ilmastonmuutoksen suhteen tunnistetaan, keskusteluissa ja muussa aineistossa ei korostu turvallistamiselle ominainen ”jos emme toimi nyt, kohta on liian myöhäistä” -ajattelurunko. Ilmastonmuutoksen turvallistamisen lisäksi keskustelussa näkökulma on käännetty vastustavissa puheenvuoroissa niin, että ilmastotoimet ja hätätilajulistus nähdään uhkana esimerkiksi taloudelle, terveydelle ja ilmastolle. Analyysi osoittaa, että hätätilajulistus ja ilmastotoimet kehystetään keskusteluissa useammin uhkaksi kuin ilmastonmuutos.

Aineistojen välillä on havaittavissa joitakin eroja. Lähes kaikissa aloitteissa ilmastonmuutokseen viitataan ilmastokriisinä, mutta keskusteluissa nimitystä käytetään suhteellisen vähän: yhteensä vain yhdeksässä puheenvuorossa. Ilmastokriisi-sanaa ei käytetä aloitevastauksissa eikä ilmastohätätilan julistuksessa ollenkaan. Lisäksi aloitteissa turvallisuuspuhetta on tunnistettavissa eri verroin. Helsingin, Turun ja Jyväskylän aloitteissa turvallisuuspuheen elementtejä on tunnistettavissa hyvin vähän, kun taas Haminan aloitteessa ilmastonmuutoksen uhkaavuus alueen elinkelpoisuudelle, vakavuus ja kiireellisyys tuodaan vahvasti esille. Siinä missä Tampereen aloitevastauksessa on paljon turvallisuuspuheen elementtejä ja viittauksia ilmastonmuutokseen, Helsingin vastauksessa niitä on löydettävissä melko vähän. Lisäksi on mielenkiintoista, että keskusteluissa ilmastonmuutokseen viitataan vähemmän kuin aloitteissa. Puheenvuoroissa ei (muutamaa lukuunottamatta) tuoda esille esimerkiksi IPCC:n viimeisimpiä tietoja ilmastonmuutoksen etenemisestä, seurauksista ja tarvittavista toimenpiteistä eikä muutenkaan perustella tieteeseen pohjautuen ilmastohätätilaa, vaan yleisesti viitataan ilmastonmuutoksen uhkaavuuteen ihmiselämälle, yhteiskunnalle ja ympäristölle. Sitä voi selittää se, että ilmastonmuutoksen uhkaavuus on yleisesti tunnustettu

kaikilla tasoilla, ja kaupungit ovat jo aiemmin sitoutuneet ilmastonmuutoksen vastaisiin toimiin.

Taulukossa 4 kuvataan motiiveja ja perusteluja hätätilan julistamiseksi. Taulukkoon on nostettu pystyriiville ilmastohätätilaan ja sen julistamiseen liittyviä tavoitteita, joita on aineistosta löytynyt. Numerot kuvaavat, kuinka monta kertaa tietty perustelu ilmastohätätilan puolesta esitetään aloitteissa, aloitevastauksessa, ilmastohätätilajulistuksessa ja keskusteluissa. Taulukossa keskusteluiden puheenvuorojen määrä (N) kertoo niiden puheenvuorojen kokonaismäärän, joissa on tulkittavissa perusteluja hätätilan julistamisen tai toteamisen puolesta. Tampereen keskustelu sisälsi 42 puheenvuoroa, joista 19 voidaan tulkita ilmastokysymyksiin myötämielisesti suhtautuviksi. Keskustelu oli hätätilan käsittelyä laajempi ilmastokeskustelu, ja vain yhdessätoista puheenvuorossa on tunnistettavissa perusteluja ilmastohätätilan julistamisen tai toteamisen puolesta. Vastaavasti Helsingissä myötämielisesti hätätilan julistamiseen suhtautuvia puheenvuoroja pidettiin yhteensä 13, joista kymmenessä esitettiin perusteluja. Koska Tampereen aloitevastauksessa ei esitetty ilmastohätätilan julistamista, käsittää taulukko vain Helsingin aloitevastauksen.

Taulukko 4. Motiivit ja perustelut aineistossa

Motiivit ja perustelut	Aloitteet (N=9)	Aloitevastaukset (N=1)	Julistus (N=1)	Helsingin keskustelu (N=10)	Tampereen keskustelu (N=11)
Viestintä ja tietoisuuden lisääminen	7	1	-	2	7
Imago ja myönteinen julkisuus	4	1	1	4	-
Kiireellisyys ja ilmastotoimien vauhdittaminen	6	1	1	4	7
Jatko ilmastotyölle	5	1	1	-	-
Eri toimijoiden ilmastotyön tukeminen tai kannustaminen	1	-	-	1	-
Alueelliset vaikutukset	1	-	-	-	-
Kansainvälisyys	-	1	1	3	1
Poliittista painetta ylemmälle tasolle	-	-	-	3	-

Ilmastohätätilan julistuksella nähdään erityisesti viestinnällinen rooli. Viesintä ja tietoisuuden lisääminen esitetään julistamisen motiiviksi useimmissa aloitteissa, aloitevastauksessa ja keskusteluissa. Ilmastohätätilan julistus nähdään keinona viestiä kaupungin sitoutumisesta ilmastotyöhön ja sen ottamisesta vakavasti sekä lisätä kuntalaisten tietoisuutta ilmastonmuutoksen vakavuudesta ja kiireellisyydestä. Tampereen keskustelussa perustelu nousi Helsinkiin verrattuna useammin esille. Tähän viestintään sisältyy esimerkiksi ilmastohätätilan julistaminen tai toteaminen ”tosiasioiden tunnustamisena”, joka esitettiin perusteluksi neljässä puheenvuorossa Tampereen valtuustokeskustelussa. Toisenlainen viestinnällinen näkökulma on imago ja myönteinen julkisuus, jotka nostetaan esille aineistossa Tampereen valtuustokeskustelua lukuun ottamatta. Julistuksella voidaan osoittaa vastuunkantoa, ilmastojohtajuutta ja edistää imagoa ilmastoystävällisenä kaupunkina.

Toisaalta kiireellisyys ja ilmastotoimien vauhdittaminen nousee myös usein esille julistamisen motiiviksi. Julistaminen nähdään keinona korostaa kiireellisyyttä, mutta lisätoimia ei esitetä lähes lainkaan. Puheenvuoroissa, aloitteissa, aloitevastauksissa ja julistuksessa ei vaadita hätätoimenpiteitä, vaan viitataan tehtyyn työhön. Ilmastohätätilan julistaminen nähdään toimien jatkona, ei niinkään niiden herättelijänä. Hätätilan julistamista perustellaankin sillä, että se sopii kaupunkien strategiaan ja jo olemassa olevien toimien jatkoksi ja tueksi.

Ilmastonmuutoksen alueellisilla vaikutuksilla perustellaan julistamista vain yhdessä aloitteessa. Lisäksi keskustelussa nostetaan esille kalastuksen vaikeutuminen, mutta sitä ei voida suoraan tulkita olevan perustelu julistamiselle. Vaikka ilmastonmuutoksen seuraukset ja konkreettinen uhka alueella on tieteellisesti todistettu ja tarve kiireellisille toimille perusteltu, on eri asia, haluavatko päättäjät käsitellä sitä hätätilana. Ilman uhkaa ja yhdistämistä turvallisuuteen julistuksilla vaikutetaan haluavan jotain muuta kuin ilmastonmuutoksen käsittelyä kaupungilla turvallisuuskysymyksenä.

Perusteluissa korostuu julistusten symbolinen merkitys. Tähän kuuluu viestinnän lisäksi myös poliittisen paineen luonti ylemmälle tasolle, millä julistusta perustellaan Helsingin valtuustokeskustelussa sekä liittyminen kansainväliseen liikehdintään. Kun hätätila halutaan julistaa toimien ja strategian jatkona, sen merkitys nähdään toisenlaisena kuin toimien aikaansaaminen. Pormestari Vapaavuoren perustelu hätätilan julistamisesta ” - - Olisi kovin erikoista ja kummallista, jos Helsinki, joka strategiassa on sitoutunut siihen, että se on ilmastonmuutoksen vastaisen taistelun paikallisia edelläkävijöitä koko maailmassa, ei julistaisi semmoista hätätilaa, jonka - - yli 1000 kuntaa ja kaupunkia maailmassa on tehnyt”

kuvaa hyvin suhtautumista hätätilan julistamiseen. Perustelu vaikuttaa enemmän imagollisemmalta kuin toimien tehostamiselta ilmastonmuutoksen vakavuuden ja kiireellisyyden takia. Aineistossa julistusten symbolinen arvo tunnistetaan näkyvästi: niiden merkitys nähdään siinä, että ne vaikuttavat siihen, miten asiaan suhtaudutaan ja voivat saada aikaan virtoja ja toimia, joita ei muuten tehtäisi. Keskusteluissa lähes kaikissa kannattavissa puheenvuoroissa on tunnistettavissa perustelu symbolisella voimalla.

Ajatus siitä, että julistuksen avulla kannustetaan eri toimijoita, kuten yritysmaailmaa, kuntalaisia ja järjestökenttää, ilmastoystävällisiin ja kestäviin ratkaisuihin on tulkittavissa selkeästi yhdessä aloitteessa ja yhdessä Helsingin valtuuston puheenvuorossa. Lisäksi siitä puhutaan myös Tampereen keskustelussa useassa puheenvuorossa, mutta sitä ei sidota hätätilan julistamiseen. Tampereen valtuustokeskustelua on siinä mielessä vaikea analysoida, sillä toimista ja näkemyksistä ilmastotoimiin kerrotaan yleisesti osana ilmastokeskustelua sitomatta sitä suoraan hätätilaan.

Mielenkiintoista on, että valtuustokeskusteluissa perustelut ja motiivit julistukselle eroavat toisistaan jonkin verran, vaikka molemmissa tarkoituksena on yhtyminen samaan kansainväliseen julistamisen liikkeeseen. Helsingin keskustelussa motiivina nousee imagolliset syyt ja poliittisen paineen luonti, Tampereella korostuu viestintä ja tietoisuuden lisääminen sekä sen merkitys nuorten mielenterveydelle. Kummassakaan hätätilan julistamiseen ei liity taloudellisia panostuksia eikä vaateita tai suosituksia lisätoimenpiteistä.

6 Johtopäätökset

Tämä pro gradu kiinnittyy osaksi ilmastohätätilan julistamisen tutkimusta tuoden siihen Suomen näkökulman ilmastoturvallisuuden kontekstissa. Ilmastohätätilajulistuksia on tärkeä tutkia, sillä viime vuosina ilmastohätätilan julistaminen on yleistynyt kaupunkien toiminnassa. Tutkimus osoittaa, että ilmastohätätilaan liittyen kuntatasolla on havaittavissa turvallisuuspuhetta ja esimerkiksi kiireellisyyden korostamista, mutta hätätilan julistamiseen ei liity suoraan (hätä)toimenpiteiden ajaminen. Sen sijaan se nähdään sopivan jo olemassa olevaan strategiaan ja nykyisten ilmastotoimien jatkoksi.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on ollut selvittää, millaista turvallisuuspuhetta esiintyy ilmastohätätilan julistamiseen liittyen Suomessa kuntatasolla ja millaisia perusteluja ja tavoitteita ilmastohätätilan julistamiselle annetaan. Teoreettisena viitekehyksenä toimii turvallistamisteoria, jonka mukaan asia voidaan kehystää turvallisuuskysymykseksi puhetoimin, ja turvallisuuskysymyksiä käsitellään politiikassa eri tavalla kuin päiväpoliittisia kysymyksiä.

Kuten analyysissa on tuotu esille, turvallisuuspuhetta on tunnistettavissa niin aloitteissa, aloitevastauksissa, ilmastohätätilan julistuksessa kuin valtuustokeskusteluissakin. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen voidaan vastata siten, että aineistosta on tunnistettavissa jotakin turvallisuuspuheen elementtejä, mutta suhteellisen vähän. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen selkeä kehystäminen uhkaksi on tunnistettavissa vain joissakin puheenvuoroissa ja osassa aloitteista. Aloitevastauksissa ja julistuksessa ilmastonmuutos nähdään selkeänä uhkana. Tarkempi kuvaus viitekohteista ja seurauksista on myös vähäistä koko aineistossa. Keskusteluissa vastustavissa puheenvuoroissa sen sijaan ilmastotoimet ja hätätilan julistus kehystetään uhkaksi usein.

Turvallisuuspuhetta on tunnistettavissa siinä, että hätätila halutaan julistaa, jotta asia otetaan tosissaan, toimissa kiirehdyttäisiin ja tunnistettaisiin hätä. Toisaalta kiireellisiä toimenpiteitä ei ehdoteta, vaan kerrotaan jo tehdyistä tai olemassa olevista ja suunnitelluista toimista.

Hätätilajulistuksesta sanotaan, ettei se johda mihinkään toimenpiteisiin ja on kustannusneutraali. Koska hätätilajulistuksella ei ainakaan suoraan pyritä (hätä)toimenpiteisiin ja politiikan muutoksiin, ei sitä siinä mielessä voida tulkita turvallistamiseksi esimerkiksi Buzanin ym. (1998) ja Kööpenhaminan koulukunnan mukaan. Motiiveina julistuksille on löydettävissä muita hätätoimenpiteiden oikeuttamisen sijaan. Näitä

ovat muun muassa viestinnälliset ja imagolliset syyt, kansainvälisyys ja poliittisen paineen luonti ylemmälle tasolle.

Tulokset motiiveista ja tavoitelluista seurauksista ovat samansuuntaisia Ruiz-Cambillo ym. (2021) tutkimuksen kanssa. Mielenkiintoista on, että kansainvälisesti julistuksista viidenneksellä motivaationa on tunnistettavissa kansalaisyhteiskunnan painostus, mutta Suomen kontekstissa esimerkiksi ympäristöliikkeitä ei mainita. Sen sijaan motivaatioina on tunnistettavissa muiden maiden kaupunkien tavoin poliittinen asemoituminen ja paikallinen huolenaiheiden ilmaiseminen. Kuten edellä on esitetty, aineistosta on löydettävissä sekä symbolisia että toiminnallisia elementtejä, joista symbolisia enemmän. Tulokset ovat myös linjassa aikaisemman tutkimuksen kanssa siinä, että ilmastohätätilan julistaminen ei viittaa epädemokraattiseen toimintaan siirtymiseen, joka olisi edennyt hätätiladiskussin myötä. Siinä mielessä voidaan yhtyä Ruiz-Cambillon ym. (2021) näkemykseen siitä, ettei hätätilan julistaminen ole merkki turvallistamisesta.

Toisaalta turvallistamisen yhteys hätätilajulistuksiin riippuu siitä, miten teoriaa tulkitaan. On totta, ettei mikään viittaa autoritääriseen muutokseen tai sellaisten hätätoimenpiteiden ajamiseen, mitä turvallistamisella tavoitellaan. Toisaalta ilmastohätätilan julistamiseen liittyy huoli ilmastonmuutoksen uhkaavuudesta, kiireellisyydestä ja toimien tarpeellisuudesta. Myös hätätila-sanaan itsessään liittyy ajatus turvallisuudesta. Turvallisuuspuheen elementtien käyttö voidaan sinänsä tulkita ainakin turvallistamisliikkeiksi, kun hätätilan julistamisella ilmastonmuutos kehystetään turvallisuuskysymykseksi. Turvallistamisliikkeen onnistuminen riippuukin siitä, mitä julistamisesta tulevaisuudessa seuraa.

Ilmastohätätila on osa ilmastoturvallisuusdiskurssia, ja tilanteen näkeminen hätätilana vahvistaa tai nostaa ilmastonmuutoksen turvallisuusasiaksi. Mielenkiintoista on, että ilmastoaktivistit ja ilmastohätätilaliike tavoittelevat hätätilan julistamisella nimenomaan toimien tehostamista ja hätätilamobilisaatiota sota- tai kriisin ajan tavoin, mutta kaupunkien tavoitteissa ja toiminnassa se ei näy. Sen sijaan sillä nähdään erityisesti symbolinen merkitys. Yli kaksi tuhatta paikallishallintoa on julistanut ilmastohätätilan, mutta silti ilmastohätätilan merkitys vastauksena globaaliin kollektiiviseen uhkaan vaikuttaa pieneltä. Ilmastonmuutos on globaali uhka, joka vaatii yhteisen rintaman ja kollektiivista toimintaa. Kuitenkin kaupunkien ilmastohätätilajulistuksiin liittyen näkyvät erityisesti omat viestinnälliset ja imagolliset tavoitteet sekä kunnassa jo tehtävä tai tehty työ.

On keskeistä huomioida, että tässä ei tutkita sitä, millaisia vaikutuksia ilmastohätätilan julistamisella on, vaan kiinnitetään huomiota sen taustalla olevaan poliittiseen prosessiin ja uhkan muodostamiseen diskurssissa. Tutkimuksen ulkopuolelle siten jää turvallisuusteot, joita hätätilan julistamisesta seuraisi, joten tutkimus ei kerro, onnistuuko turvallistaminen tai edes suoraan sitä, onko kyseessä turvallistaminen. Tavoitteiden ja motiivien tarkastelu kuitenkin antaa viitteitä siitä, mitä hätätilan julistamisella tavoitellaan. McDonaldia (2013) seuraten ilmastoturvallisuuskurssien tunnistaminen on tärkeää ilmastonmuutoksen laajemman politiikan ymmärtämiseksi. Lisäksi tietyt diskurssit legitimoivat käytäntöjä ja vaikuttavat siihen, miten asioihin suhtaudutaan ja niitä käsitellään. Myös sitä, mitä hätätilan julistamisesta seuraa, olisi jatkotutkimuksena tärkeää tutkia, sillä se laajentaa ymmärrystä ilmastohätätilan merkityksestä. Tehostavatko ilmastohätätilan julistukset ilmastonmuutoksen vastaisia toimia ja onnistutaanko painottamaan kiireellisyyttä vaikuttavien toimenpiteiden suhteen, vai lisäävätkö ne skeptismiä ja ilmastonmuutoksen merkityksen häivyttämiseen?

Tutkimukset osoittavat, että jo nyt ihmisen aiheuttama ilmastonmuutos vaikuttaa huolestuttavasti sään ääriolosuhteisiin kaikkialla maailmassa, ja ilmaston lämmitessä tilanne pahenee. Vaikka toimet ilmastonmuutoksen lieventämiseksi ovat jatkuvasti laajentuneet, on todennäköistä, että lämpeneminen ylittää 1,5 celsiusasteen ja sen rajaaminen alle kahden asteen on entistä vaikeampaa. Jokaisella lisäästeella on merkittäviä vaikutuksia ruokaturvaan ja sään ääri-ilmiöiden yleistymiseen. (IPCC 2023, 5, 10-12.) On perusteltua puhua hätätilasta, mutta silloin siihen on suhtauduttava hätätilanteen vaatimalla tavalla. Muuten riskinä on, että se aiheuttaa hätätilaupumusta ja enemmän haittaa kuin hyötyä (katso esim. Read & Knorr 2022; Warner & Boas 2017).

Tutkimus osoittaa, että ilmastohätätilan julistamiseen liittyen on Suomen kuntatasolla tunnistettavissa turvallisuuspuhetta. Ilmastonmuutos uhkaa yhteiskuntia ja ympäristöä ja ilmastohätätilan julistuksella tunnustetaan vakavuus ja tarve kiireellisiin toimiin, mutta samalla julistuksella halutaan vahvistaa brändiä ja osoittaa ilmastojohtajuutta. Voidaankin ajatella, että ilmastohätätilan julistamisella pyritään uhkan tunnistamiseen ja nostamiseen esiin, sekä viestimään omista ilmastotoimista, kannustamaan muita ja edistämään kaupungin brändiä.

Lähteet

- Anttiroiko, A-V, Haveri, A., Karhu, V., Ryyänen, A. Ja Siitonen, P. (2003): Kuntien toiminta, johtaminen ja hallintasuhteet. Tampere: Tampereen yliopisto, kunnallistieteiden laitos, 2003. Print.
- Balzacq, T. (2011): *Securitization Theory: How Security Problems Emerge and Dissolve*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge. Web.
- Beck, U. (2006): Living in the world risk society, *Economy and Society*, 35:3, 329-345, DOI: 10.1080/03085140600844902
- Buzan, B., Waever, O., & de Wilde, J. (1998): *Security: A new Framework for Analysis*. Lynne Rienner Publishers, Inc.
- City of Darebin (2019): *Framework for Effective Local Government: Climate Emergency Response*. Luettu 28.5.2023. <https://climateemergencydeclaration.org/framework-and-resource-to-help-councils-with-their-climate-emergency-response/>
- Climate Emergency Declaration (2023a): Climate emergency declarations in 2,329 jurisdictions and local governments cover 1 billion citizens. Viitattu 24.5.2023 <https://climateemergencydeclaration.org/climate-emergency-declarations-cover-15-million-citizens/>
- Climate Emergency Declaration (2023b): About. Viitattu 8.6.2023 <https://climateemergencydeclaration.org/about/>
- Corry, O. (2012) "Securitisation and 'Riskification': Second-Order Security and the Politics of Climate Change." *Millennium* 40.2 (2012): 235–258. Online. <https://journals-sagepub-com.ezproxy.utu.fi/doi/pdf/10.1177/0305829811419444>
- Davidson, K., Briggs, J., Nolan, E., Bush, J., Håkansson, I. & Moloney, S. (2020): The making of a climate emergency response: examining the attributes of climate emergency plans. *Urban Climate*. Volume 33, September 2020. Online.
- Diez, T., von Lucke, F. & Wellmann, Z. (2016): *The Securitisation of Climate Change: Actors, Processes and Consequences*. 1st ed. London: Routledge, 2016. Online.
- Dupont, C. (2019): The EU's collective securitisation of climate change, *West European Politics*, 42:2, 369-390, DOI: 10.1080/01402382.2018.1510199
- Eskola, J. (2007): Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksesta Aaltola, J. ja Valli, R. (toim.) (2007): *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: näkökulia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Juva: PS-kustannus, 2007.

- Eskola, J., & Suoranta, S. (1998) Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino, 1998.
- Euroopan parlamentti (2019): Euroopan parlamentti julisti ilmastohätätilan. Lehdistöiedote. Online. Viitattu 6.12.2021 <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20191121IPR67110/euroopan-parlamentti-julisti-ilmastohatatan>
- Euroopan parlamentti (2023): EU measures against climate change. Online. Viitattu 24.5.2023 https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20180703STO07129/eu-measures-against-climate-change?&at_campaign=20234-Green&at_medium=Google_Ads&at_platform=Search&at_creation=RSA&at_goal=TR_G&at_audience=climate%20change&at_topic=Climate_Change&at_location=FI&gclid=CjwKCAjw67ajBhAVEiwA2g_jEKIN7YUzQ5BMU16EzNHdp4WYSgav6ROClfu8cDMJZ9lmbkkoZfhXexoCyu4QAvD_BwE
- Grönfors M. & Vilkka, H. (toim.) (2011): Laadullisen tutkimuksen kenttätömenetelmät. Hämeenlinna: Sofia-Sosiologia-Filosofiapu Vilkka. Viitattu 5.12.2022 http://vilkka.fi/books/Laadullisen_tutkimuksen.pdf
- Hakala, E., Lähde, V., Majava A., Toivanen, T., Vadén, T., Järvensivu, P. & Eronen, J. T. (2019): Northern Warning Lights: Ambiguities of Environmental Security in Finland and Sweden. *Sustainability*, 11(8), 2228.
- Hautamäki, A. (2020). Demokratia, relativismi ja totuuden jälkeinen aika. *Futura*, 39(1), 18-27
- Helsingin kaupunki (2020): Helsinki julisti ilmastohätätilan. Kaupungin kanslia. Online. Viitattu 6.12.2022. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsinki-julisti-ilmastohatatan>
- Helsingin kaupunki (2023): Asiakirjat: Helsingin kaupunginvaltuusto. Viitattu 8.6.2023. <https://paatokset.hel.fi/fi/paattajat/kaupunginvaltuusto/asiakirjat>
- IPCC (2021): Summary for Policymakers. In: *Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment*. Suomennos: Kimmo Ruosteenoja, Ilmatieteen laitos.
- IPCC (2022): Summary for Policymakers. In: *Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [P.R. Shukla, J. Skea, R. Slade, A. Al Khourdajie, R. van Diemen, D. McCollum, M. Pathak, S. Some, P. Vyas, R. Fradera,

- M. Belkacemi, A. Hasija, G. Lisboa, S. Luz, J. Malley, (toim.)). Cambridge University Press, Cambridge, UK ja New York, NY, USA.
- IPCC (2023): Summary for Policymakers. In: Climate Change 2023: Synthesis Report. A Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, H. Lee and J. Romero (eds.)]. IPCC, Geneva, Sveitsi.
- Jäntti, A. Haveri A. & Airaksinen J. (2021): Pormestarimalli kuntajohtamisen muotona: Pormestarimalliin liittyvät tavoitteet, odotukset ja uskomukset. *Politiikka*, 63(2). <https://doi.org/10.37452/politiikka.101245>
- Kuntalaki 10.4.2015/410. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>
- McDonald, M. (2013): Discourses of climate security. *Political Geography*. 33 (2013): 42- 51.
- McHugh, L. H., Lemos, M. C., & Morrison, T. H. (2021): Risk? Crisis? Emergency? Implications of the new climate emergency framing for governance and policy. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 12(6), e736.
- Oxford languages: Word of the Year 2019. Oxford University Press. Viitattu 26.5.2023 <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2019/>
- Paikkala, S. (2009): Kunta, kaupunki ja pitäjä. *Kielikello* 3/2009. <https://www.kielikello.fi/-/kunta-kaupunki-ja-pitaja>
- Presidentin kanslia (2021): Statement by President of the Republic of Finland, Sauli Niinistö, at the 76th General Debate of the United Nations General Assembly, New York, 21 September 2021. Online. Viitattu 6.12.2021 <https://www.presidentti.fi/en/speeches/statement-by-president-of-the-republic-of-finland-sauli-niinisto-at-the-76th-general-debate-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-21-september-2021/>
- Ruiz-Campillo, X., Broto, V. & Westman, L. (2021): Motivations and Intended Outcomes in Local Governments' Declarations of Climate Emergency. *Politics and Governance* (ISSN: 2183–2463) 2021, Vol. 9, Issue 2, s.17–28
- Sachs, J. D. & Ban, K. (2015): *The Age of Sustainable Development*. Columbia University Press 2015.
- Steffen, W. ym. (2015): “Planetary Boundaries: Guiding Human Development on a Changing Planet.” *Science (American Association for the Advancement of Science)* 347.6223 (2015): 736–736. Web.

- T. Jouni & A. Sarajärvi (2009): Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6. uud. laitos. Helsinki: Tammi.
- Tampereen kaupunki (2022): Kaupunginvaltuuston kokoonpano. Viitattu 27.12.2022.
<https://www.tampere.fi/paattajat-ja-paatokset/kaupunginvaltuusto/kaupunginvaltuuston-kokoonpano#paragraph-16822>
- Tampereen kaupunki (2023): Kaupunginvaltuusto. Viitattu 22.5.2023.
<https://www.tampere.fi/paattajat-ja-paatokset/kaupunginvaltuusto>
- Trombetta, M. (2008): Environmental security and climate change: analysing the discourse. Cambridge review of international affairs, 2008-12-01, Vol.21 (4), p.585-602 DOI: 10.1080/09557570802452920
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009): Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018): Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. Print.
- UN (2023): The Climate Crisis – A Race We Can Win. United Nations. Viitattu 26.5.2023.
<https://www.un.org/en/un75/climate-crisis-race-we-can-win>
- BBC News (2007): “UN Chief makes Antarctica visit”. Viitattu 20.2.2021
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/7088435.stm>
- UNEP (2021): State of the Climate. UN Environment Programme. Viitattu 26.5.2023.
https://www.unep.org/explore-topics/climate-action/what-we-do/climate-action-note/state-of-climate.html?gclid=CjwKCAjwscGjBhAXEiwAswQqNBk1NPJMpoJzGcOoGELH5ktrVUTqxS-uOxhoYfuYy1U5onjpNyqQeRoCpLAQAvD_BwE
- UNFCCC (2023): The Paris Agreement. United Nations Climate Change. Viitattu 3.12.2022.
<https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>.
- Valtioneuvosto (2022): Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen keskeiset lait. Sote-uudistus. Viitattu 21.3.2023 <https://soteuudistus.fi/lainsaadanto>
- Valtiovarainministeriö (2022): Kuntapolitiikka käännekohdassa?: Kuntien toimintaedellytysten vahvistaminen ja kuntapolitiikan tulevaisuuden skenaariot. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2022 (5). <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-910-8>
- Virikko, S. (2016): Kunnan johtamisjärjestelmän oikeudellinen perusta. Kunnallistieteellinen aikakauskirja, 44(4), 25-43. Online.

- Vuori, J. (2016): "Constructivism and Securitization Studies." Routledge Handbook of Security Studies: Second Edition. N.p., 2016. 64–74. Web.
- Warner, J.& Boas, I. (2017): Securitisation of Climate Change: The Risk of Exaggeration. *Ambiente & sociedade* 20.3 (2017): 203–224. Web.
- Weiss, T.G. & Thakur, R. (toim.) (2010): *Global Governance and the UN: Un Unfinished Journey*. Bloomington: Indiana University Press, 2010. Print
- Ympäristöministeriö (2022): Pariisin ilmastopimus. Viitattu 3.12.2022.
<https://ym.fi/pariisin-ilmastosopimus>.

Liitteet

Liite 1. Valtuustoaloitteet, aloitevastaukset ja julistus

Aineistona käytetyt yhdeksän valtuustoaloitetta, kaksi aloitevastausta ja Helsingin ilmastohätätilan julistus löytyvät kaupunkien verkkosivuilta seuraavasti:

Espoon aloite 19.10.2020:

<https://espoo.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021351-14>

Haminan aloite 28.9.2021: <https://hamina->

[julkaisu.triplancloud.fi/ktwebscr/fileshow?doctype=3&docid=150223](https://hamina-julkaisu.triplancloud.fi/ktwebscr/fileshow?doctype=3&docid=150223)

Helsingin aloite 11.12.2019: <https://ahjojulkaisu.hel.fi/9A488C72-091E-CDFD-92E2-7043CAF00000.pdf>

Jyväskylän aloite 21.11.2021:

https://julkinen.jkl.fi/ktwebbin/dbisa.dll/ktwebscr/pkattn_tweb.htm?+id=1561124

Kangasalan aloite 9.11.2020:

http://kangasala.tweb.fi/ktwebbin/dbisa.dll/ktwebscr/pk_asil_tweb.htm?+bid=2235

Kouvolan aloite 16.11.2020:

<http://ep10.kouvola.fi/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021496-10>

Kuopion aloite 9.11.2020: <http://publish.kuopio.fi/kokous/2021764327-12.HTM>

<http://publish.kuopio.fi/kokous/2021764327-12-1.PDF>.

Tampereen aloite 17.2.2020: <https://tampere.cloudnc.fi/fi->

[FI/Toimielimet/Kaupunginvaltuusto/Kokous_12122022/Valtuustoaloite_ilmastohatatan_julista\(297682\)](https://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kaupunginvaltuusto/Kokous_12122022/Valtuustoaloite_ilmastohatatan_julista(297682))

Turun aloite 16.5.2022:

<https://www.turku.fi/paatoksenteke/kaupunginvaltuusto/aloite/hae/2114980>

Helsingin aloitevastaus:

https://www.hel.fi/static/public/hela/Kaupunginvaltuusto/Suomi/Paatoshistoria/2020/Keha_2020-09-23_Kvsto_15_Pk/C3EB0B73-72D5-CD5F-8D1A-74FC37400006/Valtuutettu_Leo_Straniuksen_aloite_ilmastohatatila.pdf

Tampereen aloitevastaus: [https://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kaupunginvaltuusto/Kokous_12122022/Valtuustoaloite_ilmastohatatiljan_julista\(297682\)](https://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kaupunginvaltuusto/Kokous_12122022/Valtuustoaloite_ilmastohatatiljan_julista(297682))

Helsingin kaupungin ilmastohätätilan julistus:

<https://www.hel.fi/static/kanslia/viestinta/pormestarin-paatos-ilmastohatatiljan-julistus-25092020.pdf>

Liite 2. Helsingin kaupunginvaltuuston keskustelupöytäkirja

Keskustelupöytäkirja löytyy kaupungin verkkosivuilta:

<https://paatokset.hel.fi/sites/default/files/2023-01/15%20Kvsto%2023092020.pdf>

Liite 3. Tampereen kaupunginvaltuuston keskustelu

Tampereen valtuustokeskustelu 12.12.2022 on litteroitu itse videotallenteesta. Tallenne löytyy täältä: <https://www.mediaserver.fi/live/tampere>

Valtuutettu Tynkkynen:

Kiitos puheenjohtaja ja kiitos myös valmistelijalle ja kaupunginhallitukselle oikein hyvästä ja punnitusta vastauksesta. Mä itse asiassa ymmärrän ihan hyvin, että tällainen aika kohositeinen käsite kuin ilmastohätätila voi jakaa mielipiteitä. Ihmisillä on erilaisia tyylejä ja osalla saattaa näinkin voimakas ilmaus särähtää korvaan. Minkä takia kuitenkin tällaisen aika rauhallisena kaverina mä pidän perusteltuna käyttää näin voimakasta sanaa, siihen on kaksi pääasiallista syytä: Ensimmäinen on se, että ajattelen politiikassa on hyvä aina olla taustalla sellainen peruspaasikivenlainen ajattelu, että lähdetään liikkeelle tosiasioiden tunnustamisesta: on sitten kyse ilmastopolitiikasta tai vaikka talouspolitiikasta. Ja ilmastohätätilahän ihmiskunnalla on todella edessä, niin kuin tästä aloitevastauksestakin hyvin käy ilmi. Ei ole myöskään sattumaa, että ihan sama käsitettä käyttää niin vaikkapa YK:n pääsihteeri kuin tasavallan presidentti Niinistökin. Toinen syy on se, niin kuin taas perjantaina Aamulehdestä saatiin lukea, niin meillä on edelleen matkaa kohti meidän omia ilmastotavoitteita. Meidän pitää tehdä lisätoimia, jotta niihin ylletään. Se, että tunnustetaan ilmastohätätila, ei tietenkään vielä yksin vähennä yhtään tonnia

ilmastopäästöjä, mutta se toivottavasti voi muistuttaa meitä kaikkia päättäjiä ja myös muita tamperelaisia ilmastotoimien kiireellisyydestä ja ehkä rohkaista meitä tekemään enemmänkin. Mä ajattelen, että tässä aloitteessa on siis pohjimmiltaan kyse tosiasioiden tunnustamisesta ja lisätoimien kirittämisestä. Sen sijaan aloitteessa ei ole kyse ilmaston valmistamisesta identiteettipolitiikan välineeksi niin kun tässä valtuustossa välillä tuntuu vähän käyvän. Mulla ei ainakaan itsellä mitään intoa pitää täällä tänään mitään puheen myllyä, jotta saisi erityisesti somehuomiota, vaan tavoitteena on se, että muutetaan Tamperetta ja siinä sivussa vähän maailmaakin aina pikkuriikkisen nykäyksen kohti parempaa suuntaan. Uskon, että on myös se, mitä tamperelaiset meiltä täällä valtuutettuna odottaa. Ihan viimeisenä asiana ja puheenjohtaja, olen pahoillani että toistan itseäni, mutta pidän tärkeänä tuoda tän kuitenkin tässä jälleen kerran esille: mä oon siis tosi kiitollinen siitä, että ilmastotyössäkin tampereella on onnistuttu etenemään niin laajassa yhteisymmärryksessä. Käytännössä yksi ainoa puolue, joka on ollut vastahankaan, mutta kaikki muut ryhmät on löytänyt toisensa ja yhteisen linjan keskeisissä kysymyksissä, kuten vaikka meidän yhteisessä hiilineutraaliustavoitteissa. Ja tää ei ole minkään yhden ryhmän ansiota vaan tää meidän kaikkien hyvän yhteistyön ansiota ja mä haluan siis sen tässä ääneen sanoa ja sen tunnustaa ja siitä kaikille teille kiitoksen antaa ja erityiskiitos vielä tietysti tän aloitteen ensimmäiselle allekirjoittajille eli valtuutetuille Salmi, Markkanen, Tapio ja Hanhilahti.

Valtuutettu Dündar-Järvinen (SDP):

Kiitos arvoisa puheenjohtaja. Haluaisin kiittää tästä valtuustoaloitteesta aloitteentekijöitä ja mielestäni on ihan paikallaan myös näitä asioita nostaa esille. Kaupunginhallitus käsitteli 3.10. tänä syksynä hiilineutraali Tampere 2030 -tiekarttaa ja sen päivitystä. Lisäsimme sinne käsitteen ilmastonhätätila. Siinä käsitteessä, joka nyt sitten teknisesti lisättiin siihen, lukee seuraavaa: ”ilmastohätätilalla viitataan tässä tiekartassa YK:n määrittelemään tilanteeseen, jossa tarvitaan välittömiä toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tai pysäyttämiseksi. myös Tampereen kaupunki toteaa pitkäaikaisen ja pitkävaikutteisten ilmastohätätilan. vaikutusten vähentämiseksi kaupunki on tehnyt systemaattista ilmastotyötä jo vuosikymmenen. kaupunki lisää ilmastotoimenpiteidensä määrää jatkuvasti. ilmastohätätilalla viitataan usein myös Australiasta 2010-luvun puolivälissä alkaneeseen ilmastohätätilaliikkeeseen, joka kehottaa kaupungeja ja muita organisaatioita ilmastonmuutosta hillitseviin toimiin.”

eli halusin arvoisa puheenjohtaja ja valtuutetut niin nostaa tämän, että Tampereen kaupunginhallitus on myös myös tämän tämän huomioinut ja lisännyt tämän käsitteen ja pyydän varmaan vaikka vielä toisen puheenvuoron tästä hiilineutraalitiekartasta jos on jos on tarpeen. kiitoksia.

Pormestari Ikonen (kok.):

Arvoisa puheenjohtaja, tässä kun ollaan nyt tätä tuoreinta tiekarttaa valmisteltu, niin me otettu lähtökohdaksi myöskin se, että siinä pohjalla tää ajatus on tästä ilmastohätätilasta. Meidän lähtökohta kuitenkin verrattuna moneen moneen muuhun paikkaan on se, että meidän koko strategia lähtee siitä että me ollaan tekemisen kaupunki. Ja niin kuin Oras Tynkkynen täällä hyvin sanoi, että me ei haluta ehkä täällä lähteä sillä tavalla, että me dramaattisia julistuksia tehdään, vaan me todetaan tää lähtökohtana ilmastohätätila sille, että että siihen me vastataan tekemisen kaupunkiin tekojen kautta ja se on lähtökohta, joka motivoi meitä tähän työhön. Olemme asetettaneet Tampereen tavoitteeksi, että ollaan hiilineutraali vuonna 2030 ja ja tehdään systemaattista työtä sitä kohti. Syy, minkä takia on tärkeitä, että me ollaan mukana kaupunkien verkostossa tekemässä työtä, on se, että kaupungeilla on avaimet tähän työhön hyvin monella tapaa. Me suunnitellaan sitä maankäyttöä, asumista, liikennettä. Me voidaan kehittää vaikkapa kiertotalouden tai muiden kestävien toimintojen vihreän talouden lähtökohtia toiminnassamme. Me voidaan opetuksessa, koulutuksessa myöskin tuoda tätä kestävyysjärjittelyä eri tavoin mukaan.

Meillä on paljon välineitä, miten me voidaan näitä edesauttaa ja ja silloin sillä on merkitystä, että miten me kaupunkina toimitaan. Muistan joitain vuosia sitten, kun Pariisin ilmastositoumasta yritettiin saada kasaan ja silloin olimme suurten kaupunkien verkostona Euroopan tasolla ja totesimme, että me pystytään tekemään sitoumuksia siinä missä valtioiden välillä on ollut vaikea löytää niitä tahtotiloja, eli sen tähden on hyvä, että me kaupunkina ollaan liikkeellä. Me ollaan tosiaan tehty pitkäjänteistä työtä. Meillä on eco 2 hankkeesta lähtien tehty tätä työtä. Meillä on ollaan kirjoitettu useita sitoumuksia, Aalborgin sitoumusta, covenant of mayersin, compact mayersia. ollaan tehty ilmastobudjettia ensimmäisenä kaupunkina Suomessa ja siinä ollaan budjetoitu sekä euroja että päästöjä. Ja nyt tänä vuonna meidät valittiin yhdeksi sadasta eurooppalaisesta missiokaupungista eli ilmastoasioissa edelläkävijäkaupungista. Eli näillä kaikilla merkitystä ja lisäksi meillä on tää tiekartta,

jolla me pyritään tähän 2030 hiilineutraalisuus -tavoitteeseen. Tätä tuorein päivitys sisältää nyt tällä hetkellä 305 toimenpidettä ja ja niillä toimenpiteillä, mitä siinä on, niin todellakin me ei vielä ihan päästä siihen tavoitteeseen, mutta me ollaan vahvasti matkalla kohti sitä. Me tunnistettiin tässä, kun tätä päivitettiin, se, että energiakriisi meille tuo hetkellistä haastetta tän tavoitetta kohti, mutta me pidetään kiinni tästä 2030-tavoitteesta ja parin vuoden päästä arvioidaan sitten, minkä tyyppisiä toimia mahdollisesti tässä vielä tarvitaan siihen pääsemiseksi, mutta se suunta meillä on on selkeä. Kuitenkin vielä ihan loppuun totean, että vaikka olemme tekemisen kaupunki ja olemme kunnianhimoisia, niin me myöskin tunnistetaan se, että me ei ratkaista tätä asiaa yksin. Me pyritään omalta osaltamme ja omassa omassa toiminnassamme vähentämään tätä hiilijalanjälkeä, mutta me pyritään myöskin kasvattamaan meidän hiilikädenjälkiä. Me nähdään, että yhdessä esimerkiksi korkeakouluuyhteisön, yritysten, toimijoiden kanssa täällä voidaan kehittää ratkaisuja, joita voidaan viedä niitä vielä maailmalle, jolloin niiden kerrannaisvaikutukset ilmastolle voi parhaimmillaan olla paljon merkittävämpiä, kuin mitä me vielä omassa työssämme täällä voidaan tehdä. Mutta tahtotila on selvä ja tämä on lähtökohtana meidän toiminnalle. Kiitoksia hyvästä aloitteen tässä.

Nuorisovaltuutettu Vuori:

Arvoisa puheenjohtaja, jouluisa valtuusto. Nuorisovaltuusto on tyytyväinen tähän aloitevastaukseen. On tärkeää, että kaupunki toteaa ilmastokriisin aidoksi hätätilaksi, sillä nuoret kaipaavat aitoja ja vaikuttavia ilmastotekoja. Puhutaan lyhyesti esimerkiksi ilmastoahdistuksesta. Suurinta ahdistusta aiheuttaa päättäjien tekemättömyys ja toimien riittämättömyys. Siitä on tässä valtuustossakin ollut aikaisemmin keskustelua. Tällä päätöksellä tai ilmastohätätilan toteamisella voidaan parhaimmillaan ehkäistä ahdistusta siitä, että maapallo on tällä hetkellä tulella. Ilmastohätätilan toteamisessa on olennaista se, että se ei jää vain pintapuoliseksi. Tärkeintä ovat aidot teot ja toimenpiteitä Tampereelta tällä hetkellä jo löytyy. Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartassa on pormestarin mainitsemat 305 toimenpidettä ilmastokriisiin sopeutumiseen ja se ehkäisemiseen. Nuorisovaltuusto haluaa painottaa sitä, että toimenpiteet, joita Tampereella jo on, eivät jäisi vain sanahelinäksi. Se on toki kliseistä sanoa niin, mutta ilmastohätätilan toteamisella ei ole merkitystä, jos emme tee päättäväisesti ja kunnianhimoisesti niitä toimia, jotka mahdollistavat elinkelpoisen maapallon myös tulevaisuudessa. Kiitos.

Valtuutettu Vigelius (ps):

Kiitos puheenjohtaja. Perussuomalaisena monesti kuulen sekä itseäni että puolueeni kohdistuvia syytöksiä pelolla ratsastamisesta siitä, että vaaleja voitetaan aiheuttamalla ihmisille pelkoa, vihaa, ahdistusta ja niin edelleen. Nyt kun päästään puhumaan ilmastonmuutoksesta ja ilmastohätätilan julistamisesta niin katsoin muihin ryhmiin ja pyydän heitä katsomaan peiliä. Täällä tuodaan aloitteita, jotka on allekirjoittanut suurin osa valtuustoryhmistä, ja te haluatte, että me julistetaan ilmastohätätila. Täällä pormestari tuo ilmi sen, että kyseessä on dramaattinen ilmaisu. Tynkkynen toi esiin, että kyseessä on voimakas ilmaisu. Täällä tiedostetaan että on olemassa merkittävää ilmastoahdistusta erityisesti nuorten keskuudessa ja ikään kuin samaan aikaan kuvitellaan, että ilmastohätätilojen julistaminen on se ratkaisu. Että sekö ikään kuin toisi toivoa nuorille. Enpä usko. Pari lukua viime vuodelta: vuodelta 2021 43% 16–25-vuotiasta suomalaisista ajattelee, että ihmiskunta on tuhoon tuomittu. 42 prosenttia epäröi lastenhankintaa ilmastokriisin vuoksi. Maailman nuorista 75 prosenttia piti tulevaisuutta pelottavana. Nyt toivon, että erityisesti ne valtuutetut täällä, jotka on allekirjoittaneet tän aloitteen ja kannattaa sitä ehkä symbolisestikin, vaikka ei olisi allekirjoittaneet, niin että mitä luulette, parantaako nää prosentit hätätiloja julistamalla vai heikentyykö ne? Onko nuorten mieliin parempi iskostaa ajatus siitä, että nyt on hätä, johon me ei todellisuudessa pystytä tampereella, Pirkanmaalla eikä Suomessakaan juuri vaikuttamaan. Eli on hätä, mutta juuri mitään ei voida tehdä. Se on todella lohdullinen ajatus. ja tämä on sarkasmia - se ei ole sitä. Mä oon samaa mieltä siitä, että ilmastotekoja voidaan tehdä. Niitä pitää tehdä, mutta niitä myös tehdään Suomessa, niitä tehdään Pirkanmaalla, niitä tehdään tampereella. Me tehdään niitä etukenoisesti koko muuhun maailmaan nähden. Me ollaan tekemässä oikeasti konkreettisia ratkaisuja tällaisten symbolisten julistamisen sijaan ja se on täysin oikea suunta. Kunhan se tehdään järkevästi, kunhan se tehdään talouden markkinoiden ehdoilla, ihmisten elintason, kohtuullisten kustannusten ehdoilla. Tällainen ilmastohätätilan julistaminen on minusta liioiteltua. Se on mun mielestä aivan turhaa pelon herättelemistä ihmisissä ja siinä ei oikeasti huomioida sellaista asiaa kuin ilmastoahdistus, mikä voi vaan mikä vaikuttaa meillä esimerkiksi syntyvyyteen tässä lasten hankintaan liittyvässä epäröinnissä, mitä nuorten keskuudessa huomaa. Kiitoksia.

Valtuutettu Raevaara (ps):

Kiitos. Ymmärrän hyvin, että eri poliittiset ryhmät tarvitsee profiloitumisen keinoja ja mä itse kannatan kestävästä kehitystä ja harmittaa se, kuinka kaukana tätä Tampereen kaupunki on kestävästä kehityksestä. Myös toinen faktatilanne että se Tampere hiilineutraali kaupunki 2030 mun mielestä edustaa pahimmillaan just sen tyyppistä, sen ohjelman tavoitteiden toteutumisen on aiheuttanut sen tyyppisiä ongelmia, joita monet vilpittömästi ympäristöstä huolissaan olevat ihmiset ovat halunneet estää. Eli kyse on siitä, että rakentaminenhan lisää ilmastopäästöjä käytännössä lähes yhtä paljon kuin liikenne. Kaupungin rakentamispäätökset, joita perustussuomaaliset ovat suhteellisen johdonmukaisesti vastustaneet kestävästä kehityksen nimissä. Nehän ovat mahdollistuneet vain vihreiden aktiivisen toiminnan avulla. Puhutaan rantaväylätunnelista, Näsinsaaresta, näistä tämän kaupungin louhimista ja rakenteellinen pysäköinti on loistava esimerkki. Ei pidä sulkeistaa poliittisella päätöksellä jonkun ilmastopäätöksiä HINKU-ohjelman tavoin, jos me toimitaan vastuullisesti, meidän pitää hyväksyä myös niin sanotusti hyvistä asioista tulevat ilmastopäästöt ja ne pitää laskea mukaan. Ei vaan ikään kuin pahoista asioista tulevat, joita pitää ikään kuin vähentää, koska meidän pitää miettiä sitä kokonaisuutta. Ja toivoisin näin, että olisi enemmän vastuunkantoa, koska tämä terminologia voidaan myös niin määrittää tänä päivänä, jolloin ulkona oli pakkasta 10 miinusastetta, sähkön hinta erinäköisten toimenpiteiden avulla on nostettu kattoon keinotekoisesti poliittisilla päätöksillä. Ihmisillä ei ole varaa lämmittää asuntoansa on ilmaston hätätila. Se johtuu siitä, että ihmiset palelee mökeissäänsä, kustannukset nousee kohtuuttomasti. Meidän pitäisi niinku ihmisten arkipäivään liittyviin ongelmiin puuttua täällä. Mut ymmärrän hyvin sen, että mielikuvia pitää viljellä täällä. Kiitos.

Valtuutettu Grönroos (ps):

kiitos arvoisa puheenjohtaja. Ihmisten arkeen liittyen ensinnäkin sana ilmastohätätila, toisena hiilineutraali Tampere 2030 ja kolmantena tiekartta. Tekstissä lukee: ”on tärkeää, että muutos voi tapahtua oikeudenmukaisesti ja ihmisten eri elämäntilanteet huomioiden.” Olen huolissani siitä, että ne perheet, joiden elämä on monesti kiinni siitä, että perheen logistiikka toimii edes siedettävällä tasolla päivittäin, niin monesti siihen tarvitaan muuten autoa. Sen näkee tuolla joka päivä, kun liikutaan. Mä en pidä siitä, että autoa tarvitsevien toimintaa vaikeutetaan muun muassa liikennejärjestelyillä. Tää on tämmöinen yksittäinen asia tässä, mutta hyvin tärkeä. Missä on katuverkoston liikenteen vihreä aalto? Jos nää saadaan kuntoon ulosmenoteilla, sisäänmenoteilla,

muutamilla kaupungin sisäisellä neljällä katuverkostolla, niin me ollaan hyvällä tiellä tässä hiilineutraaliusasiassa ja ilmastoasiassa yleensäkin. Ja nyt tulee mieleen tää kolmas sanontani, tiekartta. Missä on sitten tää hyvä tiekartta liittyen näihin äsken mainittuihin asioihin. Näitä asioita muuten kysytään multakin päivittäin henkilökohtaisesti sähköpostilla whatsappilla ja facebookin kautta. Joka päivä kysytään, että onko Arto Tampereesta tarkoitus tehdä autoton kaupunki. Niin mitä mä siihen vastaan? Mä sanon itse, että toivottavasti ei.

Valtuutettu Kaleva (ps):

kiitos arvoisa puheenjohtaja. Komppaan tässä valtuutettu Grönroosin mielipidettä. Hän kysyi, että miksi liikennettä haitataan niin paljon, että siitä aiheutuu päästöjä. Keskustassa kun paljon liikkuu autolla, niin siellä on niin paljon yksisuuntaisia katuja, että joutuu kiertämään kilometrin kaksi - En tiedä - 3 km:n matkan, että pääsee johonkin muutaman 100 m päähän. Ja Tampereen keskustassa muutenkin on haitattu liikennettä niin, että sinne ei kai enää kauhean moni tule. Ja juuri kuulin, että tuolla kauppahallissa kävijämäärät ovat vähentyneet selkeästi ja monet yritykset ovat sieltä jopa lopettamassa jo toimintaansa. On tärkeää, että poliittisessa keskustelussa tuodaan esille kolikon molemmat puolet, että suuri yleisö, joka tätä seuraa, ymmärtää syyn korkealle sähkön hinnalle, sähkön puutteelle, mahdollisille sähkökatkoksiin. Nuorisovaltuutettu Arttu Vuori väitit, että päättäjien tekemättömyys ja toimien riittämättömyys aiheuttaa ilmastoahdistusta. Mihin tämä käsityksesi perustuu? Petteri Taalas, jonka työnä on ilmastomuutos, on kanssasi aivan eri mieltä. Hänhän on maailman Ilmatieteen järjestön WMO:n suomalainen pääsihteeri. Uskallan tässä vähän ennakoita, että kun hänellä ehkä on vääriä mielipiteitä, niin ehkä siellä vaihdetaan se pääsihteeri jossain kohtaa. Mutta hyvä, että siellä on järkeä kuitenkin huipulla. Hän on kritisoinut varsin suorasanaisesti Suomessa käytävää ilmasto- ja metsäkeskustelua ja kertoi erikseen julkaisemassaan tiedotteessa, että pelkoja lietsova ilmastokeskustelu on syynä suomalaisten nuorten kokemaan ilmastoahdistukseen, ja että erityisesti nuorten ilmastoahdistus ja ilmastoaktivismi ovat Taalaksen mukaan osin seurausta siitä, että mediassa ruokitaan hyvin negatiivisia tulevaisuuden kuvia. Tässä niin syyllistetään suomalaisia, vaikka viimeisen 170 vuoden aikana suomen ja ruotsin kaltaista vastuullista metsäpolitiikkaa ei varmaan missään muussa maailman maassa ole nähtykään. Me olemme tehneet oman osamme. Meidän ei tarvitse syyllistää itseämme. Nyt olisi muiden aika tehdä oma osansa. Me emme tarvitse vihreää siirtymää, me

tarvitsemme niin energiassa kuin muussakin sinivalkoista siirtymää. Mikä ihmeen järki on siinä, että me lopetamme kotimaisen fossiilisen energian käytön, mutta käytämme ulkomaalaista fossiilista energiaa? Eikö olisi järkevää käyttää kotimaista fossiilista energiaa siihen saakka, kun muut vaihtoehdot ovat relevantteja ja taloudellisesti kannattavia? Niin, että meidän ei pitäisi tuoda ulkomaista fossiilista energiaa, vaan käyttäisimme kotimaista, silloin työ jää myös Suomeen. Turpeesta on esimerkiksi sanottu, että puolet siitä arvosta on suomalaista työtä. Jatkan myöhemmin. kiitos.

Valtuutettu Stenhäll (vihr.):

Kiitoksia hyvistä puheenvuoroista, mitä tässä on pidetty. Kaikki sellaisia ei ole ollut, mutta ne jotka on sitä mieltä, että Tampere on tekemisen kaupunki myös ilmaston kannalta, on semmoisia ollut. Olen vähän eri mieltä valtuutettu Vigeliuksen kanssa siitä, että mikä aiheuttaa ilmastoahdistusta. Puheet siitä, että mitenkä emme voi tehdä mitään, varmasti sitä aiheuttaa, mutta se taas ei aiheuta sitä, että halutaan tehdä asioille jotain.

Olen itse valtuutettu, mutta samalla myös vanhempi ja kun mä mietin itse sitä, että miten mä voin omalle lapselleni luoda mahdollisimman hyvää tulevaisuutta ja puhua siitä mahdollisimman hyvästä tulevaisuudesta, mikä olisi mahdollisimman vähän ahdistava. Niin ehkäpä mä haluan kertoa sen tarinan, jossa maailma olisi lämmennyt mahdollisimman lähelle 1,5 astetta ja mahdollisimman kaukana siitä 2,5 asteesta, mihin tällä hetkellä ollaan menossa. Se tulevaisuuden kuva, mihin nykymentolla mennään ilman näitä toimia, on todella lohduton ja siihen ei musta pidä ketään tuudittaa, vaan meidän pitää oikeasti tässä toimia. Tähän liittyen on äärimmäisen hyvä, että meillä on tiekartta, joka tällä polulla on Tampereella. Se tiekartta on hyvä, mutta siinä tarvitaan vieläkin kiihtymistä ja niin kuin pormestari tuossa mainitsi, niin me ollaan kaupunginhallituksessa tätä käsitelty ja siellä on tehty lisäyksiä, jotta nää puuttuvat toimet saadaan vielä aikaiseksi. Meillä on todella hyvällä uralla vaikkapa kaukolämpöön liittyvät, energiankulutukseen liittyvät asiat, mutta esimerkiksi liikenteeseen liittyen meillä on vielä paljon takamatkaa. Se edellyttää sitä, että panostamme vielä jatkossakin paljon joukkoliikenteeseen. Pyöräily ja kävely, mutta myös sitä, että vaikkapa busseihin ero alueella, koska logistiikkaa, josta valtuutettu Grönroos puhui, pitää saada toivoa myös heille, joilla autoa ei ole eikä autoa ole pakko

olla. Samalla se ei tarkoita sitä, että Tampere olisi autoton kaupunki - ei tietenkään. Tulee olemaan paljon ihmisiä, jotka tulee tarvitsemaan autoa jatkossakin. Ja mitä enemmän he jotka voi käyttää kestäviä kulkumuotoja käyttää niitä, sitä parempi autolla on kulkea. He, jotka sitä autoa arjessaan tarvitsee.

Lopuksi vielä mun on pakko puhua näistä poliittisista päätöksistä liittyen energian hintaan, mihin valtuutettu Raevaara kosketteli. Vihreästä siirtymästä nykyinen energiakriisi ei johdu. Mitä nopeammin me saadaan energiakäänne aikaan, sitä nopeammin me saadaan Naistenlahden voimalaitokseen kotimaista, uusiutuvaa energiaa, jota myös uusiutuva energia, vaikkapa tuulivoima ja muut lähteet tukee. Ne poliittiset päätökset, joilla nyt energian hinta on saatu korkealle, niitä ei ole tehty Tampereella, ne on tehty Moskovassa. Ne on sitä, että fossiilisten polttoaineiden hinnat on nousut. Se on sitä, että me ei nyt käytetä venäläistä energiaa ja siitä tämä nykyinen kriisi johtuu ja se tie ulos on kotimainen ja uusiutuva energia, ja se on todella hieno asia, että Tampere on tässä mukana. kiitos.

Pormestari Ikonen (kok.):

Arvoisa puheenjohtaja, kiitoksia. Vastaan kanssa näihin näihin kysymyksiin ja itseasiassa tästä valtuutettu Stenhällin puheenvuorosta on hyvä jatkaa. Tässä on valtuutettu Vigelius esitti sitä, että hätätilan julistaminen luo ahdistusta. Mä luulen, että kyllä, jos siellä oikein ruvetaan pelottelemaan, että sanotaan, hätätila tulee ja hätätila tulee, niin se voi olla tällä tavalla, mutta mä yleensä uskon siihen, että ongelman tunnistaminen auttaa myöskin se ratkaisemisessa. Se, että me todetaan, että meillä on tällainen haaste, niin silloin se auttaa meitä myöskin hakemaan niitä parhaita ja vaikuttavimpia ratkaisuja. Juuri siitä syystä me ei toimita tässä niin kuin pelottelumielessä julistuksenllisesti, vaan meidän viesti on, että toimia tarvitaan ja myös samaan aikaan se, että ratkaisuja on. Uskon, että se on omiaan myöskin lisäämään niin kun tällaista rauhallisuuden tunnetta, että ei lähdetä pelottelemaan, vaan kerrotaan, että me ollaan mukana ratkaisemassa. Valtuutettu Grönroosille vastaisin, kun kysytte, että että onko tarkoitus tehdä Tampereesta autoton. Ei tietenkään, eikä pidä tavallaan ehkäistä tätä, että meillä ei pidä torjua sitä, ettei ihmiset saa liikkua, mutta koitetaan edistää sitä, että ihmiset liikkuu mahdollisimman päättömästi. Tuodaan erilaisia mahdollisuuksia, edistetään osaltamme sitä, että vaikka autokanta uusiutuu ja ja muuta, uskon, että tällaisilla voidaan voidaan edesauttaa sitä,

että olemme myöskin samaan aikaan asetettu tavoitteeksi, että eri kulkumuodoilla on päästävissä keskustaan muun muassa, mutta koitetaan tehdä, ei rangaistusten kautta, vaan kannustamalla ihmisiä, tehdään eri olosuhteita pyöräilylle, kävelyllä, joukkoliikenteelle myöskin niin, että ne ovat houkuttelevampia ja se luo toisaalta tilaa sitten autoille ja jos autokanta muuttuu kestävämmäksi, niin tää kaikki vie meitä parempaan suuntaan. Valtuutettu Kalevalle vielä on ihan pakko sanoa myöskin tästä, että kun viittasitte tehdään energiaan ja sähkölaitokseen. Minusta ollut todella merkittävä työ, mitä sähkölaitos on tehnyt, he ovat tehneet todellisen ilmastokäänteen viimeisten reilu 10 vuoden aikana. Ja juuri tänä päivänä, jos katsomme sitä työtä, meillä oli pahimmillaan 80 % riippuvuus venäläisestä fossiilisesta energiasta. Siitä on irtauduttu nimenomaan ilmastosyistä. Mä luulen, että me kaikki voidaan tänään olla ehkä kiitollisia siitä myöskin eräästä muusta syystä.

Valtuutettu Vallin (ps):

kiitos puheenjohtaja. Koitan olla niin rakentava kuin pystyn. Keskustellaan ilmastohätätilan julistuksesta ja mä haluaisin nyt muistuttaa, että tässä Suomessa ja Tampereella on aika monta hätätilaa päällekkäin, jotka ovat huomattavasti, voisiko sanoa akuutimpia hoitaa. Meillä on kansantalouden hätätila, johon sisältyy korkohätätila. Korot on nousemassa ensi vuonna tuplaksi, puoleentoista miljardiin, joka vastaa tuollaista kaksi kertaa poliisitoimen kuluvaan summaa, eli julkisen velan hätätila. Julkinen velka on suurempi kuin muiden pohjoismaiden, jopa suurempi kuin baltian maiden suhteessa BKT:hen ja kasvaa erittäin nopeasti. Energiassa kaikki tietää, mikä hätätila siellä on, joka johtuu osittain ennenaikaisesta vihreästä siirtymästä. En sano, ettei sitä pitäisi tehdä, mutta ennenaikaisesta vihreästä siirtymästä. Huoltovarmuuskeskus on jo vuosia pyytänyt, että älkää purkako niitä polttoon perustuvia voimalaitoksia, vaikka että käyttäisi niitä, koska niitä saatetaan tarvita. Silti kivihiihivoimaloita on viisi purettu, kesken elinkaarensa ja niin edelleen. Te tiedätte, turve-energiaa on ajettu alas ihan rohkaisemalla romutuksiin, turvekaluston romutukseen ja niin edelleen. Että ei pidä paikkaansa, ettei vihreä siirtymä osittain aiheuttanut tätä, siis ennenaikainen. Meillä on myös mielenterveyspalvelujen hätätila. Viime viikolla Mieli ry kävi meidän eduskuntaryhmässä kertomassa siitä. Se on se on aika jätävää faktaa, missä tilanteessa mielenterveyspalvelut tällä hetkellä on tai siellä ne jonot. Siellä nousi esiin sellainen, että nuorisolla on enemmän kuin koskaan mielenterveysongelmia ja ahdistusta ja suomalaisilla nuorilla on Euroopan eniten

tähän ilmastoon liittyvää ahdistusta. Suomalaisen nuorilla on eniten, kun on tutkittu. Eli mä en siinä ole ihan samaa mieltä pormestarin kanssa nyt, että kun nostetaan tätä hätätilatietoisuutta, että se jollain lailla helpottaisi nuorisoa. Mä oon sitten kyllä eri mieltä. Vetoan aika voimakkaasti, että jokainen mietittäisiin sitä, totta kai jokainen puolue voi miettiä kohdallaan, että niiden omien pääteemojensa kautta, että kuinka paljon pelkoa käytetään vaaleissa kannatuksen lisäämiseen. Mitä vähemmän, sen parempi. Olen sitä mieltä, että nää muut ongelmat ja haasteet pitäisi ratkaista ensin, mitä mä luetteloin tässä. (Onko kokoomuslaisilla jotain kiinnostavaa keskusteltavaa siellä, kun ei kuunnella vaan pulistaan?)

Haluan nostaa esiin nää kaikki hätätilat mitä Suomessa on ja sitten miettiä, että missä järjestyksessä ratkotaan ja mikä on nyt ensin ratkottava ja mikä ehkä joskus myöhemmin. Ja mitä Suomi yleensäkin pystyy ratkomaan tai Tampere pystyy ratkomaan niin kun oikeasti. Kiitos.

Valtuutettu Ovaska (kesk.):

Kiitos arvoisa puheenjohtaja. Meillä on Tampereella yleensä tapana sanoa, että ei nyt tehdä tästä numeroa ja silti me saadaan asioita aikaiseksi. Mutta kaikki tiedetään, että ilmastonmuutos on semmoinen asia, josta varmasti pitää tehdä numero, jotta jotakin tapahtuu. Mutta ei pidä mennä semmoiseen julistamisen tielle, että kyllä tämä vastaus, jonka olemme nyt valtuustolle saaneet. niin on kuitenkin semmoinen maanläheinen, sanotaanko myös maalaisjärkinen, että asioita viedään eteenpäin ilman, että lähdetään tämmöiseen Euroopan parlamentti tai joku muu, joka yleensä julistaa, mutta ei saa mitään aikaiseksi. Eli sehän meidän pitää välttää, että me täällä julistaa ilmastohätätilaa mutta emme käytännössä tekisi mitään sen eteen. Kyllä mä uskon, että Tampereellakin toimia varmasti tehdään ja tutkitaan koko ajan uusia keinoja, mitä liittyy energiasektoriin tai liikenteeseen. Mutta kyllähän meidän ilmastokeskustelu on ylipäänsä vääristynyt. Pakko viitata sen verran eduskuntaan, kun oli tuo luonnonsuojelulaki käsittelyssä, niin meilläkin puoluetta syytettiin, että keskusta vihaa luontoa. Sen takia että sitä vähän muutettiin. Kuitenkin meille tulee luonnonsuojelulaki. Eli siis se, että kyllähän me koko ajan teemme omassa arjessamme sellaisia päätöksiä ja toimia, joilla myöskin luontoa suojellaan ja monimuotoisuudesta huolehditaan ja näin pitää ollakin, mutta meidän pitää välttää sitä, että me ollaan sitten siellä ääripäissä ja huudellaan toisillemme ilman, että

saadaan mitään aikaiseksi. Tampereella, niinku sanoin, on toimia tehty ja tullaan myöskin tekemään jatkossakin.

Ehkä viimeisenä sanoisin tuosta autoilusta muutaman sanan. Paljon Pirkanmaalla kiertäen niin toivoisin, että me tamperelaiset tehtäisiin myös työtä sen eteen, että Tampere on myös autoiluystävällinen kaupunki. Mulle tulee moni sanomaan tuolla, että ei Tampereelle voi tulla autolla ja ei siellä saa autoa mihinkään eikä pääse kulkemaan. Harva se päivä kuljen omalla autolla tässä keskustassa ja aina melkein löytyy paikka ja aina löytyy reitit, josta ajaa. Eikä ole vaikeaa. Että kyllä me järjestämme liikenteen niin, että täällä autollakin pääsee kulkemaan ja tuolta ympäryskunnista tulemaan tänne keskustaan. Ja yritetään myöskin korjata sitä viestiä, jotka ehkä on sitä väärää viestiä tuolla ympäri maakuntaa saaneet.

Valtuutettu Kiviranta (ps):

kiitos puheenjohtaja. Haluaisin pohtia, onko hätätila oikea sana kuvaamaan ilmastonmuutoksen riskejä. Mä oletan, että me jaetaan se tilannekuva, että nykytietojen valossa maapallolla olisi lämpenemässä jotain 2-3 asteen välillä vuoteen 2100 mennessä. Ja tän aiheuttamista muutoksista voidaan lukea IPCC:n raporteissa. Esimerkiksi jokainen lämpenemisen aste lisää helleaaltojen todennäköisyyttä ja merenpinnan nousua. Toisaalta tiedämme, viimeistään viime vuosien tieteellisen keskustelun pohjalta, että kaikkein äärimmäisimmät lämpenemisen skenaariot eivät ole toteutumassa. Yhdysvaltalainen toimittaja David Wallace-Wells kiteyttää tämän uuden tilannekuvan näillä vapaasti suomennetuilla sanoilla: ”neljällä asteella lämpenemisen seuraukset vaikuttivat musertavilta, mutta kahdella asteella vaikutukset eivät sinetöisi ihmiskunnan kohtaloa, vaan ne muovaisivat sitä pelikenttää, jolle rakennamme uuden tulevaisuuden.” Sitaatti päättyy. Tulkitsisin asiaa näin, että riskit ovat huomattavia. Joku voisi sanoa, että jopa mullistavia. Mutta on tärkeää ymmärtää, että maailma ei ole tuhoutumassa. Toivoa meihin valaa myös se, että säähän liittyvissä katastrofeissa kuolleiden määrä on vähentynyt globaalisti yli 90% edellisen 100 vuoden aikana samalla, kun maapallon väkiluku on nelinkertaistunut. Tää ei tietenkään takaa tulevaisuuden kehityskulkua, mutta se osoittaa, miten valtavan tehokkaasti ihminen pystyy vaikuttamaan omalla toiminnallaan suojautumiseen sääoloilta. Eli näiden pohjalta mä itse en näkisi ilmastonmuutoksen riskien aiheuttavan vaikkapa koronan kaltaista hätätilaa. Ja kun päädyn tämmöiseen arvioon, niin on

hätätilaretoriikan käytön eksaktius ja toisaalta hyöty hieman kyseenalaista, etenkin jos kuulijoina on jo valmiiksi ilmastoahdistuneet nuoret. Tietoisuus ja oikea tieto motivoi tekoihin, mutta siinä on se tietty raja, jonka jälkeen ahdistus voi lamaannuttaa.

Tulkitsen, että me ollaan kuitenkin samaa mieltä siitä, että avainsana ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä on pitkäjänteisyys. Globaalisti puhutaan kuitenkin vuosikymmeniä kestävästä haasteesta. Tää aikaskaala ja globaali näkökulma kannattaa sisäistää ja kommunikoida aina selkeästi ja ylläpitää oikeasuhteista painetta ilmastotekoihin. Lopuksi mä haluan vielä muistuttaa, että ihmiskunta on kautta historian osoittanut olevansa harvinaisen kekseliäs. Että jos ei onnistuta estämään kaikkia pelikentän muutoksia, niin en epäile hetkeäkään, ettemme pystisi niihin sopeutumaan ja rakentaa hyvää tulevaisuutta. Kiitos hei.

Valtuutettu Dündar-järvinen (Sdp):

Kiitos arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut. Keskustelu on asiallista, mutta melko kiihkeää. Epäilen, että vaikka me tässä nyt päivätoimikunnalla puhuttaisiin ilmastonmuutoksesta ja ilmastohätätilasta, niin ei varmaankaan sellaista täydellistä yksimielisyyttä saada aikaiseksi valtuustossa. En halua loukata, mutta vähän välillä tuntuu siltä, että niin kuin olisi sen entinen Yhdysvaltojen presidentti Donald Trump laskeutunut meidän valtuustoon. Sen tyyppisiä vähän muutamia puheenvuoroja olen tässä ainakin itse havainnut. Tästä tiekartasta on nyt puhuttu ja itsekin siitä ensimmäisessä puheenvuorossa puhuin ja haluan edelleen korostaa, kuinka erinomainen se mielestäni on, jonka nyt sitten kaupunginhallitus 3.10. sen ensimmäisen päivityksen hyväksyi ja nostankin se nyt tähän tämän kannen, jos se näkyy siinä sinne. 155 sivua ja 305 toimenpidettä perusteluineen. Mielestäni tämä on aika aika vakuuttavaa työtä ja juuri sellaista, mitä me tarvitsemme, kun me haluamme kantaa oman vastuamme kaupunkina tästä ilmastonmuutoksesta ja nimenomaisesti sen torjunnasta. Tässä on tullut erilaisia mielipiteitä ja haluan myös itse korostaa pormestarin lisäksi, että kysehän ei ole nyt millään tavalla pelkästään yksityisautoilun vähentämisestä. Itse kyllä kannatan yksityisautoilua ja meidän perheessä on auto. Se ei tarkoita sitä, että kaikki autot kielletään, jos haluamme kestävä kehitystä ja vastustaa ilmastonmuutosta. Ei ollenkaan.

Mutta se keskustelu siitä, että nyt nyt aiheutetaan jotain hysteriaa tai pelkoa ihmisissä, niin on ehkä vääränlainen. Ajattelen sillä tavalla, että jos ihmisille annetaan sellainen

kuva, että nyt tästä ilmastonmuutoksesta ja ilmastohätätilasta ei saa puhua missään nimessä, niin se vasta nyt sitten pelkoa herättääkin ja ja epäluuloa. Siitä voisi tulla aikamoista hysteriaa, että mikä se asia on, josta ei kukaan halua, eikä pysty puhumaan. Nimenomaan oikean tiedon välittäminen ja antaminen helpottaa tätä huolta ja tuskaa. Nimenomaan tämä meidän erittäin mainio tiekartta tuo siihen sitten sitä helpotusta, koska me olemme tarttuneet nyt jämäkästi tähän asiaan. Kukaan ei ole kiistänyt, että on muitakin hätätiloja. Totta kai, maailma on täynnä ongelmia ja myös Suomessa on paljon ongelmia. Niitä on kyllä vaikea objektiivisesti laittaa mihinkään järjestykseen, mutta riittää se, että me huolehdimme niistä kaikista. Tartumme niihin päättäväisesti ja kyllähän aika monia huolenaiheita on myös täällä valtuustossakin käsitelty. Kiitos.

Valtuutettu Vigelius (ps):

Kiitos puheenjohtaja. Tässä edellisessä puheenvuorossa viitattiin ikään kuin ilmastohätätilan julistaminen ei muka olisi osoitus jonkinlaisesta hysteriasta ja paniikista. Hyvänen aika se nimetty hätätilaksi. Mitä se kuvaa muuta kuin hysteriaa, hätää, paniikkia? Siinä ei ole mun mielestä minkäänlaista toivoa kytketty siihen ajatukseen hädästä. Me voidaan puhua ilmastonmuutoksesta, me voidaan puhua jopa ilmastokriisistä, se on jo täysin normalisoitunut termi. Sekin mun mielestä perustuu tällaiselle hädän, paniikin ja hysterian lietsomiselle, mutta että otetaan käyttöön tällaisia uusia julistuksia, joissa korostetaan kuinka paha tilanne on. Anna-Kaisa Ikonen, pormestari, kävikin tässä läpi, että ongelman tunnustaminen on ikään kuin ratkaisujen alku. Mä oon täysin samaa mieltä, mutta tässä valtuustoaloitteessa ilmastohätätilan julistamisesta siinä ei ole todellakaan kyse, että ensimmäistä kertaa ollaan tunnustamassa ilmastonmuutoksen kaltainen ongelma. Se on tunnustettu käytännössä yhteiskunnassa kaikilla tasoilla jo nyt. Se on mediassa, se on kahvipöydissä, se on valtion hiilineutraalisuustavoitteissa, se on kuntien tavoitteissa, se on ilmastobudjeteissa, se on talousarvioissa, kuntatasolla, valtion tasolla, maakuntavaltuustossa ja nyt se on, kun uusi Pirkanmaan hyvinvointialue aloittaa toimintaansa, se on jopa sen strategiassa. Luontokato ja ilmastonmuutos, se on kaikilla tasoilla yhteiskunnassa. Ja vieläkin tarvitaan lisää ilmastohätätilaa, lisää paniikkia, lisää hysteriaa. Tää on pelolla ratsastamista.

Vallin toikin tässä on hyvin esille näitä erilaisia hätätiloja, joita meillä on. Julkistalouden hätätila, korkohätätila, velkahätätila, energiahätätila,

mielenterveyshätätila. Haluaisin nostaa täällä tampereella katuryöstöjen myötä myös katujengihätätilan. Kaikenlaisia valtuustoaloitteita voitaisiin tehdä hätätilajulistuksista, mutta enpä koe tarpeelliseksi tehdä kaikista näistä. Mun mielestä se on täysin turhaa symbolista hädällä ja pelolla ratsastamista. Mutta monet näistä mainitsemistani, listaamista, ne kuulostaa liioittelulta, mutta itse asiassa kun hetken niitä miettii, niin ne on itse asiassa perustellumpia kuin ilmastohätätila. Ne on perustellumpia siitä syystä, että me pystytään vaikuttamaan niihin joko Tampereella, Pirkanmaalla tai edes Suomen rajoissa paljon enemmän, kuin mitä me pystytään tähän ilmastomuutokseen. Näihin kaikkiin muihin hätätilaoihin me pystytään vaikuttamaan paljon enemmän Suomen rajojen sisällä, jopa Tampereen rajojen sisällä. Siitä huolimatta me pohditaan ilmastohätätilaa ja meidän omaa promillea ja promillen kymmenesosaa täällä Tampereella. Se on ihmeellistä.

Lopuksi nostan esille tämän Vallinin huomion tästä, että suomalaisnuorilla on Euroopan eniten ilmastoahdistusta. Sattumoisin Suomella on myös Euroopan kunnianhimoisin ja etukenoisin hiilineutraalisuustavoite ja ilmastotavoitteet. Siinä voi kukin miettiä, että kumpi tuli ensin: muna vai kana.

Nuorisovaltuutettu Markkula:

Arvoisa puheenjohtaja hyvät valtuutetut. Tieto lisää tuskaa, niin kuin eräässä Cheekin laulussa lauletaan. Nuoret ei ahdistu ilmastomuutoksesta, koska heille kerrotaan siitä tai he osaavat oppia maailmasta ympärillään. Nuoret ahdistuu sillä hetkellä, kun he eivät näe ympärillään asioiden muuttuvan, kokousten päätösten seassa ilmastotekoja, tai kun he kertovat ilmaston vakavasta tilasta ja ajatuksistaan jollekin aikuiselle, ei häntä ja tätä tilannetta oteta tosissaan. Ja mistä mä tiedän, mistä nuoret ahdistuu tai mitä nuoret tuntee tai millaisia niiden elämät on? Koska mä oon nuori. Me voidaan lukea täällä nettiä tai arvuutella niin paljon kuin halutaan sitä, että mitäköhän ne nuoret ajattelee, mutta sitä varten me istutaan täällä. Mä oon seisonu niissä ilmastomarsseissa niiden nuorten kanssa, jotka tätä ahdistusta kokee. Mä vahvasti suosittelen jokaiselle tapaamaan niitä nuoria ja olemaan läsnä niissä keskusteluissa, joissa me puhutaan ilmastosta ja kertomaan Tampereen tekemistä asioista ja niistä asioista, joita me voitaisiin tehdä. Meidän Tampereen nuorisovaltuusto teetti keväällä kyselyn tamperelaisille nuorille asioista, jotka he kokevat tärkeiksi. Saatiin kyselyyn superhieno vastausprosentti: me saatiin 1600 nuorta vastaamaan tähän kyselyyn ja

heistä yli 700 vastasi ilmastonmuutoksen heidän tärkeimpiin asioihin, johon vaikuttaa. Nuorille ilmaston vaikuttaminen on tärkeää ja tieto tehdyistä toimista on vastauksia niihin pyyntöihin, lakkoihin, mielenosoituksiin. Tätä aloitevastausta on helpottavaa lukea. Siinä kerrotaan, kuinka Tampere ei jätä asioita vain sanojen ja julistusten tasolle, vaan toteuttaa sen hätätilan ja asian vakavuuden mukaisia asioita ja kertoo, että se asia on ollut tiedossa jo pitkään ja että asialla on tehty jo paljon ja aiotaan tehdä myös tulevaisuudessa. Tosiasioiden ja ilmastonmuutoksen todellisen vakavuuden toteaminen on lääkettä sille epätoivoille, jota nuoret kokee, kun heidän äänensä ja huolensa ei kuulu. Tässä me tänään todetaan, että me kuullaan ne nuoret, nähdään tää maailma ja tehdään asioita. Kiitos.

Valtuutettu Tapio (vas.):

Hyvä puheenjohtaja. Aivan ensiksi haluan kiittää nuorisovaltuutettu Markkulaa äärimmäisen vaikuttavasta puheenvuorosta. Se oli hyvä ja hieno kuulla. Ilmastoahdistus on täysin normaali reaktio niihin todellisiin uhkiin, joita meidän ja tulevien sukupolvien edessä on. Siihen ahdistukseen on myös yksi toimiva lääke, ja se lääke on toiminta ja toimintaa puolestaan ei synny, ellemmme tunnista tosiasioita. Sitä, että meidän elämäntapamme on tälle maapallolle sietämätön ja sitä, että me elämme keskellä ilmastohätätilaa. Tampere on toiminut aivan oikeansuuntaisesti, mutta edelleen liian hitaasti, kuten monessa hyvässä puheenvuorossa tänä iltana todettu on. Meillä ja käytännössä koko maailmallahan on edessä aivan historiallinen haaste. Meidän täytyy samaan aikaan hetkessä rakentaa sellainen yhteiskunta, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen ja tehdä se ajassa, jolloin ilmastokriisin vaikutukset näkyvät yhä selvemmin ja yhä moninaisemmin tavoin niin meillä täällä Tampereella kuin myös muualla maailmalla. Mä tapaan ajatella, että kun ongelman kohtaan, niin sitten on aika kääriä hihat. Meillä on edelleen mahdollisuus säilyttää aivan paljon ja siihen mahdollisuuteen meidän on pakko tarttua, mutta se vaatii, että koko maailma vetää yhtä köyttä. Viimeksi kun tarkistin, niin Tampere on osa maailmaa. Mä en kehtaisi vanhoilla päivillään kertoa että minä vietin nuoruuteni jarrutellen toimia, jotka olisivat vieneet tai toivottavasti tulevat viemään meidät kauemmaksi niistä kaikista synkimmistä skenaarioista. Enkä mä kehtaisi vanhoilla päivilläni kertoa, että mä yritin hyssyttellä totuutta, koska totuus on ruma ja käy kipeää. Enkä mä kehtaisi vanhoilla päivillä kertoa, että kun muut keskustelevat tilanteesta, joka uhkaa meidän

tuntemamme kaltaisten yhteiskuntien jatkuvuutta, minä keskustelin autoilijoiden oikeuksista. Kiitos.

Valtuutettu Tanus (kd):

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut. Tässä vastauksessa on nostettu todellakin esille tämä YK:n määritelmä, että ilmastohätätila on tilanne, jossa tarvitaan välttämättömiä toimia, jotta voitaisiin välttää mahdollinen peruuttamaton ilmastonmuutoksesta johtuva tuho ympäristölle. Minusta tää on tärkeä huomata, että kyse on pitkäaikaisesta tilanteesta, jossa tarvitaan systemaattista työtä. Tampereen kaupunki on tehnyt ja tekee, mutta on jo tähän mennessä tehnyt monia monia toimia, jotta voitaisiin hillitä tätä ilmastonmuutosta. Tärkeää on tunnistaa se tilanne ja tarttua toimeen, niinkuin Tampereen kaupunki on myös tarttunut ja kuten tässä vastauksessa on kirjoitettu, että kutsuu myös aktiiviseen työhön kulutus- ja liikkumistottumusten muuttamiseksi ja toisaalta myös innovaatioiden tekemiseen ja niin edelleen. Olen todellakin paljon itse keskustellut näiden nuorten kanssa ja ja se, mikä häiritsee, niin tuntuu, että nuoret ikään kuin unohtavat, että olemme tehneet ja teemme jatkuvasti paljon, koska jatkuvasti nuorilta tulee sitä ikään kuin hätätila-alleviiivausta, että kun kukaan ei tee mitään, kun mitään ei tehdä. Kun itse asiassa on tehty paljon ja tehdään koko ajan.

Ja todellakin haluaisin kertoa, että itse en olisi valinnut sanaa ilmastohätätila. Olen terveydenhuollon ammattilaisen taustalta ja jos mulle sanotaan hätätila, tarkoittaa hätäsektiota, on elvytys, henki ei kulje. Lääkärillä on hätätila, silloin se heittää kännykän ja juoksee niin paljon kuin kintuista pääsee neljänteen kerrokseen ja lapsi yritetään saada mahasta ulos mahdollisimman nopeasti tai elvytys käynnistetään välittömästi, tai vaikka kun linnanjuhliissa yrittää juosta korkkareilla ja helmat ylös, kun on joku, joka tarvitsee apua. Mä toivon, että tää sana hätä tai hätätila ei kärsi inflaatiota tämän ilmastoasian ympärillä.

Ja todellakin täällä on puhuttu monesta mielenterveysektorihätätilasta. Meillä on todellinen hätätila on sähkön hinta. Meillä on todellinen hätätila on maataloustuottajien tilanne tällä hetkellä. Meidän ruokaturva, siellä on nyt semmoinen akuutti hätätilanne, mihin pitäisi tarttua. Tämä ei poissulje sitä, että pitkäaikaisesti meidän täytyy tietysti tehdä työtä ilmastoasioiden eteen pitkäjänteisesti, mutta jotta hätätila, hätä, ei kärsisi inflaatiota, niin toivon, että nuoretkin muistaa tämän, jos

mummo tai ukki, isoäiti, isoisä soittaa tai jostakin huudetaan että nyt on hätä, niin se tarkoittaa, että silloin todellakin toimitaan välittömästi, koska jos ei toimita välittömästi, niin voi olla aivan liian myöhäistä. Eli nämä nuoret, jotka tätä ilmastoahdistusta kokee, niin mä toivoisin, että keskusteluja käytäisiin myös sillä tavalla, että muistutettaisiin heille, mitä on jo tehty ja toisaalta mitä kaikkea he itse voivat tehdä. Ei tilata Kiinasta tuotteita edestakaisin ja lähetellä niitä lentokoneella tai pidetä kaikkia sähköaparaatteja jatkuvasti ympäri vuorokauden päällä ja ja niin edelleen. Eli ne fakta-asiat tunnustetaan todellinen tilanne ja ollaan realistisia toiminnassa. Kiitos.

Valtuutettu Kaleva (ps):

Arvoisa puheenjohtaja. Valtuutettu Sari Tanus on aivan oikeassa. Kun mainitaan sana hätätila, niin on tosi kyseessä ja se aiheuttaa sitä sanaa vastaavan tunnereaktion. Ei ole mikään ihme, että maassa, jossa on tehty eniten ilmastonmuutoksen estämiseksi ja torjumiseksi, nuorisoamme ahdistaa ilmastohätätila enemmän kuin missään muualla maailmassa. Siinä on vähän pikku epäsuhta, jos ajattelette asiaa. Meillähän pitäisi olla vähiten ahdistusta nuorisolla, mutta sitä on eniten. Minkä takia? ollaan tehty eniten. Pormestari totesi, että sähkölaitos on irtautunut fossiilisesta energiasta ilmastosyistä. Hyvä, jos se tehdään taloudellisesti kannattavasti. Mutta taloudellisesti esimerkiksi on vaikea nähdä, mistä Helsinki paikkaa ja saa nyt sen ylimääräisen 100 miljoonaa euroa taseeseensa, jonka se sai hiiltä polttamalla. Valtuutettu Jaakko Stenhäll, näen, että vilpittömästi siinä ja teidän puolue pyritte parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen ja olette aidosti huolissanne. Ette kiusallanne julista hätätiloja. Mutta tehkää se vihreä siirtymä järkevästi ilman ilmastopaniikkia, mikä tarkoittaa etenemistä vasta sitten, kun teknologia on valmis ja taloudellisesti kannattava. Voisimme esimerkiksi nyt tuottaa kaikki suomen 3 miljardia litraa dieseliä. Me voisimme tehdä sen turpeesta ja hakkeesta, siihen oli jo alustavasti suunnitelmiakin valmiina. Nykyisillä dieselhinnoilla turvediesel olisi erittäin kannattavaa ja voisimme jopa tehdä enemmän kuin tuon 3 miljardia litraa dieseliä ja viedä siitä Eurooppaan, kuten Norja. Nyt me olemme muiden öljymäinen armoilla. Te hallituspuolueet olette ilmastokiikkossanne purkaneet toimivan turvetuotannon ja romuttaneet koneet, kun ne olisi voinut laittaa naftaliiniin odottamaan tulevaa tarvetta. Nyt tuo tarve on.

Täällä joku totesi, että vihreä siirtymä ei aiheuta korkeaa energian hintaa. Kyllä aiheuttaa. Nyt sähkö maksaa kohta euron kilowattitunti. Te edistätte tuulisähköä eli tuurisähköä ja aurinkosähköä eli arpasähköä. Kun ei tuule tai paista, voimme vain toivoa, että saamme silloin kallista tuontisähköä. Mitä sitten, jos sitä ei enää ole saatavilla ulkomailta? Te puhutte ilmastohätätilasta, mutta meillä on energian hätätila. Tulevina talvina poltetaan kaikki mikä palaa, koska meillä ei ole Venäjältä tuotua haketta. Tampereenkin kattiloissa tullaan kaikki polttamaan. Tietyissä voimalaitoksissa Suomessa poltetaan yhdyskuntajätettä tälläkin hetkellä yhdessä öljyn kanssa. Kohta myydään puhelloja, palaamme siinä mielessä 1800-luvulle. Huoltovarmuuskeskus tuntee vastuunsa ja kasaa isoja turvevarastoja ja puupintoja. Ne eivät kasaa tuulimyllyjä tai aurinkopaneeleita. Ne kasaavat sellaista materiaalia, mikä voidaan polttaa energiaksi. kiitos otan uuden puheenvuoron.

Valtuutettu Salmi (sdp):

Hyvä valtuuston puheenjohtaja, hyvät valtuutetut. Ajattelin aluksi, etten käyttäisi ollenkaan puheenvuoroa. Oras Tynkkysen puheenvuoro keskustelun alussa oli sen verran hyvä, mutta sitten kun valtuutettu Vigelius piti ensimmäisen puheenvuoron, niin katsoin, että ehkä on pari asiaa syytä tässä selventää. Jos valtuutettu Vigelius olisi perehtynyt kokousaineistoon ennen kokousta, hän oli sitten lukenut tämän meidän aloitteemme, jossa neljäs kappale kuuluu näin: ”Hätätilajulistukset voivat auttaa lisäämään tietoisuutta ilmastokriisin vakavuudesta ja kiireellisyydestä. Ne voivat myös vauhdittaa kriisin edellyttämiä mittavia ja ripeitä toimia päästöjen vähentämiseksi.” Eli tosiaan me tämän aloitteen tekijät emme todellakaan kuvittele, että julistusten kautta pelkästään voidaan vaikuttaa ilmastoasioihin. Tästä ei tosiaan ole kyse. Niinkuin äsken luin ton meidän aloitteen neljännen kappaleen, niin tätä tällä haetaan eli tietoturvan kasvattamista ja ja ripeitä toimenpiteitä. Suosittelisin kyllä Vigeliukselle, että kannattaa nämä materiaalit lukea ennen kokouksia, se kuuluu valtuutetun työhön perehtyä näihin aineistoihin.

Vastaus sinänsä oli erittäin hyvä. Todetaan, että on olemassa hätätila, mutta tyypilliseen tamperelaiseen tapaan lähestytään asiaa nimenomaan tekojen ja toimenpiteiden kautta. Ja tää ilmastotiekartta on erinomainen asia ja siellä on 350 toimenpidettä, joiden avulla on sitten Tampere omalta osaltaan näitä asioita pystyy taklaamaan.

Ja sitten vielä kommenttina, että näissä puheenvuoroissa on otettu kantaa siitä, että mistä tämä nuorten ahdistus oikein kumpuaa. Erittäin loistavia puheenvuoroja meidän nuorisovaltuuston edustajalta. Kannattaa nuoria kuunnella itseään, että mistä heidän ajatukset tai ahdistukset kumpuavat, eikä tehdä mitään oletuksia oman tällaisen poliittisen agendan pohjalta. Kiitos.

Valtuutetty kummola (kok.):

Arvoisa puheenjohtaja. Mietin kanssa pitkään, pitäisikö mitään sanoa, koska ei tämäkään ole mikään ilmastoteko, että me täällä tuntikaupalla tätä jauhetaan, koska meillä on erilaisia mielipiteitä tästä asiasta ja varmasti jokainen voi ainakin siihen yhtyä, että tämä on tosiasia tämä maapallon lämpeneminen ja jos se menee yli kahden asteen, niin silloin varmasti se tuntuu meilläkin täällä, jossa se ei nyt ensimmäisenä tunnu niin jopa pakolaisten muodossa, koska silloin siinä vaiheessa jo aika moni maa on jäänyt merenpinnan alapuolelle. Mutta tässä kun valtuutettu Kaleva puhuu dieselin tehosta Suomessa, niin pitäisi nyt ottaa pikkaisen selvää kuitenkin, koska meillä ei ole mahdollisuuksia enää dieseliä Suomessa tehdä. Naantalın jalostamo on lopetettu ja Porvoon jalostusaste on viety niin pitkälle, että siellä ei synny dieseliä eikä bitumia, ei kumpaakaan. Ennen kuin näistä puhutaan sen enempiä, niin nää on kuitenkin tosiasioita.

Mitä muuten tulee liikenteeseen, niin muistuttaisin teitä pormestariohjelmasta, jossa ollaan sovittu, että kaikki liikennemuodot otetaan huomioon. Nyt kun tullaan niin kun Tampereen tasolle, niin myöskin tää henkilöautoliikenne on tosiasia. Sitä ei saada lopetettua kaikennäköisellä pikkutempuilla, että laitetaan toi ja toi katu kiinni ja joutuvat henkilöautot kiertelemään sieltä sun täältä. Me tarvitaan joukkoliikennettä lisää varmaan, mutta tarvitaan myös reipasta ja ripeää henkilöautoliikennettä. Valtuutettu Grönroosille sanoisin, että kyllä kuule siitä vihreästä aallosta tuolla liikennetoimikunnassa esimerkiksi ollaan monet kerrat puhuttu ja yleensä tästä, että sehän on ilmastoteko myöskin, että me saadaan mahdollisimman sujuvaksi tää liikenne täällä Tampereella.

Energiasta vielä sen verran, että kyllä meidän sähkölaitos on tehnyt paljon, mutta ei me pärjätä kyllä Suomessa pelkällä uusiutuvalla tuuli- ja aurinkovoimalla. Tässä kun odotellaan parempia vetyratkaisuja, niin kyllä meidän pitää saada nopeasti esimerkiksi uusia ydinvoimaloita Suomeen ja täällä on tehty aloitekin pieniydinvoimalasta ja

muuta, joka on varmasti ihan tulevaisuuden asia. Kyllähän näistä jaksaisi puhua tai voisi puhua vaikka kuinka pitkään, mutta en usko, että me tätä ilmastoälyä nyt panemme kuntoon tässä yhdellä kertaa.

Valtuutettu Alppi (vas.):

Puheenjohtaja. Tässä salissa moneen kertaan jo mainittu nuorten ilmastoahdistus on mielestäni enemmän kuin ymmärrettävä, koska meillä oikeasti on ilmaston suhteen käsillä hätätila ja minusta se pitää voida myöskin sanoa ääneen. Minäkin uskon niin, että se nuorten ahdistus syntyy paljolti siitä, jos he kokevat, että heidän hätäänsä ja yhteistä hätää ei oteta todesta. Ei tietenkään tällainen julistus olisi mikään itsetarkoitus, vaan tarkoitushan on tietenkin nostaa esiin asiaa ja kiirehtiä niitä toimenpiteitä, joilla ilmastonmuutosta voidaan ehkäistä, koska olemme jäämässä jälkeen tavoitteesta niin Tampereella kuin Suomessa ja maailmalla. Voin myöskin vakuuttaa, että tää ilmastoahdistus ei koske ainoastaan nuoria, vaan kyllä se koskee myöskin meitä mummoja ja meidän on totta kai ajatellamme lasten ja lastenlasten tulevaisuutta, niin nyt kun ongelma on selvästi tiedostettu, niin tuettava näitä ilmastonmuutosta ehkäiseviä päätöksiä jokaisessa kohdassa, missä se on mahdollista. Tää jatkuva vetoaminen siihen, että me emme täällä ratkaise maailman ilmasto-ongelmia, on vähän hoopoa, koska mehän päätämme tällä omasta puolestamme ja teemme sen, mitä voimme omassa ympäristössämme tehdä. Ja sitten vielä lopuksi sanoisin siitä, että kun täällä puhutaan näistä monista muista kriiseistä ja ahdistuksesta, niin tässä ei nyt ole käynnissä mikään ahdistuskisa tai hätätilakisa, vaan meillä on nyt käsillä tässä tämä pykälä valtuuston kokouksessa, tämä numero 191. Kiitos.

Valtuutettu Raevaara (ps):

Kiitos. Harmittaa se, että tässä ei voi suoraan replikoida, kun mun mielestä jaakko Stenhäll heitti hyvän vastapallon mun suuntaan. Eli sillä ajatuksella, kun puhuttiin tästä sähköhinnoittelusta kaupungissa ja mikä sen hintatason on määrittänyt. Tulkitsenko oikein, että käsityksesi mukaan sähkön hinnassa ratkaisu tuli Moskovasta käytännössä? Stenhäll nyökytti. Tämä on se jota haluan, että me mietitään täällä uudestaan, että en nosta esiin sitä, että tää päästömaksu tulee Brysselistä, haluan nostaa sen esiin, että tämä kaupunki on tehnyt mun käsityksen mukaan omat linjauksensa. Siis ainakin tässä valtuustosalissa me ollaan tehty se. Eli nyt kysymys,

kun puhut Naistenlahdesta, niin mä itse käytän mieluummin Naistenlahti kolmonen, eli kysymys on siitä, että Naistenlahti ykkönehän oli ensimmäisen 10 vuotta öljyllä, sitten 20 vuotta turpeella, ennen kuin se muutettiin maakaasulle. Ja silloin, kun se oli vielä fossiilisessa polttoaineessa, niin sähkölaitoksen oma sähköntuotanto oli jo kaksi kertaa isompi kuin tällä hetkellä. Pitää paikkansa, että luopumalla, vähentämällä sähkön tuotantoa, vähennetään päästöjä. Ja tällä hetkellä olennaista on tietenkin, että päästömaksuja vähennetään. Päästömaksutkin ovat poliittisia päätöksiä ja niitä ei ole tehty Moskovassa. Mutta olennainen viesti on se, että me voidaan tässä kaupungissa määrittää, sähkömarkkinalaki mahdollistaa sen sähkön hinnan. Ei me tarvita Moskovasta lupaa, ei me tarvita Brysselistä lupaa, eikä edes Helsingistä. Laki on olemassa jo. Tein kyseisen valtuustoaloitteen kaksi kuukautta sitten. Sähkömarkkinalaki rajaa sen, rajat tuo toimitusvelvollisuuden, sähkön toimituksen sen kunnan alueelle, missä sillä on toimi, eli käytöstä sähkölaitoksen toimitusvelvoitus sähkö kohdistuu vain Tampereen kaupungin alueelle. Eli kyse on siitä, että Tampereen sähkölaitos tuottaa, oma tuotanto riittää kattamaan alueen asukkaiden henkilökohtaisen kulutuksen. Voit katsoa tämän, arvoisa puheenjohtaja silloin muutaman kerran, ei tässä tarvitse keskeytyä, tämä on ihan faktapohjalta, mitä mä nyt puhun tässä. Tämä on se olennainen. Teen sen valtuustoaloitteen, se pitää asianmukaisesti käsitellä, eikä siihen riittää se vastaus, että asiat päätetään Moskovassa, vaan kyllä se tässä Tampereen valtuustossa me päätetään, kysymys tietenkin omistajaohjauksen linjauksesta, mutta se on kaupungin omistama ja kysymys on niistä samantyyppistä päätöksistä, jossa useampi suomalainen kaupunki on tehnyt. Me voimme sen tehdä sillä poliittisella päätösvallalla, joka meillä on. Kiitoksia.

Valtuutettu Seppänen (ps):

Kiitoksia arvon puheenjohtaja. Kiitoksia nuorisovaltuutetuille on myös puheenvuoroista, eli minä kyllä ainakin täällä olen kuunnellut ja arvostan myös teidän puheenvuoroja. Valtuutettu Salmelle ehkä sen verran, että luin kyllä sen aloitteen, mutta se ei tietysti tarkoita, että olisi automaattisesti samaa mieltä siitä kaikesta, mitä siellä sanotaan, että joskus jopa me yliopistokoulutetut ihmiset muodostetaan ihan oma näkemys asioihin ja väitteisiin. Mä myös vierastan vähän tätä hätätilan julistamisen retoriikkaa tässä, että itse perheellisenä näen, että sellainen lisää sitä lasten ahdistusta enemmän kuin se, että me kerrotaan lapsille ja nuorille, että asialle

tosiaan koko ajan tehdään jotakin ja aikuiset kantaa vastuun tästä asiasta. ja sitten vielä se, että Suomi on tehnyt todella paljon 20 vuotta hyvää työtä tässä asiassa ja se näkyy, jos katsoo tilastoja tästä asiasta. Näkyy ihan visuaalisestikin siellä, ja se ei ole merkityksetöntä. Toisaalta taas sitten mietin ihan aidosti tätä asioiden tärkeysjärjestystä, että me puhutaan kuitenkin monimutkaisista asioista, monimutkaisista laskutoimituksista ja arvioista, kun puhutaan näistä IPCC:n raporteista, jotka ulottuu kymmenien ellei sitten satojen vuosien päähän. Ja sitten samaan aikaan meillä on niitä muita ongelmiam, joita tässä on hyvin tuotu eri puheenvuoroissa esiin. Niin kuin nyt vaikka sitten koulutus ja terveydenhuolto, sähkö, miksei se mielenterveyskin, joka tässä nyt vaikuttaa tähän asiaan.

Mutta ehkä semmoinen yksi arvio tähän keskusteluun voisi vielä lisätä, tämä on siis IMF:n arvio, joka arvioi yhdessä tämmöisessä poikkitieteellisessä skenaariossa, että maailman BKT:n menetys olisi noin -7– 10% vuoteen 2100 mennessä, mikäli me ei tehdä yhtään mitään. Ja siis mehän koko ajan tehdään jotakin, tämä on siis ilman ilmastotoimia. Ja mä tiedän, että tämä on vain yksi arvio, mutta ihan näin mittasuhteita. Ja tämä noin 7% alennus vuosisadan loppuun mennessä tarkoittaisi vuositasolla, että kasvu, talouskasvu, meidän hyvinvoinnin kasvu olisi ehkä noin 0.09% matalampi, kuin mitä se muuten olisi. Jos taas tähän rinnalle laitetaan, mitä tarkoittaa sitten ihmiselle, tamperelaiselle se, että sähkölaskun hinta nousee 500% tai 1000% niin kuin se on ihan käytännössä esimerkiksi mulla noussut tänä talvena. Niin edelleen minä ja perussuomalaiset kyllä kannatamme ihan järkeviä toimia hiilidioksidipäästöjen lopettamiseksi ja vähentämiseksi. Halutaan tehdä se järkevästi ja ottaen huomioon sen, että Suomessa on jo tehty tosi paljon. Niin kutsutut tämmöiset matalat hedelmät on poimittu, ja mitä mennään pienempiin hedelmiin ja vahvempiin toimiin, niin sitä kalliimmaksi se tulee. Että jatkossa esitän edelleen tämän ajatuksen, jonka aikaisemminkin toin esiin, kun olin edellisen kerran täällä puhumassa aiheesta, että olisi jatkossa kustannustehokkaampaa panostaa ilmastotoimia vaikka sitten jotenkin rahastojen kautta ulkomaille, jos kaupunkilaiset niin haluavat, jos valtuusto niin päättää. kiitos.

Valtuutettu Höyssä (kok.):

kiitos arvoisa puheenjohtaja. Itse ilmastonmuutoksesta. Se on tosiasia, että kun talviverkkokalastusta on harrastanut, niin huomaa, että kausi on lyhentymässä.

Tampereella on on kyllä suuret mahdollisuudet, niin globaalisti kun paikallisesti, vaikuttaa siihen omalla tavallaan ilmastonmuutoksen hallintaan. Meillä on kaupungilla vahva tahtotila. Meillä on elinkeinoelämä, joka on kiinnostunut ja tekee sellaisia toimia, jolla kehittää teollisuutta. Ja sitten korkeakouluyhteisö, joka tutkii. Tätä kolmiyhteisöä ehkä kannattaisi tiivistää vielä enemmän. Voisiko jopa olla sellainen konsortiorahasto, jossa nää kolme tahoa olisi mukana ja tukisi startup-toimintaa, jolla tätä alaa kehittävät yritykset voisi lähteä vähän aukaisemaan uusia avauksia? Niin sillä voitaisiin hyödyntää koko maailmaa ja Tamperetta.

Sitten tästä energia-asiasta. Kun tehtiin aloite siitä pienistä ydinvoimaloista, niin sehän pyörähti valtavaan keskusteluun ja näyttää siltä, että enää se paikan hakeminen ei ole riittävää, vaan että nyt Tampereen pitäisi lähteä myös niihin konsortioihin, jotka tätä ihan valmistusmielessä pohtii jo. Suomessahan on tällainen keskustelu lähtenyt käyntiin, niin tähän Tampereen pitäisi lähteä ehkä siitä paikan hakemisen sijasta. Kiitos.

Valtuutettu Rajala (kok.):

Arvoisa puheenjohtaja. Tässä erityisesti haluan kehua valtuutettujen Ovaska ja Kummola ja Höyssä puheenvuoroja. Tässä tää aloitevastaus on mun mielestä varsin rakentava ja tästä tulee tällainen pragmaattisen politiikan teon perinne hyvin ilmi, mitä Tampereella on. Tällainen, mitä olla aloitteessa ehdotetaan, että julistetaan ilmastohätätila, sehän on määritelmällisesti yksinomaan symbolinen asia ottamatta kantaa, että mitä pitäisi tehdä tai ei pitäisi tehdä. Sehän on semmoinen asia tai päätös, joka ei ole millään tavalla täytöntöön pantavissa, että se on pelkkää symboliikkaa. No, symboliikalla on tietty arvonsa, ja tällaisilla julistuksella onhan niitä ollut politiikan historiassa eri asioista julistuksia jo pitkän aikaa. Tämä on vähän tyylikysymys ja koulukuntakysymys, mutta itse edustan tällaista harmaata tylsää käsitystä politiikassa, että loppujen lopuksi se konkretia ja sisältö. Sehän ei ole yhtään mitään muita kuin norminanto ja talous, eli julkisten varojen kerääminen ja käyttö. Kaikki muut on sitten symboliikkaa ja enemmän tai vähemmän höttöä, mutta tietysti joku voi olla eri mieltä ja varmaan heijastuu itse kunkin tausta ja näkemykset tässä.

Tässä keskustelussa kiinnittäisin tosiaan huomiota siihen, että termi ja käsite on eri asioita. Nyt täällä aloitevastauksessakin todetaan, tai täällä on tämä määritelmä, mitä YK käyttää ilmastohätätilasta. Ja tosiaan ilmastohätätila on se termi, ja sitten käsite on

se abstrakti kognitiivinen sisältö, johon voitaisiin viitata myös jollain muulla termillä kuin ilmastohätätila. Se on tämmöinen semanttinen ja viestinnällinen valinta, että tämmöinen termi on valittu, se ei ole suomen kielestä lähtöisin. Sen verran mitä olen eri kieliä harrastanut, niin jokseenkin kyllä aika lailla samalla lailla käännetty ja käytetään eri kielissä. ”Urgente climatique” ranskaksi ja niin edespäin, mutta itse siihen sisältöön ja konkretiaan kiinnittäisi huomiota, eikä tämmöisiin ulkomaisiin muutoseikkoihin. Tämmöinen ratkaisuhakuisuus on ollut pitkään osa Tampereen brändiä, että tästä voidaan luoda innovaatioita ja liiketoimintaa ja hyvinvointia tamperelaisille ja ylipäätään Suomelle ja sen takia pidän tota aloitevastausta hyvänä. Tämmöinen, että kuka ahdistuu ja mistäkin ja minkä verran, nehän on täysin subjektiivisia seikkoja ja itse keskustelen mieluummin objektiivisista. Tietysti itse kullakin on jotain lempilapsia, josta tykkäisi julistella hätätiloja, mutta se konkretia ratkaisee ja siitä toi aloitevastaus on mielestäni ihan hyvä. Kiitoksia.

Valtuutettu Hanhilahti (kesk.):

Kiitos puheenjohtaja ja kiitokset Petrille hyvästä puheenvuorosta. Haluan myös kiittää kaupunginhallitusta mainiosta vastauksesta. ilmastohätätilan julistamisen keskeinen tarkoitus on nostaa globaali ympäristökriisi huomiomme keskiöön. Itse julistuksella ei saada päästöjä vähenemään, kuten täällä on jo todettu. Onneksi se asia kiinnostaa, kuten voimme huomata tästäkin kokouksesta. On todettu, että eniten ihmisiä ahdistaa silloin, kun hänellä on tunne, että asiat eivät ole omissa käsissä. Toimijuuden tunne ja asioihin tarttuminen myös helpottavat voimattomuuden aiheuttamaa ahdistusta. Siksi on tärkeää toimia myös paikallisesti. Ainakin meillä keskustassa haasteiden ratkaiseminen lähtee siitä toteamuksesta, että kuokkaan on tartuttava. Yksikään oja ei kaivaudu itsestään, varsinkaan kun ollaan niin laiskoja, ettei haluta nähdä sille tarvettakaan. Annetaan peltojen tulvia. Kaikki selitykset sille, ettei voi, ei kykene eikä tarvitse on tekosyitä ja tämä saamattomuutta. Varsinkin, kun on kyseessä tulevien sukupolvien, omien lastemme tulevaisuus, niin meidän pitääkin olla tekemässä töitä ilmastokriisin eteen kaikki voimin. Nojautuminen uusiin energiamuotoihin on keskeisin tapa irtautua energiapoliittisesta voimankäytöstä ja se olisi ollut paras tapa ehkäistä tämän nykyinenkin energiakriisi. Olemme nyt jo auttamattoman myöhässä ja maksamme siitä hintaa. Kiitoksia.

Valtuutettu Sirén (vas.):

Kiitoksia puheenjohtaja. Edellinen puhuja puhui kyllä tosi hyvin siitä, että nyt ollaan myöhässä tässä asiassa. Mutta haluaisin tähän ahdistusasiaan tuoda tällaisen näkökulman. Täällä viisaasti viitattiin tuohon Mieli Ry:hyn ja heidän asiantuntemukseensa mielenterveysasioissa. Siksi onkin minusta mielenkiintoista, että nimenomaan Mieli Ry on julkaissut raportin ilmastoahdistuksesta ja siinä raportissa annetaan kaksi psykologista tapaa ikään kuin sopeutua tähän ilmastonmuutoksen aiheuttamaan ahdistukseen. Siinä ensimmäinen vaihe on huomion kiinnittäminen ilmiöön. Toinen vaihe on ilmastonmuutoksen uhkaavuuden hyväksyminen. Sen hyväksyminen, että se on oikeasti uhka. Sitten tulee ongelman ratkaisuasenteen omaksuminen, sen jälkeen arvojen ja elämäntapojen laajemmat muutokset. Eli se ilmastohätätilan julistaminen, mikä tietysti on symbolinen, niin se on minun ymmärtääkseni, se on tuo kohta, ilmastonmuutoksen uhkaavuuden hyväksyminen. Eli tässä mennään nyt minun mielestäni ihan sillä Mieli Ry:n osoittamalla polulla, eli siinä mielessä tää on aivan paikallaan tämä julistus. Sekin on tietysti totta, että pelkkä julistus ei riitä mihinkään, se on symboliikkaa, niin kuin valtuutettu Rajala sanoi. Mutta se symboliikka ehkä tarvitaan siihen, että me sitten ryhdytään oikeasti tekemään niitä ratkaisuja. Ja kun tämä julistus on tehty, niin ehkä me voidaan sitten sen nojalla voidaan siihen vedota myöhemmin, että jos me kerran tällainen julistus tehty, niin meidän on tehtävä sellaisia päätöksiä, jotka ovat se julistuksen mukaisia. Kiitos.

Valtuutettu Helimo (vihr.):

Kiitoksia arvoisa puheenjohtaja ja hyvät valtuutetut. Aivan kuten pormestari ihan siinä keskustelun aluksi totesi, niin Tampereen tekemisen kaupunki. Yli 300 pientä ja suurta tekoa, jolla saavutetaan ilmastotavoittemme, hiilineutraalius vuonna 2030. Nuorisovaltuuston edustajat piti erittäin hyvät puheenvuorot ja toivon, että niitä kuullaan. Ja tässä kuultiin se laaja joukko nuoria ja heidän äänensä kuullaan herkällä korvalla sitä. Haluaisin nostaa sivistyspalveluista meillä yhden esimerkin, mitä Tampereen kaupunki nyt juuri on käytännössä tekemässä ihan viestinä, että todellakin koko ajan toimia tehdään ja syytä ei ole huoleen, että jätettäisiin niitä tuonemmaksi. Käytännössä kaikki ikäluokan lapsenhan osallistuu perusopetukseen niin täällä Tampereella kuin muuallakin. Haluaisin nostaa nyt sivistyspalvelut ja nimenomaan perusopetuksesta esimerkin. Perusopetuksessa on alkamassa vuoden alusta nyt ilmasto- ja kestävyyskasvatuksen projekti, johon on saatu opetushallituksen rahoittamaa valtion erityisavustusta. Se on puolentoista lukuvuoden mittainen, tuonne

toukokuun 2024 saakka, ja tavoitteena on tukea peruskoulujen toimintakulttuurin muutosta kohti ekologisesti kestävämpää elämäntapaa ja vahvistaa oppijoiden ilmastonmuutoksen torjuntaa ja siihen sopeutumiseen liittyviä tietoja, taitoja ja asenteita. Halutaan tarjota keinoja käsitellä ilmasto- ja kestävyyskasvatusta ja siten haastaa myöskin pohtimaan vastuullisuuden, kohtuullisuuden ja ihmisten välisten kommunikaation ja toiminnan teemoja. Tähän projektiin rekrytoidaan ulkoisella haulla projektipäällikkö, joka koordinoi toimintaa. Tähän asetetaan tietyt tavoitteet ja sitten seurataan niitä ja tää projektipäällikkö sitten vastaa konkreettisesti toteuttamisesta ja siitä, että tavoitteita kohden mennään. Eli tässä erinomainen hyvä yksi esimerkki siitä, mitä koko ajan työtä tehdään. Kiitos.

Valtuutettu Markkanen (kok.):

Kiitoksia. Ja tää on ehkä vähän repliikkipuheenvuoron kaltainen, mutta aloitan kuitenkin siitä, että toi vastaus aloiteeseen on erittäin hyvä ja että Tampereella tehdään tosi monella sektorilla aihepiirissä hyvää työtä. Tuossa esimerkiksi Joonas Kiviranta puhui erittäin hyvin puheenvuorossaan aiheesta. Oikeastaan siinä oli tuo, että voidaanko käyttää tätä termiä ilmastohätätila, niin siinä oli oikeastaan ainut semmoinen isompi erimielisyys hänen kanssaan. Sen lisäksi, että ei korona ehkä kuitenkaan ilmastonmuutosta kokonaisuudessaan voita. Se on varmasti suurin sukupolvikokemus, mitä ihmiskunta on tähän mennessä kohdannut, mutta silti kun toi ilmastonmuutos, sen vaikutus tulee olemaan niin pitkä, että tämä muutama vuosi, mitä korona on mullistanut ihmiselämää, niin siitä kuitenkin päästään yli.

Ilmastonmuutoksen loppua ei ole näköpiirissä. Vigeliuksella sen sijaan oli myös tää ilmastohätätila, että siitä ei saisi puhua, mutta mielestäni vähän jännittävästi perusteltuna. Että oikeastaan siitä tämä analogia olisi oikeastaan kaivettavissa, jos olette nähnyt tuon elokuvan ”Dont look up”, niin se oli aika lähelle yks yhteen.

Tää termihän on itsessään valittu sen johdosta, että tää climate emergency declaration on kansainvälinen. Hyvin useat valtiot, Euroopan parlamentti ovat julistautuneet. Oikeastaan kytkeydyttiin tähän kansainväliseen kokonaisuuteen. Se oli tämän aloitteenkin yksi ajatus.

Ja sitten itse asiassa tuohon pelkoon, mikä nousi tuossa muutamassa puheenvuorossa esille, niin toivoisin tosiaan, että tätä pelkoa ei hyödynnetä esimerkiksi maahanmuutosta puhuttaessa tai edes tässä keskustelussa siinä muodossa, mitä nyt

esimerkiksi valtuutettu Kaleva tuossa rupesi puhumaan siitä, että kohta sähkö maksaa euron kilowattitunnilta, kohta myydään puuhelloja. Ja todellisuudessa nekin asiat, mihin Kaleva viittasi, niin nehän on niitä, mitkä johtuu tällä hetkellä Ukrainan sodasta, eikä tästä keissistä, niin pidän sitä kohtuullisen vastuuttomana. Mutta kuitenkin Kalevalla oli myös hyviä pointteja, esimerkiksi tää, että teknologia valmis ja kannattava. Ehdottomasti. Niitä ratkaisuja meidän pitää etsiä, missä teknologia on valmis ja kannattava. Poliitikalla on suuri rooli siinä, että me löydetään lisää ja meille tulee enemmän teknologioita, jotka ovat kannattavia, valmiita on jo paljon, mutta esimerkiksi ilmastolle haitalliset tuet estävät tällä hetkellä tosi monia hyviä ratkaisuja etenemästä.

Seppäsellä oli hyvä maininta tuosta, että rahasto ulkomaille. Se voisi olla hyvä osittaisratkaisu. Vielä parempi olisi, että me saadaan globaali sopimusjärjestelmä tukemaan ilmastomuutoksen vastaista taistelua nykyistä paremmin. Sen takia uskon ja toivon, että uskotaan katsoa jatkossakin ylös ja etsitään yhdessä ratkaisuja tähän meidän sukupolven suurimpaan haasteeseen.

Valtuutettu Moisander (ps):

Kiitos arvoisa puheenjohtaja. Samalla kun puhutaan ilmastohätätilasta, on puhuttava myös niin sanotusta ilmastoahdistuksesta. Hätätilan lietsominen on omiaan lisäämään tätä ahdistusta etenkin nuoren väestön parissa. Ilmastomuutoksella pelottelu on mennyt jopa niin pitkälle, että viime kesän blockfesteillä Tampereen nuorisopalveluiden johtava koordinaattori oli valmis tarjoamaan keskusteluapua ilmastomuutoksesta ahdistunelle festarikansalle. Eli jopa musiikkifestareilla varaudutaan siihen, että nuorta festarikansaa ahdistaa juuri ilmastomuutos. Voidaankin kysyä, että onko ympäri Suomen, kaupunki kerrallaan ilmastohätätilan julistaminen lähempänä konkreettisia toimia tilanteen parantamiseksi vai lähempänä moraaliposeerausta. Etenkin, kun esimerkiksi Tampere on jo sitoutunut saavuttamaan hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä. Maaseudun tulevaisuuden teettämän kyselyn mukaan 60% suomalaisista pelkää väkivallan lisääntymistä julkisilla paikoilla. Eikö tässä sitten ole hätätilan aihetta? Tästä voimmekin saada aikaan ketjureaktion, kun julistelemme hätätiloja toisensa perään. Aiemmassa kokouksessa perussuomalaisen ryhmän puhuttua turvallisuustilanteesta, lanseerasi eräs valtuutettu

perussuomalaisten toiminnan turvallisuuspopulismiksi. Onko tällainen ilmastohätätilan julistelu sitten puolestaan ilmastopopulismia? Kiitos.

Valtuutettu Vigelius (ps):

Kiitos puheenjohtaja. siinä oli valtuutettu Moisanderilla erinomainen puheenvuoro. Ilmastopopulismi on hyvä termi kuvaamaan sitä, mistä on nyt kyse. Täällä tuotiin esiin, että eniten ahdistusta aiheuttaa, kun tuntuu, että asiat ei ole omissa käsissä. Se on varmasti ihan totta. Mä oon siihen viitannutkin täällä valtuustossa aiemmin. Sekin on totta, että tämä kysymys, ilmastonmuutos, se ei oikeastaan juurikaan ole meidän käsissämme. Jos me tarkoitetaan meillä Tampereen valtuustoa, Pirkanmaata tai Suomea. Me puhutaan promillettasosta, me puhutaan täällä Tampereen valtuustossa käsittääkseni promillen kymmenesosasta eli meidän osuutemme maailman hiilidioksidipäästöistä, vuosittaisista.

Täällä apulaispormestari Salmi epäili, ettenkö tutustuisi kokousmateriaaleihin. Voin vakuuttaa, että minussa henkilökohtaisesti on sen verran vielä nuoruutta ja nuoruuden viriilyttä ja virtaa, että olen kyllä tutustunut tähän teidän valtuustoaloitteeseen ja olen tutustunut siihenkin kappaleeseen, jossa te toteatte, että ilmastohätätilan julistaminen voisi vauhdittaa näitä ilmastotekojen tekemistä ja se voisi lisätä tietoisuutta ilmastonmuutoksesta. Epäilemättä näin on. Mä en kuitenkaan nähnyt siinä mitään lähdeviitettä, joten mä uskon, että kyseessä on teidän spekulointiinne. Aivan samalla tavalla kuin minä voin nyt spekuloida, että teidän ilmastohätätilan julistaminen voi lisätä nuorten ilmastoahdistusta ja se voi lamauttaa meidän toimintakykyä näiden asioiden suhteen. Niinkin voi tapahtua. Kaikki on mahdollista.

Yhtälailla ilmastohätätilan julistaminen voi lisätä ilmastoahdistusta. Meidän täytyy ymmärtää se, että meillä on maailman etukenoisimmat tavoitteet. Me tehdään jo paljon. Kyse ei ole siitä, että mekään perussuomalaisissa ei haluttaisi tehdä enemmän. Kyse on siitä, että halutaan tehdä asioita järkevästi. Ja mä toivoisin, että myös valtuustossa pidettäisiin tää mielessä. Kyse ei ole siitä, että me halutaan hidastaa tai hyssyttellä. Me halutaan, että tuokaa konkretiaa. Älkää tuoko meille tämmöisiä symbolisia ilmastohätätilan julistamista. Tuokaa meille konkreettisia asioita, antakaa meille vaikutusarviointeja. Mä oon valmis tukemaan jokaista teidän ilmastotointa ja tavoitetta, jos teillä on osoittaa oikeasti konkreettisia tekoja ja on osoittaa niille myös hinta. Mitä se maksaa tamperelaisen, mitä se maksaa äänestäjälle täällä? Se on se

keino, millä me saadaan äänestäjään tietämään, että minkälaisen politiikan puolesta he oikein äänestävät ja millaisia poliitikkoja he valitsevat. Mikä on teidän ilmastotekojen hinta? Kertokaa se, älkää tuoko symbolisia julistuksia tänne, jolla ei ole oikeasti minkäänlaista arvoa muuta kuin ilmastoahdistuksen lisääntyminen. Kiitos.

Valtuutettu Kaleva (ps):

kiitos arvoisa puheenjohtaja. Valtuutettu Markkanen ja muutama muu väittivät, että kaikki johtuu Ukrainan sodasta. On älyllistä epärehellisyyttä väittää, että energiakriisimme syy on muualla. Kyllä se meidän vihreää siirtymää toteuttavien hallitustemme aikaansaannosta on. Ja nyt tulee periaate, jota nämä hallitukset eivät ole ymmärtäneet. Mitään vanhaa teknologiaa ei voida ajaa alas, ennen kuin uusi teknologia on valmiina ja kustannustehokas. Huoltovarmuuskeskus onkin todennut päättäjille, että polttoon perustuvia laitoksia pitää aina olla varalla, koska kun ei ole sähköä, me olemme pulassa. Pohjolan Voiman hiilivoimalaitos koki kohtalonsa lokakuun ensimmäisenä päivänä 2020. Suomen korkein savupiippu oli poissa. Vastaava tapahtuma Inkoossa, Porissa, Naantalissa ja Kotkassa. Vika ei ollut näissä hiililauhdevoimaloissa. Ne olivat hyvässä kunnossa. Kivihiilen aika vain oli Suomessa ohi. Oli selvää, että yhteiskunta halusi hiilestä eroon niin nopeasti kuin mahdollista. Tänä talvena kyseisiä hiilivoimalaitoksia saattaa kuitenkin tulla ikävä, jos sähkökatkot alkavat. Huoltovarmuuskeskus nimittäin halusi jättää hiilivoimaa pahan päivän varalle. Energia-asiantuntija Mikko Karan mukaan Suomessa on turhaa tuhottu hyväkuntoisia hiilivoimaloita ja niistä ainakin osa olisi pitänyt säästää. Marraskuussa 2015 raportissaan hän esitti huoltovarmuusreservin perustamista Suomeen. Nämä voimalat käynnistettäisiin vain silloin, kun Suomessa olisi vakava kriisi. Ja raportissa todettiin, että 30 miljoonan euron vuosihinnalla voitaisiin pitkäaikaissäiliöön laittaa 1400 megawattia hiilivoimaa. Hinta olisi mitätön nykyisiin ongelmiin verrattuna ja tehoa olisi pienen ydinvoimalan verran. Huoltovarmuuskeskus kyllä ymmärsi tilanteen vakavuuden, mutta yhteiskunnassa ei nähty asiaa kriittisenä. Päättäjillä oli vain vahva tahto päästä irti fossiilisista polttoaineista. Kyllä he niitä ulkomailta toivat, mutta että kotimaassa niitä ei sitten olisi saanut käyttää. Huoltovarmuuskeskus suunnitteli reserviä, mutta keskustelut päättyivät Fortumin mukaan työ- ja elinkeinoministeriöön. Kävimme aidosti keskustelua hallituksen ja ministeriön kanssa siitä, pitäisikö meillä olla huoltovarmuusreservi. Saimme vastauksen, että ei nähty tarvetta tämän kaltaiselle reserville. Kiitos.

Valtuutettu Grönroos (ps):

Kiitos puheenjohtaja ja kiitos ensinnäkin ryhmämme aikaisemmista puheenvuoroista ja myös kiitos Kummolalle ja Stenhällille, että otitte ennen sen puheenvuoroon asian, siellä mainitsitte ja sitä jotenkin käsittelitte. Mä tarkennan vielä muutamia konkreettisia tai yksi konkreettisen asian. Toivon, että kaupungin liikennesuunnittelussa panostettaisiin sujuvien väylien tekemiseen. Se olisi tavallaan kuin stimulantti sille, että ne, jotka autolla joutuu liikkumaan. Me tiedetään kaikki ihmisiä ja tuttavita, kavereita, sukulaisia, jotka joutuu väkisin liikkumaan autolla, niin ei paheneta sitä tilannetta. Ja mä tiedän sen kun oon lukenut kanssa joka rivin pormestarinohjelmasta, niin kaikilla liikennemuodoilla pitää olla siis kohtuullinen ja sujuva pääsy ensinnäkin Tampereen keskustaan. Ja huom. myös sieltä pois. Ja mä toivon, että sieltä pois pääseminen ei tarkoita sitä ikuista poistumista, että täällä kuitenkin väki tykkäisi viihtyä.

Pelkästään kun oon keskustellut yrittäjien kanssa kauppahallissa ja sieltä todella, niinkuin Lassi Kaleva mainitsi, niin sieltä on lähtenyt yrittäjiä ja en luettele niiden firmojen nimiä. Mä oon miettinyt sitä, että minkä takia siellä enää ihmiset ei käynyt. Nyt kun siellä suunnitellaan kauppahallin remonttia, se tulee ehkä toteutumaan aikaisintaan 2024, niin kauppahallin yrittäjät sanoi mulle, että he selvisivät siitä Tampereen keskustan ja kaikkien rakennusten ja rakennustyömaiden ja katuverkoston parantamisen sekä ratikan työmaista. Pikkuhiljaa alkoi palaamaan ihmisiä takaisin kauppahalliin. No sitten tuli se, mitä me ei kukaan oltaisi haluttu: korona. Se oli toinen musertava isku kauppiaille keskustassa ja varmaan vähän muuallakin, paitsi ostoskeskuksessa. Ja jos mietitään, kaikki tää liittyy tähän meidän hiilineutraalisuuteen ja siihen, että olisi vähäpäästöisiä tilanteita autoliikenteessä ja kulutukset autoissa pienenee totta kai tekniikan kehittymisen takia. Mutta se, että toisessa päässä on se... Mä oon ottanut täällä joskus muutama vuosi sitten valtuustossa esimerkkinä, että jos otetaan ihan pelkästään vain kilometrin matka ja päästään se ajamaan autojono sujuvasti. Ja jos se jono pysäytetään kilometrin matkalla 3 kertaa, niin voitteko kuvitella, siellä kulutus tuplaantuu ja päästöt tuplaantuu. Eli mä toivoisin siinä Kummolan mainitsemassa ryhmässä, että siellä otettaisiin... Ja muistaakseni mMrikakin kuuluu siihen ja oliko Joonas? Niin toivon, että te otatte siellä esille sitä, että peräänkuuluttakaa vähän sitä liikennesuunnittelua siitä, että saataisiin tästä

sujuvaa, että me saataisiin takaisin ihmisiä tänne keskustaan myös niillä autoilla. Totta kai tänne muillakin välineillä tullaan. Kiitos.

Valtuutettu Dündar-Järvinen (sdp):

Kiitos arvoisa puheenjohtaja. Todellakaan ei loppua tästä keskustelusta tule. Ja itsekin tässä moneen kertaan oon miettinyt, että jatkanko tätä keskustelua omalta osaltani, koska eihän tästä sillä tavalla, juupas, eipäs, ei tästä päästä mihinkään lopputulemaan, niinkuin kaikki näemme. Mutta tässä Vigelius piti aika tiukan puheenvuoron omaan tyyliinsä ja ja penäsi, että mitä konkreettisia tekoja nyt tässä sitten on on mukamas olemassa. Onko niitä ollenkaan? No, voin tässä heti kertoa, että talousarviossa on ilmastobudjetti. Sieltä näkee toimenpiteet ja niiden hinnan. Ja en tiedä onko onko valtuutettu Vigelius nyt sitten ollut talousarviokokouksessa hereillä tai yleensä tutustunut meidän talousarviokirjaan, mutta sieltä voi sitten ihan niitä katsella kun aikaa on ja todennäköisesti on kiinnostustakin, toivottavasti.

Toinen konkreettinen osoitus siitä, miten Tampere ottaa nämä asiat vakavasti, on, että meillä on tämmöinen Tampereen ilmastovahti -verkkosivut. Sinnekin voi mennä tutustumaan. Ja enkä vielä malta nyt korostaa tätä meidän erinomaista hiilineutraalitekarta, jossa todellakin, korostan, on useita satoja toimenpiteitä ja siellä on on erittäin vankkaa tekstiä, millä tavalla tullaan pääsemään näihin tai toivottavasti tullaan pääsemään näihin tavoitteisiin. Tässähän on nyt uusin arvio, että tällä tiekartan päivityksellä päästäisiin 73 % päästövähennykseen vuoteen 2030 mennessä.

Mutta ihan arvoisa puheenjohtaja, lopuksi vielä tein sellaisen havainnon, että täällä on perussuomalaisilla kamalasti huolta siitä, että nyt nuoret ovat hätätilanteessa tämän sanan ”ilmastohätätila” vuoksi. Todennäköisesti teillä ei monella ole siellä omia lapsia. Ettekä te oikein tunnu uskovan näitä nuorisovaltuuston edustajia, jotka itse siellä ovat kertoneet salissa. Itselläni on neljä poikaa ja me käymme hyvinkin laajaa yhteiskunnallista keskustelua kotona. Ja käymme myös keskusteluja tästä ilmastonmuutoksesta ja sen torjunnasta. Kyllä ihan nuoret ovat ihan fiksuja ihmisiä, jotka ymmärtävät tämän tilanteen ja sen, että kaikki tehdään, mitä voidaan. Ja se, että Tampereen kaupunki erittäin vastuullisesti myös suhtautuu näihin asioihin konkreettisia tekoja tekemällä. Haluan vielä muistuttaa, että Tampere on asettanut

strategiassa tavoitteeksi, että Tampere on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä ja sekin on konkreettinen teko meidän osalta. Kiitos.

Valtuutettu Järvinen (kesk.):

kiitos puheenjohtaja. Täällä on puhuttu yhteisistä teoista ja ihan hyvä niin. Harkittuja tekoja tarvitaan tässä kysymyksessä, mutta mä nostan ihan konkreettisia omakohtaisia jokaisen meidän... taikka siis sellaisia, joihin me jokainen pystytään ihan omalta kohdaltamme. Mä väitän, että nuo metsän hiilinielut, niitä me pystytään kohentamaan tekemällä polttopuita, asumalla maaseudulla, viljelemällä omaa ruokaa, vähentämällä tofua sieltä Brasiliasta ynnä muuta tämmöistä. Sitten esimerkiksi luonnon monimuotoisuus on paljon paremmin saavutettavissa, kunhan on semmoisia, sanoisinko pieniä maatiloja, niin kuin ennenvanhaan. No se ei ole tietystikään mahdollista taloudellisesti, mutta mikään muu ei luonnon monimuotoisuutta kohenna Tampereella. Ja sitten lämmitysremontit. voin kertoa sen, että mekin on tehty lämmitysremontti. 3300 litraa öljyä jää ostamatta, mutta se remontti maksaa yli 30 000. Siinä on aurinkopaneelit sitten ensi kesänä tuossa ja se muuttuu öljystä vesi-ilmapumpuksi, että se on melkoinen hinta, mutta ne on niitä tekoja, joita me jokainen pystytään tekemään. Kiitoksia.

Valtuutettu Porttikivi (sdp):

Kiitos arvoisa puheenjohtaja. Ihan lyhyesti pakko hämmästellä tätä Kalevan tai yleensäkin perussuomalaisten haikailua tän kivihiilen ja fossiilisten perään, mitkä on kaikki tuontienergiaa meille, että me oltaisiin entistä enemmän riippuvaisia sitten näistä tuontienergioista. Kivihiilen hinta on yli kaksinkertaistunut tässä tänä lyhyenä aikana ja meillä pääosa kivihiilestä on tullut Venäjältä. Että sieltä perussuomalaiset ilmeisesti tätä energiaa haluaa sitten ostaa. kiitos.

Valtuutettu Vallin (ps):

Kiitoksia puheenjohtaja. Ehkä mä luotan kuitenkin huoltovarmuuskeskukseen enemmän kuin valtuutettu Porttikiveen tässä asiassa. Huoltovarmuuskeskus anelee meiltä joka viikko, että älkää poistako polttoon perustuvaa energiatuotantoa ennen kuin sitä korvaavaa on oikeasti riittävästi. Huoltovarmuuskeskus on vuosia pyytännyt, että tämmöinen tilanne voi tulla, että meillä ei ole tarpeeksi sähköä. Ja nyt se on se tilanne. Tässä on tehty virheitä, mutta tietenkään syyllistämällä mihinkään päästä,

mutta se on hyvä, että puhutaan totta kuitenkin näistä asioista. On yksi osapuoli vielä, jota harva poliitikko uskaltaa kritisoida. Se on media. Helsingin Sanomat, yleisradio, Aamulehtikin. Siellä on vähintään yhtä paljon vastuuta kuin meillä poliitikoilla. Mitä asioita siellä pidetään esillä. Ja kyllä mä sanoisin, että sitä on turha kieltää, että nuorilla ei olisi ilmastoahdistusta. Varsinkin nuorilla naisilla, näin sanoi Mieli Ry. Nuoret miehet ottaa tän sillälaila lunkimmin, mutta nuorilla naisilla on todella paljon, siellä on pitkiä jonoja terapiaan. Ollaanko me silloin onnistuttu tässä asiassa, jos terapiaan on pitkät jonot? Ei olla kyllä onnistuttu. Sillä lailla en mä voi kuin toiveen esittää, että sitä sävyä vähän muutettaisiin. Tässä valtuutettu Tanus sanoi hyvin, että hätätila on liian rankka kuvaus. Se joko ahdistaa lisää tai se menettää tehonsa. Todennäköisesti molemmat tapahtuu sitten, koska ihmiset käsittelee hyvin erilailla tällaisia sanoja ja maailmanlopun ennustuksia, vaikkei se olisi tottakaan, niin kuin se olekaan tässä kohtaa totta. Mutta se, miksi otin tän puheenvuoron se, että myös media tutkiskelisi vähän itseensä. Päätoimittajat vähän miettivät, miten ohjaavat toimittajakuntaansa. kiitos.

Valtuutettu Vigelius (ps):

Kiitos puheenjohtaja. Täällä on nyt sekä demarivaltuutetuilla Salmi että myös Dünder-Järvinen ollut jonkinlaista taipumusta epäillä minun, valtuutettu Vigeliuksen, perehtymistä kokousmateriaaleihin. Todella ihmettelen sitä, koska en ole koskaan antanut siihen minkäänlaista aihetta. Se on mielenkiintoinen retorinen valinta. Mietin, että edustaako se jonkinlaista oman laiskuuden projisointia. Ehkä. Minä tunnen tämän valtuustoaloitteen. Minä tunnen talousarvion. Minä tunnen niitä ilmastotekoja, mitä Tampere tekee. Mä tiedän sen, että meillä on hiilineutraalisuustavoite, joka on Suomeakin aikaisempi ja se Suomen aikainen ilmastotavoite, sekin on koko Eurooppaa ja koko maailmaa käytännössä aikaisempi ilmastotavoite. Me teemme jo paljon. Se, mitä mä peräänkuulutin täällä on aiemmin oli, että mitä enemmän te tahdotte? Me ollaan Tampereen valtuusto, me puhutaan nyt tästä ilmastotilan julistamisesta. Mitä enemmän te tahdotte? Mitä te tahdotte enemmän? Millaisia ilmastotoimia? Niitä mä peräänkuulutin. Mä tiedän jo, että mitä tehdään tällä hetkellä. Mä tiedän, että meillä on tosi kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa, meillä on tosi etukenoista ilmastopolitiikkaa. Mutta mitä lisää te tahdotte? Nyt on pöydällä ilmastohätätilan julistaminen, mutta mitä lisää? Onko joku teistä valmis alentamaan entisestään vuoden 2030 tavoitetta, joka me täällä tampereella ollaan asetettu

hiilineutraaliudelle? Onko joku teistä valmis? Olen jo sanonut kertaalleen täällä valtuustossa välihuutelevalle valtuutettu Suomelalle, että oletteko te valmiita sitten alentamaan näitä tavoitteita. Oletteko te valmis vielä menemään alemmas, kun ehkä vuoteen 2025? Että ollaan kolmen vuoden päästä hiilineutraaleita. Jos olette, niin esittäkää se täällä valtuustossa. Kertokaa, mikä sen hinta on, mitä se tarkoittaa. Niin sitten voin silloinkin vastustaa sitä, mutta nyt pöydällä on vaan ilmastohätätilan julistus ja se ei ole mikään teko. Tuokaa sitä konkretiaa pöydälle sitten äänestetään siitä. kiitos.

Valtuutettu Puolimatka (ps):

Kiitos puheenjohtaja. Ei ollut tarkoitus ottaa puheenvuoroa, mutta tässä Aila Dundar-Järvinen epäili, että onko kenties perussuomalaisissa valtuutettuja, joilla on omia lapsia. Tässä on yksi valtuutettu, jolla on omia lapsia. Ja mulla on aika laaja kontaktipinta nuoriin kaupungissa. Teen nuorten parissa muun muassa vapaaehtoistyötä. Eli oon jutellut myös omien lasten kanssa aiheesta ja niin kuin tässä tän illan aikana on tullut erittäin selväksi se, että meillä aikuisilla on erilaisia näkemyksiä tästä koko asiasta. Samoin myös nuorilla on erilaisia näkemyksiä. Eli tässä tulee helposti semmoinen käsitys, että kaikki nuoret ovat ilmastoahdistuneita, kaikki nuoret ajattelevat näin. Meillä on täällä upeat nuorisovaltuuston edustajat, mutta tiedetään myöskin, että nuorten osallistuminen politiikkaan on aika pientä. Eli meillä on iso osa nuoria, kenen ääni ei kuulu täällä ja myöskin se tulee ottaa huomioon.

Lisäksi ehkä haluaisin vielä sanoa tästä kun ollaan oltu huolissaan tampereesta, että miten autoilijat pääsee täällä liikkumaan, niin kyllä me tiedetään että täällä on tehty paljon sellaisia ratkaisuja liikenteellisesti, mitkä on haitannut autoliikennettä. Ja on siellä liiketoimikunnassa kuten tuossa äsken sivussa tuli esille. Me siellä muun muassa Kalervo Kummolan kanssa ja Jaakko stenhällin kanssa yhdessä sulassa sovussa, tehdään kaikkemme edistääksemme myöskin sitä, että... Ja Aleks Jäntin johdolla... pyritään samoihin tavoitteisiin, mitä pormestariohjelmassa on sanottu, eli että liikenne olisi sujuvaa myöskin autoilun osalta. Kiitos.

Valtuutettu Tynkkynen (vihr.):

Kiitos puheenjohtaja. Kuuntelin tarkkaan toki kaikkia käytettyjä puheenvuoroja, mutta erityisesti yhden ryhmän puheenvuoroja ja kuulin yhtäältä, että ei kannata tunnustaa ilmastohätätilaa, koska se lisää ahdistusta. Sitten toisaalta kuulin saman ryhmän valtuutetuilta pitkän listan erilaisia hätätiloja eri aiheista. Tämän perusteella ei tullut ihan selväksi, että pitääkö hätätilasta puhua vai ei. Yhtäältä sanottiin, että julistetaan hätätila, jolle ei voida tehdä juuri mitään, ja toisaalta sanottiin, että voidaan tehdä, itse asiassa koko ajan tehdäänkin jo paljon. Eikä kyse ole ollenkaan siitä, etteikö haluttaisi tehdä jopa enemmän. Ei käynyt ihan selväksi, että voidaanko ilmastolle tehdä jotain vai ei. Yhtäältä sanottiin, että ilmastokriisiä ei ratkaista täällä Tampereella. Toisaalta pidettiin pitkiä puheenvuoroja valtakunnallisesta huoltovarmuuspolitiikasta, josta ei päätetä Tampereen kaupunginvaltuustossa ja kivihiilestä, jota Tampereella ei ole koskaan poltettu. Ei ihan vielä selvinnyt, että pitääkö täällä valtuustossa keskittyä niihin asioihin, joista Tampereen kaupunginvaltuusto voi itse päättää. Kuulin näissä puheenvuoroissa, että Suomi on tehnyt jo paljon, niin kuin onkin. Toisaalta sanottiin, että voisimme rahoittaa ilmastotoimia myös muissa maissa. Mutta sattumoisin sekä näitä toimia kotimaassa, joita tässä nyt kiiteltiin, että ulkomailla tämä sama ryhmä on johdonmukaisesti jarruttanut ja vastustanut kaikissa päätöksenteon vaiheissa ja kaikilla päätöksenteon tasoilla. Mut ehkä kuitenkin se perustavanlaatuisin näkemys, joka tässä keskustelussa on hyvin tullut ilmi on se, että kun meille sanotaan, että emme voi tehdä, niin me vastataan siihen, että kyllä voimme ja kyllä teemme. Ja kun pormestari Ikonen totesi, että Tampere on tekemisen kaupunki, me voidaan tehdä täällä omaa reilu osuus. Ja me voidaan tehdä parhaamme.

Valtuutettu Vallin (ps):

Kiitos puheenjohtaja. Tuossa aikaisemmin sanoin, että olisi hyvä puhua totta. Korkeasti arvostamani keskustalainen kansanedustaja Hannu Hoskonen kirjoitti: ”Suomen kokonaispäästöt vuonna 2020 tilastokeskuksen mukaan olivat 48,3 miljoonaa CO ekvivalenttitonnia. Jos päästöt lasketaan oikein, ovat Suomen hiilinielut suuremmat suluissa metsien hiilensidonta ja ojitettamattomien soiden sitoma hiili ja suopelloille laskettu 8 miljoonan tonnin totuudenvastainen liiallinen päästö, kertyy näistä vääristä tiedoista Suomelle 15 miljoonan tonnin verran virhettä. Jos lasketaan oikein, on Suomi lähes hiilineutraali. Lisäämällä metsien hoitoa ja lannoittomalla muun muassa ojitettujen soiden kasvatusmetsät, saamme helposti 10 miljoonan tonnin hiilensidonnasta lisää. Silloin olemme vapaita päästökaupasta. Mä ihan kerron vaan, että

on muunkinlaisia näkemyksiä tästä isosta kokonaisuudesta. Vihreät voi tätä miettiä, tutkia, onko Hoskonen ja he, jotka ajattelevat näin, oikeassa vai väärässä. Mutta tässä saattaa olla myös sentyyppistä ajattelua, että niin te varmaan ootte sitä mieltä, niin ollaan valiokunnassakin, taas jotkut on sitä mieltä, että oikeassa. Ja se on, miten tää lasketaan, miten se Euroopan Unionissa ajetaan. Mutta voi olla myös niin, että me ollaan hyvin lähellä hiilineutraaliutta jo nyt. Mä en pysty vastaamaan siihen onko näin vai ei.

Puheenjohtaja:

Keskustelu päättyy. Ei muita pyydettyjä puheenvuoroja. Ja koska kaupunginhallituksen ehdotukseen ei ole tehty muutosehdotusta, se on tullut valtuuston päätökseksi.